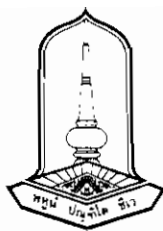

การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
บุญณา บุญชี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ตุลาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของนางสาวบุณณดา บุญชี แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผศ.ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี) (อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.บุญมี ก่อบุญ) (อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.อรนุช ศรีสะอาด) (อาจารย์บัณฑิตศึกษาภายนอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ.เทียนศักดิ์ เมฆพรรณโอภาส)
ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 29 เดือน ๓ ค พศ 2556

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้รับความกรุณา และความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.บุญมี ก่อบุญ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช ศรีสะอาด กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระสำเร็จได้ด้วยดี ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คณะครู ผู้ปกครองนักเรียนและขอใจนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง ที่มีส่วนในการศึกษาค้นคว้าให้ความร่วมมือ เป็นกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อเก็บข้อมูลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายวรการ เวทวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยลึก นายเกรียงศักดิ์ พานโคกสูง ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านห้วยลึก นายประยูร สุริยะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลโซ่พิสัย ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นางประพิรัตน์ สงศิริ ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนสิริภัทรวินิตา ที่ได้กรุณาเป็นวิทยากรให้ความรู้และที่ให้การนิเทศคำแนะนำปรึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้า จนการศึกษาค้นคว้าสำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้มีความรู้ มีสติปัญญา ส่งผลให้ผู้ศึกษาค้นคว้าประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

บุญندا บุญชี

ชื่อเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
ผู้ศึกษาค้นคว้า นางสาวบุญณา บุญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.บุญมี ก่อบุญ
ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย มหาวิทาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนและจัดกิจกรรมตาม แผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การศึกษาในครั้งนี้เป็น รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kurt Lewin (ประวิต เอรารวรรณ. 2545 : 15 - 16) ดำเนินการเป็นวงรอบ (Spiral) ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การค้นหาความจริง (Fact Finding) การดำเนินการ (Execution) และการวิเคราะห์ผล (Analysis) โดยใช้กลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน มีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 3 คน ประกอบด้วยผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนา เด็กเล็กชุมชนหนองยอง จำนวน 2 คน ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และการนำเสนอผล การศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนา

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

วงรอบที่ 1 จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ตามกรอบ การศึกษาค้นคว้า คือ บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ ผลการดำเนินการพบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ ความเข้าใจสามารถจัดทำแผนการจัดประสบการณ์มากขึ้น และสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ปฐมวัยได้เป็นที่น่าพอใจ 4 กิจกรรม จากทั้งหมด 6 กิจกรรม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ประชุมเพื่อ ร่วมกันหาข้อสรุป ปรัชญาหรือ และขอข้อเสนอแนะจากวิทยากรในข้อบกพร่องที่พบ หาข้อสรุป และหาแนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาขึ้นในวงรอบที่ 2

วงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน จากการสังเกตการจัดประสบการณ์ ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ปฐมวัย ทั้ง 6 กิจกรรมตามตารางการจัดกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา ได้เพิ่มมากขึ้น มีการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้และให้เด็กมีส่วนร่วมในการ จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการทำงาน ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยครบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความสนใจ มีความสุขสนุกสนานในการทำ กิจกรรม กระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ กล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเป็นคนมี ความรัก เริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนา

สามารถแก้ปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะ การนิเทศภายใน ที่ให้การช่วยเหลือ ชี้แนะ ให้สามารถจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยสรุป การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ ความเข้าใจด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์และสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ตามกิจกรรมประจำวัน ทั้ง 6 กิจกรรม อย่างถูกต้องครบถ้วนเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กได้เป็นอย่างดีบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้นำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้พัฒนาบุคลากรด้านการประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นต่อไป

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
การพัฒนาบุคลากร	7
การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	12
พัฒนาการของเด็กปฐมวัย	26
การประเมินพัฒนาการ	30
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	33
กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร	39
บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
งานวิจัยในประเทศ	51
งานวิจัยต่างประเทศ	59
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	62
กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูล	62
ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า	62
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
4 ผลการศึกษาค้นคว้า	75
การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1	75
การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1	83
การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2	84
การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2	85
รูปผลการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ	85

บทที่	หน้า
5 สรุปลผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
ความม่งหมายของการศีกษาคันคว่า	87
สรุปลผล	87
อภิปรายผล	88
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล	100
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์	113
ประวัติย่อของผู้ศีกษาคันคว่า	127

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย วงรอบที่ 1	64
2 แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย วงรอบที่ 2	67
3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
4 เปรียบเทียบผลการทดสอบของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 2 คน	76
5 ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	79
6 ผลการสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โดยวิทยากร	80
7 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมของเด็กปฐมวัย โดยวิทยากร	81

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ วัฒนธรรมนั้น จะต้องอาศัยทรัพยากรหลาย ๆ อย่างประกอบกัน และทรัพยากรที่มีความสำคัญเป็น อันดับต้นของการพัฒนาก็คือ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสิ่งที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพนั้นก็คือ “การศึกษา” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อน พัฒนาประเทศ ให้เจริญต่อไป เด็กเล็กหรือเด็กปฐมวัยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ จากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 2) กล่าวถึงการสร้างและพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมภายใต้ระบบการศึกษาที่มุ่ง การเรียนรู้ทั้งทางปฏิบัติและวิชาการนั้น ต้องพัฒนาเด็กเริ่มตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนกระทั่งเกิดให้เติบโต ตามวัยอย่างเหมาะสมและพร้อมเรียนรู้ โดยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับพ่อแม่ในการดูแล สุขภาพและพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดทั้งทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฝึกให้เด็กคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลสอดคล้องกับวิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งมี เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 5)

การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคน เป็นสำคัญ คนที่มีคุณภาพที่ดีและสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คนจะมีประสิทธิภาพ เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะต้องจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ซึ่งเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่มุ่งเน้นการ พัฒนาคน ไปสู่การพัฒนา “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” การศึกษามีบทบาทและความสำคัญยิ่งต่อ วิถีชีวิตของคนและสังคมโดยเฉพาะการเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นภารกิจของการศึกษาโดยตรง ขณะเดียวกันความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของโลก ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องกลับมาทบทวนและ ออกแบบการศึกษาทั้งใหม่ การจัดการศึกษาที่ตื่นั้นจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมืองเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและเทคโนโลยี (รุ่ง แก้วแดง. 2545 : 1)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณค่า กระบวนการทางการศึกษาทำให้มนุษย์ได้รับประสบการณ์ อันก่อให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาการรู้จักคิด รู้จักทำ และรู้จักแก้ปัญหา ตลอดจนสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นผลให้มนุษย์และสังคมสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข การที่ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าย่อมต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ (วิชรี ตรีกุลงาม. 2542 : 1)

การจัดการศึกษาปฐมวัยถือเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 3 - 5 ปี จะเป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาได้เต็มที่ หากไม่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาในช่วงนี้อาจจะส่งผลให้การพัฒนาด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างเชื่องช้า ซึ่งจะกระทบต่อการเจริญเติบโตในอนาคต (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 1) ซึ่งในการจัดการศึกษานั้น มีหลายรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ ในระดับท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมีโรงเรียนต่างๆ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นศูนย์กลางบริการทางการศึกษาโดยตรง นอกนั้นยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา และถือว่ามีส่วนสำคัญในการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากขึ้นแต่เนื่องจากสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังมีปัญหาหลายโดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งในปีการศึกษา 2550 กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในส่วนของจัดการศึกษาปฐมวัยแจ้งต่อสถานศึกษาในสังกัดว่าสถานเลี้ยงเด็กและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย จัดระบบการเลี้ยงดู ยังไม่เหมาะสม ใช้กฎระเบียบบังคับเด็กเป็นการขัดขวางต่อการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของเด็ก มีการสอนหนังสือและให้การบ้านมากมายทำให้เด็กเครียดและไม่มีเวลาวิ่งเล่นตามประสาเด็ก ส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต นอกจากนี้ยังมีผลวิจัยทางการแพทย์ (นิตยา คชภักดี และคณะ. 2545 : 69) พบว่าเด็กปฐมวัยของไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีการพัฒนาล่าช้า ไม่สมวัย โดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหาที่มีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทุกกลุ่ม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาการ และศักยภาพของเด็ก

ปัญหาของสังคมอีกประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยของไทย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพพลานามัยและการพัฒนาตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ปัญหาการหลงใหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่าง ๆ จากภายนอกส่งผลต่อการดำเนินชีวิต (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 1)

จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาปัญหาที่พบคือบุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดีไม่ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้กิจกรรมการจัดประสบการณ์ไม่น่าสนุก ไม่สร้างความสนใจ ทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียน หรือมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมน้อย เพราะไม่ได้จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นและผ่านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม ที่เน้นให้เด็กเกิดทักษะ การเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมที่สอด

และลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้พัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ได้ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร อีกทั้งบุคลากรไม่ได้รับการนิเทศ การฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้ไม่มีเทคนิคแนวทางหรือวิธีคิดที่ดีพอสำหรับการจัด ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย บุคลากรจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการสอน สามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและ เหมาะสม (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง. 2555 : 1 - 3)

ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และปฏิบัติหน้าที่ดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความตระหนักให้มีความสำคัญ อย่างยิ่งในการจัด ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้เกิดผลแก่ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พ.ศ. 2546 จึงมีความต้องการจะพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดทำแผนจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชน หนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผน และจัด กิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
2. ได้กิจกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรปฐมวัย
3. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยให้บรรลุผล สามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษาค้นคว้า มุ่งศึกษาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ในครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูล
 - 1.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 3 คน ประกอบด้วยผู้ศึกษาและครูที่สมัครใจ จำนวน 2 คน
 - 1.1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า
 - 1.1.2 ครูประจำชั้นเด็กเล็ก 1
 - 1.1.3 ครูประจำชั้นเด็กเล็ก 2

1.2 ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน

1.2.1 รักษาการหัวหน้าส่วนการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองยอง

1.2.2 วิทยากร จำนวน 1 คน

1.2.3 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 18 คน

2. กรอบในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ตามกิจกรรมประจำวัน 6 กิจกรรม ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 41 – 42)

2.1.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

2.1.2 กิจกรรมสร้างสรรค์

2.1.3 กิจกรรมกลางแจ้ง

2.1.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์

2.1.5 กิจกรรมเสรี

2.1.6 กิจกรรมเกมการศึกษา

2.2 กรอบการพัฒนา

2.2.1 ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย

2.2.2 การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย

2.2.3 การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย

2.3 กลยุทธ์ในการพัฒนา

2.3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.3.2 การนิเทศภายใน

3. วิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาในครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kurt Lewin (ประวัติ เอราวรณ. 2545 : 15 - 16) ดำเนินการเป็นวงรอบ (Spiral) ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การค้นหาความจริง (Fact Finding) การดำเนินการ (Execution) และการวิเคราะห์ผล (Analysis)

4. ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2555 ถึง มิถุนายน 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจคำหรือข้อความเฉพาะที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาจึงให้คำจำกัดความของคำและข้อความ เพื่อให้สื่อความหมายตรงกัน ดังนี้

1. บุคลากร หมายถึง ผู้ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก ในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ปีการศึกษา 2555

2. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย หมายถึง การโดยใช้กลยุทธ์ เพื่อให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง

อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 6 กิจกรรมตามแผนได้ ดังนี้

2.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่เน้นพัฒนาการทางด้าน การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะของเพลง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้บรรยาย กิจกรรมนี้เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา

2.2 กิจกรรมเสรี หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กเล่นตามมุมภายในห้องเรียน ลักษณะการจัดกิจกรรมเป็นมุมต่าง ๆ ได้แก่ มุมบล็อก มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมสัมผัส มุมศิลปะ มีสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย มีทั้งของจริงและของจำลอง ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นอย่างอิสระ ตามความสนใจ

2.3 กิจกรรมสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการคิดผ่านงานศิลปะ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ได้แก่ วาดภาพด้วยสีเทียน สีน้ำ ตัดปะ ปั้นดินน้ำมัน ซึ่งเด็กสามารถเลือกกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจ และความต้องการของตน ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทาง อารมณ์ ความรู้สึก จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

2.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หมายถึง กิจกรรมกลุ่ม เปิดโอกาสให้เด็ก มีโอกาสฟัง พูด ฟีกทักษะการคิดทำให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ผ่านการบูรณาการรายวิชาลงไป ในกิจกรรม เสริมสร้างพัฒนาทางความคิด สติปัญญา ที่สัมพันธ์กับชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ได้แก่ การเล่านิทานให้เด็กฟัง สนทนาข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน การบอกเล่าประสบการณ์จากการสังเกต การทดลอง การลงมือปฏิบัติ

2.5 กิจกรรมกลางแจ้ง หมายถึง กิจกรรมที่เน้นการพัฒนาร่างกายและกล้ามเนื้อ ภายในและภายนอกห้องเรียน ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นน้ำ เล่นทราย การละเล่นไทย ได้ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักฟัง และปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเล่นอย่างอิสระ

2.6 กิจกรรมเกมการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กทบทวนเนื้อหาที่ได้รับ มาจากกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งวัน โดยผ่านกิจกรรมเกมการศึกษา ได้แก่ เกมต่อภาพ เกมจับคู่ ภาพเหมือน และเกมจับคู่ภาพที่สัมพันธ์กัน เกมสังเกตรายละเอียดภาพ

3. การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจัด กิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้บุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้

4. กลยุทธ์การพัฒนา หมายถึง การดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลากรด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

4.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การจัดรวมกลุ่มประชุม เพื่อเพิ่มหรือเสริมทักษะ การปฏิบัติให้แก่ ผู้เข้าร่วมประชุม ด้วยการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ มาให้ความรู้ ความเข้าใจทักษะในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยที่ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกันในระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ดีเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น และถูกต้องต่อการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบโดยในครั้งนี้ ดำเนินการ 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมการอบรมให้ความรู้ หมายถึง การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และเทคนิควิธีการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายให้ดียิ่งขึ้น

4.2 การนิเทศภายใน หมายถึง การกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยผู้บริหารและวิทยากร เป็นผู้นิเทศให้คำปรึกษาแนะนำผู้ร่วมศึกษา เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัยเป็นไปตามแผนการเรียนรู้ตามชั้นตอนที่กำหนด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา เรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีหลักการ แนวคิด ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้ นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาบุคลากร
2. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
3. พัฒนาการของเด็กปฐมวัย
4. การประเมินพัฒนาการ
5. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
6. กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร
7. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งในการบริหารงานบุคคล แม้ว่าในการจัดหาบุคคลเข้าทำงานนั้น จะได้มีการสรรหาพนักงานและผ่านกระบวนการคัดเลือกมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่าบุคลากรนี้ จะเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานเสมอไป จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นให้มีความสามารถในด้านความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน และสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับความเจริญทางด้านวิทยาการใหม่ ๆ ตลอดจน มีความรู้ ความชำนาญ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นไปในทางก้าวหน้ายิ่งขึ้น ดังนั้น การพัฒนาบุคลากร จึงเป็นหัวใจสำคัญในอันที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานขององค์กรประสบความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

1. ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนา เป็นการทำให้มีคุณภาพมากขึ้น ถ้าหากเกี่ยวข้องกับบุคลากรก็จะเป็นการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ ได้มีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากร ไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2540 : 154) ให้ความหมายว่า เป็นการดำเนินการให้บุคลากรในหน่วยงาน มีความสามารถสูงขึ้น เหมาะกับงานที่ปฏิบัติและเป็นการเพิ่มพูนความรู้ที่คิดที่ดีต่อการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

ภัทรภรณ์ กลมลี (2550 : 7) ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรว่าเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ พัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปรีชา ดาวเรือง (2551 : 8) ให้ความหมายว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่นำมาส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติศักดิ์ สมพล (2551 : 11) ให้ความหมายว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนา การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และพัฒนาเจตคติ วิธีการดำเนินงานของบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

กล่าวโดยสรุป ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่นำมาพัฒนาบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงาน ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากภายในหรือจากภายนอกองค์กร ตลอดจนพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุด โดยใช้กระบวนการพัฒนาที่หลากหลาย

2. ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ในการดำเนินงานในองค์กรต่าง ๆ เพราะความก้าวหน้าทางวิทยาการ การเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็วในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้มนุษย์อาจเรียนรู้ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรจึงมีความสำคัญ มีผู้ให้ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

กาญจน์ เรืองมนตรี (2547 : 239) ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่า การพัฒนานั้นจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรแต่ละคน (Individual) ด้วยทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive) ในเนื้อหาสาระของงานหรือกิจกรรมที่จะไปปฏิบัติอย่างชัดเจนอาจใช้แบบ Self - Analysis โดยใช้กิจกรรม Taping Photo Observing และ Analysis การพัฒนาบุคลากรมีหลากหลายวิธีการตามจุดมุ่งหมายที่ระดับของผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น T - Groups เป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในองค์กรได้อย่างเหมาะสม จึงต้องรับรู้และเรียนรู้ในองค์ความรู้ของ T - Groups ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงจากความคิดในการพัฒนาบุคลากรสู่ การพัฒนาองค์การให้สอดคล้องกับการบริหารองค์การท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่ง

ภัทรภรณ์ กลมลี (2550 : 8) ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่า มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการพัฒนาบุคลากรเป็นการทำให้บุคคลได้รับความรู้ ความสามารถ ความชำนาญมากขึ้น ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้หน่วยงานได้รับผลจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการลดความสิ้นเปลืองที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของหน่วยงานทุก ๆ แห่ง

ปรีชา ดาวเรือง (2551 : 9) สรุปว่าการพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานในองค์กร เพราะบุคลากรในองค์กรที่ปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่สะอาดแสดหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเท่าทันกับความ

เปลี่ยนแปลงของวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอย่อมทำให้ตนเองมีความก้าวหน้าและองค์การได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของทุก ๆ องค์การ

จากการศึกษาถึงความสำคัญของการพัฒนาจะเห็นได้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการพัฒนาบุคลากรเป็นการทำให้บุคคลได้รับความรู้ ความสามารถ มีความชำนาญมากขึ้น ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตามภาวะเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ และมีการพัฒนาองค์กรตลอดถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

3. ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ เนื่องจากเมื่อคนได้รับการพัฒนาก็จะทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิภาพไปด้วย นอกจากนี้ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรดังนี้

ปรีชา ดาวเรือง (2551 : 10) ได้สรุปความมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากรเป็นการมุ่งหวังที่จะให้บุคลากรปรับปรุงเพิ่มพูน และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองด้วยความรู้ ความสามารถในลักษณะต่าง ๆ ทั้งลักษณะภายนอกและภายในจิตใจเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานนั้นดีกว่าเดิม ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และเวลา

ศิริวรรณ แสงสุระ (2551 : 11) ได้สรุป การพัฒนาบุคลากร มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานรวมทั้งปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนางานในหน้าที่ และส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอีกด้วย

เดชา ศรีบิดดา (2552 : 14) ได้สรุปความมุ่งหมายว่า การพัฒนาบุคลากรเพื่อให้บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถ มีทักษะเหมาะสมกับหน้าที่ที่ปฏิบัติทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2540 : 156) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรมีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนและปรับปรุงคุณภาพของผู้ปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่เพื่อผลงานของสถาบัน และเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการที่จะก้าวหน้าของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องพยายามหาทางให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้เจริญก้าวหน้าในสายงานตามความสามารถของผู้ปฏิบัติงานเอง

จากความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถ มีทักษะเหมาะสมกับหน้าที่ที่ปฏิบัติ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ

4. กระบวนการพัฒนาบุคลากร

คนเป็นปัจจัยที่มีปัญหาอย่างมากหลายหลายกว่าปัจจัยอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะคนมีความแตกต่างกัน เช่น มีค่านิยมที่ต่างกัน มีทัศนคติที่แตกต่างกัน มีความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน มีความต้องการที่แตกต่างกัน และมีความคาดหวังที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหาเรื่องความไม่รับผิดชอบของคน เช่น ความไม่มีระเบียบวินัย มาทำงานสายไม่ตรงเวลา ลาป่วยทั้ง ๆ ที่ไม่ป่วยจริง หลบออกจากที่ทำงานไปเที่ยวหรือหารายได้พิเศษ มั่วสุมเล่นการพนัน ฯลฯ ที่มีปัญหาแตกต่างกันไปตามแต่ละแห่ง

2. ปัญหาเรื่องขาดความสามัคคี มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง พ้องร้องกัน ตั้งแต่เรื่องแย่งกันกินแย่งดินกันอยู่ แย่งอำนาจกันครอง อิจฉาริษยากัน มีการเสียดสีกันน้อย

3. ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น ปัญหาด้านชู้สาว การมั่วสุม การใช้จ่ายเกินฐานะ ทำให้เกิดหนี้สินรุงรัง มั่วสุมในอบายมุข ทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่องาน ต่อเพื่อนร่วมงานและต่อผู้บริหาร จากที่กล่าวมานี้ ยังมีปัญหาอื่น ๆ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายกันออกไป จึงมีความจำเป็นที่ต้องทำการพัฒนาบุคลากรดังกล่าว ซึ่งวิธีการหรือกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรนั้นมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

เดชา ศรีปิดตา (2552 : 16) สรุปลักษณะการพัฒนาบุคลากร คือ กระบวนการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนา การวางแผนพัฒนา การปฏิบัติตามแผน การประเมินผล และปรับปรุงกระบวนการพัฒนาต่อไป

อนันต์ ศรีอำไพ (2550 : 208) สรุปลักษณะการพัฒนาบุคลากรได้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงาน
2. การจัดคณะบุคคลเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบ
3. การกำหนดความต้องการต่าง ๆ ในการพัฒนา
4. การเตรียมแผนและการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด
5. การดำเนินการโปรแกรมพัฒนาบุคลากร
6. ประเมินผลกระบวนการพัฒนา

Bishop (กรมวิชาการ. 2545 : 10 - 20 ; อ้างอิงมาจาก Bishop. 1979 : 128) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาบุคลากรไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความต้องการ (Need) การหาความต้องการการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด บุคลากรต้องมีความต้องการการพัฒนา โดยผู้บริหารต้องหาวิธีการกระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรสนใจต่อการพัฒนาตนเอง

2. การวินิจฉัยและการวิเคราะห์ (Diagnosis and Analysis) เป็นการพิจารณาสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่ควรแก้ไข โดยใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นเพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการของบุคลากรโดยส่วนรวม

3. การพัฒนา (Development) เป็นการแสวงหากลวิธีแก้ไขปรับปรุงตามความต้องการของบุคลากรโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือการทำงานของบุคลากร เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การอภิปรายและการเผยแพร่ข่าวสาร

4. ความเป็นไปได้ (Validation) ความเป็นไปได้ของโครงการศึกษา โดยการวิจัยทดลอง (Pilot Study) และการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้โครงการดำเนินไปด้วยดี

5. การนำไปใช้ (Implementation) นำเอาโครงการไปปฏิบัติ โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านมาให้การฝึกอบรมในสิ่งที่ผู้จัดทำโครงการไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง เพราะการประเมินประสิทธิผล

6. การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลโครงการที่ทำว่าบรรลุ จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยนำเอาข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณาอย่างมีเกณฑ์ และควรมีการประเมิน ทุกระยะ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

จากกระบวนการพัฒนาบุคลากรที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีเป้าหมาย มีระบบ มีการวางแผนอย่างชัดเจน ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา ซึ่งอาจมีการปฏิบัติตามขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาบุคลากร การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากร การวางแผนการพัฒนาบุคลากร การดำเนินการพัฒนาบุคลากร และการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร ต่อไป

5. วิธีการพัฒนาบุคลากร

วิธีการพัฒนาบุคลากรเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานในองค์กร ซึ่งจะต้องดำเนินการ เพื่อให้หน่วยงานบรรลุสู่จุดมุ่งหมายขององค์กร โดยได้มีผู้กำหนดแนวทางและวิธีการพัฒนาบุคลากรไว้ พอสรุปได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 32) ได้สรุปการพัฒนาครู จากการรายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องแห่งชาติ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน นำร่องรูปแบบที่คัดสรร ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ ได้พัฒนาครูโดยวิธีการหลัก 3 วิธี คือ

1. การให้ความรู้ ความเข้าใจในสาระของการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูป การเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการ และการฝึกอบรม
2. การสร้างความตระหนักในความสำคัญของบทบาทภารกิจของครู โดยใช้ กระบวนการสร้างความตระหนักในบทบาทและภารกิจของครู สรุปได้ 4 กระบวนการ คือ การสร้าง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน การหมั่นประชุม วิเคราะห์บทบาทของตนเองเป็นนิ จการอำนวยความสะดวกด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนให้กำลังใจแก่ครู
3. การนิเทศ ซึ่งข้อค้นพบที่เด่นชัด คือ รูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ ซึ่งเป็น การจัดกลุ่มชี้แนะและช่วยเหลือกันในลักษณะเพื่อนครูช่วยเพื่อนครู ซึ่งแต่ละคนต้องยอมรับการวิจารณ์ และการแนะนำซึ่งกันและกัน

ทวี ศรีธรรมบุตร (2546 : 11) ได้กล่าวถึงกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาครูไว้ว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นต้องการให้เกิดการประสานความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. การบรรยาย
2. การประชุมอภิปราย
3. การแสดงบทบาทสมมติ
4. การศึกษากรณีตัวอย่าง
5. การสาธิต
6. การสัมมนา
7. การฝึกการทำงาน

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานนั้น สามารถดำเนินได้หลายรูปแบบโดยบุคลากรสมัครใจดำเนินการเองเป็นการส่วนตัว เพื่อมุ่งพัฒนางานให้สามารถพัฒนางานได้อย่างมีคุณภาพ และดำเนินการโดยหน่วยงานหรือองค์การจัดเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธีมาใช้ ในการพัฒนา โดยคำนึงถึงสภาพความพร้อมของกลุ่มบุคลากรที่ต้องพัฒนา และเป้าหมายในการพัฒนาแต่ละครั้ง

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 3 - 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้ง ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและทำกิจกรรมในแต่ละหัวเรื่องแล้วเด็กควรเกิดแนวคิดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 50) ซึ่งการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาได้ศึกษา ความหมาย แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ และหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาให้ความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

Good (1959 : 214) กล่าวว่า ประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการในการรับรู้ความรู้สึกหรือเกิดทักษะโดยการกระทำหรือการเห็นสิ่งต่าง ๆ หรือกระบวนการของจิตสำนึกในการรับรู้ถึงความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยการมีส่วนร่วมในการกระทำสิ่งต่าง ๆ

รัตนพล บุญคงที่ (2550 : 17) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ว่าเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและทัศนคติ เพื่อที่จะสามารถในการแก้ไขปัญหาการดำรงชีวิตจากประสบการณ์โดยการกระทำ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่มีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะทางสังคม ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

จากความหมายของการจัดประสบการณ์ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์เป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน อาจจะเป็นสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งพร้อมที่จะให้เด็กเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติโดยตรงกับสิ่งเหล่านั้น เพื่อให้เกิดการขยายประสบการณ์ และการเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการเด็ก

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยมีผู้กล่าวถึง แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

Lock (เยาวนาถ เลหาบรรจง. 2545 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Lock. n.d.) กล่าวว่า เด็กทารกนั้น เปรียบเสมือนผ้าขาว ประสบการณ์ต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมจะมีความสำคัญอย่างมากต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน

Skinner. (เยาวนาถ เลหาบรรจง. 2545 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Skinner. n.d.) เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้นเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นด้วยตัวเสริมแรง ดังนั้นในการสอนครูสามารถนำเด็กไปสู่พฤติกรรมหรือการเรียนรู้ที่ต้องการได้

Rousseau (เยาวนาถ เลหาบรรจง. 2545 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Rousseau. n.d.) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสซึ่งเชื่อในพื้นฐานความดีในสัญชาตญาณของมนุษย์ เป็นนักวุฒิภาวะนิยมที่มีความคิดเห็นว่า ถ้าเราให้โอกาสเด็กเจริญเติบโตตามวิถีทางธรรมชาติแล้ว เด็กจะพัฒนาได้เต็มศักยภาพ เพราะฉะนั้น พ่อแม่หรือครูควรหลีกเลี่ยงที่จะขัดขวางการเจริญเติบโตตามธรรมชาติ ของเด็ก และไม่บังคับเด็ก

Freud (เยาวนาถ เลหาบรรจง. 2545 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Freud. n.d.) มีความคิดเห็นว่าอิทธิพลสำคัญที่สุดของการพัฒนาการนั้นมาจากภายในตัวเด็กทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และทางกาย

Gesell (เยาวนาถ เลหาบรรจง. 2545 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Gesell. n.d.) มีความเห็นว่า พัฒนาของเด็กจะเป็นไปตามธรรมชาติ ตามอายุของเด็กเมื่อถึงวันนั้นเด็กจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ โดยไม่ต้องไปเร่งเด็กหรือฝึกเด็ก นักการศึกษาหรือพ่อแม่ควรให้อิสระเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ

Piaget (เยาวนาถ เลหาบรรจง. 2545 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) ได้อธิบายถึงกระบวนการคิดสร้างความรู้ของเด็ก หลักการวางทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์หลายประการ ที่ช่วยครูให้คิดสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็กกล่าวคือ

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่อาศัยความกระตือรือร้นทั้งร่างกายและจิตใจของผู้เรียน
2. พัฒนาการแต่ละขั้นจะดำเนินไปตามลำดับ ขั้นตอนจะข้ามขั้นไม่ได้และด้วยอัตราที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล
3. ภาษาไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และความรวบยอดเพียงอย่างเดียว
4. พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ส่งเสริมได้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นผู้ใหญ่และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

Dewey (เยาวนาถ เลหาบรรจง. 2545 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Dewey. n.d.) ได้พัฒนาแนวคิดที่ว่าประสบการณ์สำหรับเด็กเกิดขึ้นได้ต้องใช้ความคิดและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทดลองและค้นพบด้วยตนเอง ไม่นิยมการสอนให้เด็กท่องจำ แต่เชื่อในการให้อิสระเด็กได้สำรวจ เล่นในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยกิจกรรมที่จะนำไปสู่ความสนใจของเด็ก ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กนั้นจะเรียนสิ่งที่เด็กเกี่ยวข้องด้วย หรือต่อเมื่อเด็กยอมรับด้วยใจเขาเอง หรือสมัครใจทำเอง การที่เด็กจะเรียนมากน้อยเพียงใดก็แล้วแต่ว่าสิ่งนั้นก็จะมีความสำคัญต่อเด็กเพียงใดหรือเกี่ยวข้องมีความหมายกับเด็กเพียงใด

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานและแนวคิดของนักปรัชญาการศึกษา นักทฤษฎี และนักจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อที่จะทำให้การจัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา แต่ที่สำคัญ คือ บทบาทครูจะต้องเป็นผู้รู้จักกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาตนเอง ทุกด้าน โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และการค้นพบด้วยตัวเด็กเอง อันนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ได้มีผู้เสนอแนะหลักการดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 49-57) ได้กล่าวถึง หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยว่าประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอิสระตามมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จัดไว้ในห้องเรียน เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การพิมพ์ภาพ การปั้น การฉีก ตัด ปะ การประดิษฐ์ การทำกิจกรรมจะเน้นกระบวนการทำงานมากกว่าผลงาน

3. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมในวงกลม หรือกิจกรรมที่เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่ ซึ่งจัดให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด และปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความใคร่อยากรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สนทนา อภิปรายซักถาม ทดลอง ศึกษาสถานที่

4. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการทำงานประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ การเล่นกลางแจ้งเป็นการตอบสนองความต้องการของธรรมชาติของเด็กช่วยให้เด็กมีร่างกายที่แข็งแรง อารมณ์สดชื่นแจ่มใส มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กและผู้ใหญ่รับบทบาทของการเล่นและการอยู่ร่วมกัน กิจกรรมกลางแจ้ง ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่นสนาม เกมและการละเล่นพื้นเมือง

5. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะอย่างอิสระโดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ

6. เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ฝึกทักษะการสังเกต พัฒนาการกระบวนการคิดและเกิดความคิดรวบยอด

กิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรมนี้สามารถนำมาจัดลงในตารางประจำวันได้หลายรูปแบบโดยยึดหลักการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องในอัตราส่วนที่เหมาะสม กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ควรใช้เวลาประมาณ 30 - 60 นาที มีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่กับกล้ามเนื้อเล็ก ควรจัดให้ครบทุกประเภท ดังตารางกิจกรรมประจำวัน

ตัวอย่างการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน

- 0730 - 08.30 รับประทานอาหาร
- 08.30 - 08.45 เคารพธงชาติ
- 08.45 - 09.00 ตรวจสอบสภาพไปห้องน้ำ
- 09.00 - 09.20 กิจกรรมเคลื่อนไหว
- 09.20 - 10.20 กิจกรรมสร้างสรรค์และเสรี
- 10.20 - 10.30 พัก (อาหารว่าง)
- 10.30 - 10.45 กิจกรรมเสริมประสบการณ์
- 10.45 - 11.30 กิจกรรมกลางแจ้ง
- 11.30 - 12.00 พัก (รับประทานอาหารกลางวัน)
- 12.00 - 14.00 แปร่งฟัน- นอนพักผ่อน
- 14.00 - 14.20 เก็บที่นอน ล้างหน้า
- 14.20 - 14.30 พัก (ดื่มนม) 14.30 - 14.50 เกมการศึกษา
- 14.50 - 15.00 เตรียมตัวกลับบ้าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 51) ได้กล่าวว่า ควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวม

อย่างต่อเนื่อง

2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

พัฒนา ชัชพงษ์ (2531 : 7) ได้ประมวลหลักการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรม

ไว้ดังนี้

1. เป็นการปูพื้นฐานให้กับเด็กโดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นหลัก การจัดกิจกรรมปูพื้นฐานทักษะทางการเรียนรู้เป็นการฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การมอง การดม การฟัง การชิมรส และการสัมผัส
2. บูรณาการประสบการณ์เข้าด้วยกัน การจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ได้แบ่งเป็นรายวิชาแต่จัดรวมกัน (บูรณาการ) เป็นหน่วยประสบการณ์ โดยแต่ละหน่วยจะประมวลทุกวิชาให้เด็กเรียนรู้

หลักการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (ภรณ์ี คุรุรัตน์, 2535 : 76 – 81)

1. การจัดประสบการณ์ต้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก
2. การจัดประสบการณ์ต้องดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพเด็ก

3. การจัดประสบการณ์ต้องเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ อุปกรณ์ในการจัดควรเป็นอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องซื้อทั้งหมดอาจนำวัสดุในท้องถิ่นมาดัดแปลงทำเป็นอุปกรณ์ต่างๆ ได้

4. การจัดประสบการณ์ต้องสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

วารสาร รักษ์วิชัย (2542 : 159) กล่าวว่า กิจกรรมที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สูงสุดนั้น จะต้องจัดกิจกรรมที่เด็กสนใจ ลงมือค้นคว้ากระทำด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ และสนับสนุน คอยช่วยเหลือในขณะที่เด็กทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย กิจกรรมที่จัดจะต้องสอดคล้องกับพัฒนาการทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และประสบการณ์ตรงจากการได้เล่น ลงมือปฏิบัติจริง และมีการกระทำร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 118) กล่าวถึงหลักการในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรสอดคล้องกับพัฒนาการผู้เรียน
2. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
3. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะเรียนและควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาส คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นผู้ที่มีคุณธรรม
4. ประสบการณ์ที่จัดควรเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อตัวผู้เรียน กล่าวคือ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและใช้ได้ในชีวิตประจำวัน
5. กิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ควรมีวิธีใช้แรงจูงใจเร้าความสนใจของผู้เรียนไม่ให้ซ้ำซาก ควรให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานเน้นการปฏิบัติและได้ร่วมกิจกรรมมากที่สุด
6. ควรหาแนวทางในการประเมินที่เหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (2546 : 43) ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กเป็นองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

สรุปได้ว่า หลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ต้องคำนึงถึงความสามารถ ความเหมาะสมและความสนใจของเด็ก กิจกรรมที่จัดจะต้องมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของเด็ก สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะเรียนและเป็นสิ่งที่จะสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

แนวทางการจัดประสบการณ์

แนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 52) ได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระ การเรียนรู้
4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอ ความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้ สภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรม แบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน
6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและประสบการณ์ ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
9. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผน การ สนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ
10. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของ เด็ก เป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัย ในชั้นเรียน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2540 : 15) ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในทศวรรษหน้า ไว้ดังนี้

1. มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบหน่วยการสอนโดยไม่มีการแยกเป็น รายวิชา โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนทุกๆ ด้านเป็นสำคัญ โดยเน้นการเล่นเป็นหัวใจของการเรียนรู้
2. มีการพิจารณานำเอานวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยมาใช้เป็นแนวทางในการ จัดกิจกรรมและเลือกประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้แก่เด็ก
3. มีการจัดกิจกรรมการเล่นแบบต่างๆ บรรจุไว้ในกิจกรรมประจำวันเพราะ “การเล่น” เป็นหัวใจของการเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้ ซึ่งนำไปสู่การคิดแก้ปัญหาและการสร้างสิ่งต่างๆ อีกด้วย

4. กิจกรรมที่จัดควรเน้นการปฏิบัติจริง เช่น การทำอาหาร ไปทัศนศึกษา

5. ให้เด็กเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและตั้งเป้าหมายฝึกสร้าง ให้กล้าคิด กล้าทำ การคิดริเริ่มและพัฒนาการเป็นของตัวเอง

สรุปได้ว่า แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยจะต้องจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจ สังคม และสติปัญญา บูรณาการผ่านการเล่น โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนการจัด กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

หลักการจัดกิจกรรม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2546 : 20 - 21) ได้อธิบายถึงหลักการจัดกิจกรรม สำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้ การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเด็กในวัย แรกเกิดถึง 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กเพื่อกระตุ้นให้เกิดการ พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อน ประถมศึกษา จึงควรยึดหลักการ ดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดควรคำนึงสุขภาพและความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ
2. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจา และท่าทีที่อบอุ่น และเป็นมิตร
3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการและพัฒนาการของเด็ก

คือ ให้มีทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบ กิจกรรมที่เด็ก ริเริ่มและครุริเริ่ม

4. จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก
5. ประเมินการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 53) ได้อธิบายถึงหลักการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี ไว้ดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

2. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่อง นานเกินกว่า 20 นาที

3. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

4. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ต้อง ใช้ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่ เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกายมากนัก เพื่อเด็กจะได้ ไม่เหนื่อยเกินไป

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 (กรมวิชาการ. 2546 : 34) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กควรเป็นการเรียนรู้โดยผ่านการเล่น เพราะเด็กในวัยนี้จะ ไม่จัดการเรียนรู้เป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการโดยผ่านการเล่น เพื่อให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ตรง ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นควรให้ความยืดหยุ่นตามความคิดที่เด็กริเริ่ม สนใจและต้องการ นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ควรคำนึงถึงสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญ และส่วนที่ 2 ส่วนที่เป็นสาระที่ควรรู้ ซึ่งทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดพัฒนาการครบทุกด้าน และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กอาจจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้วิธีการแบบใดก็ได้ ที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ตลอดจน ฝึกทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะทางภาษา ทักษะทางการคิด

1. ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญมีดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ การทรงตัว และการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ การเล่นเครื่องเล่นสนาม การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส การเขียนภาพและการเล่นกับสี การปั้นและประดิษฐ์ สิ่งต่าง ๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งไม้ เศษวัสดุ การต่อ บรรจุ เท และแยกชิ้นส่วน

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ได้แก่ การฟัง นิทาน การท่องคำคล้องจอง การร้องเพลง การแสดงปฏิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี การเล่นเครื่องดนตรี ง่ายๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะ ประเภทตี สุนทรียภาพ การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน และเรื่องราว/เหตุการณ์ที่สนุกสนานต่าง ๆ การเล่นเกม การเล่นอิสระ การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ทางสังคม การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง การเล่นอิสระ การเล่นรวมกลุ่ม การแบ่งปันหรือการให้การรู้จักรอคอย การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น การมีประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การแก้ปัญหาในการเล่น การมีประสบการณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย

1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่างๆ การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่าง ๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่นและ

ผลงาน การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อวัสดุต่างๆ การใช้ภาษา การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจองคำกลอน การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/เรื่องราวที่สนใจ การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ การสำรวจและอธิบายความเหมือนความต่างของสิ่งต่างๆ

1.4.1 การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/สั้น
ขรุขระ/เรียบ

1.4.2 การเรียงลำดับสิ่งต่างๆ

1.4.3 การคาดคะเนสิ่งต่างๆ

1.4.4 การตั้งสมมติฐาน

1.4.5 การทดลองสิ่งต่างๆ

1.4.6 การสืบค้นข้อมูล

1.4.7 การใช้หรืออธิบายสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.4.8 จำนวน การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน

1.4.8 การนับสิ่งต่างๆ การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง

1.4.9 การมีประสบการณ์กับจำนวนหรือปริมาณที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง

1.4.9 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ)

1.4.10 การต่อเข้าด้วยกัน กายแยกออก การบรรจุ และการเทออก

การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างๆ กัน การมีประสบการณ์และการอธิบายในเรื่องทิศทาง การเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่างๆ การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ เวลา การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำโดยสัญญาณ

1.4.11 การมีประสบการณ์และเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น
เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้

1.4.12 การมีประสบการณ์และการเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ

1.4.13 การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

2. ส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สาระที่เด็กอายุ 3 - 5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระมัดระวัง ร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จัก และรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้อง หรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้ง ความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน

2.4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาดรูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่างๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

3. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้จักชะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

3.1. หลักการจัดประสบการณ์ 1) จัดประสบการณ์เล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง 2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ 3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต 4) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ 5) ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

3.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

1) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8) จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

9) ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอนการเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

10) จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยนั้น ผู้เลี้ยงดูเด็กควรจัดกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบบูรณาการโดยผ่านการเล่น ไม่จัดแยกเป็นรายวิชา เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องคำนึงถึงหลักในการจัดประสบการณ์โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ กิจกรรมที่จัดให้มีความสมดุลที่让孩子ได้ริเริ่มกิจกรรมและ ครูวางแผน กิจกรรมที่จัดในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมเคลื่อนไหวและกิจกรรมสงบ กิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้ กิจกรรมที่จัดควรจะตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างกันของเด็ก เน้นให้เห็นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้มากกว่าผลผลิต คำนึงถึงศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลักสำคัญ และต้องจัดให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละวัย โดยการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

แนวทางในการจัดกิจกรรม

กรมวิชาการ (2546 : 9 - 10) ได้อธิบายไว้ว่า เพื่อให้การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
3. จัดกิจกรรมโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมของตนเองโดยครูเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อให้เด็กมีความสุข
5. จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการโดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน
6. จัดกิจกรรมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง โดยการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีโอกาสสังเกต สำรวจ เล่น ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง
7. จัดกิจกรรมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของและกับบุคคลอื่นๆ
8. จัดกิจกรรมให้มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่ม กิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบ
9. จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลาย ทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่
10. จัดกิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่า

11. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่นและเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

12. จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รักธรรมชาติและรักท้องถิ่น

13. จัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอกผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่นได้

14. จัดกิจกรรมโดยมีการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

15. จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก สันติศักดิ์ ผาผาย (2546 : 35) ได้กล่าวว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้านของเด็ก และยึดเด็กเป็นสำคัญ (Child Centered) กล่าวคือ ต้องคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและบอกผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการ และมีการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมาประกอบการจัดการประสบการณ์ ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ด้วยการคิดแล้วปฏิบัติจริง กระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข กระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก จึงจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพเต็มตามความสามารถ

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม

กรมวิชาการ (2540 : 44 - 45) ได้อธิบายถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของการบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน จึงต้องให้มีความครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

2. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินน้ำมัน

3. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว อาจจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย

4. การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิด ทดลอง ศึกษาออกสถานที่ หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่ เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็น รายบุคคลและเป็นกลุ่ม

5. การส่งเสริมให้เด็กได้เลือกและตัดสินใจ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจ เลือก เล่นหรือทำกิจกรรมอย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของตนเอง จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็ก ได้เล่นตามมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

6. การส่งเสริมลักษณะนิสัยและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กมีสุขนิสัย ที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตร ประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม มีดังนี้ (พัฒนา ชัชพงศ์. 2530 : 16 – 17)

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางสติปัญญาให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหา ในหน่วยการสอนและการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีความสุข
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม คือ ฝึกการกล้าแสดงออก การมีระเบียบวินัย การรอคอย และการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีความสุข
3. เพื่อให้เกิดความอบอุ่นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครอบครัว

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยในแต่ละวันนั้น มีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กได้เกิดการพัฒนาโดยองค์รวมทั้ง 4 ด้าน ไปพร้อมๆ กัน คือ เกิดการพัฒนา ทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ลักษณะของการจัดกิจกรรม

กรมวิชาการ (2540 : 24) ได้อธิบายไว้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้ เด็ก ในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ที่จัดต้องครอบคลุม ประสบการณ์สำคัญ 9 กระบวนการ ตามหลักสูตรและควรให้ยืดหยุ่นตามเนื้อหาที่เด็กสนใจหรือที่ครู มีส่วนริเริ่มกำหนดให้ เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและทำกิจกรรมในแต่ละหัวข้อเนื้อหาแล้ว เด็กควรเกิดแนวคิดตามที่ได้เสนอแนะไว้ในหลักสูตร

กรมวิชาการ (2540 : 24 – 45) ได้นำเสนอลักษณะของการจัดกิจกรรมไว้ 6 กิจกรรม ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม

กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตาม มุมเล่นหรือมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติวิทยา มุมบ้าน มุมร้านค้า มุมต่างๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้ อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม อนึ่งกิจกรรมเสรี

นอกจากให้เด็กเล่นตามมุมแล้ว อาจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ

2. กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีก - ปะ การตัด - ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหมุด การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3 - 5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1 - 2 กิจกรรมตามความสนใจ

3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา กลอง มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการ ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ การเคลื่อนไหวของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 ช้า ได้แก่ การคืบ คลาน
- 3.2 เร็ว ได้แก่ การวิ่ง
- 3.3 นุ่มนวล ได้แก่ การไหว้
- 3.4 ชิ่งชิ่ง ได้แก่ การกระหิบบเท้าตัง ๆ ตีกลองตัง ๆ
- 3.5 ร่าเริงมีความสุข ได้แก่ การตบมือ หัวเราะ
- 3.6 เศร้าโศกเสียใจ ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

5. กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้ออกกำลังกาย เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าพัฒนาการด้านอื่น ๆ จะไม่ได้รับการพัฒนาจากกิจกรรมกลางแจ้ง ทั้งนี้เป็นที่เข้าใจกันดีว่า พัฒนาการด้านหนึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการอีกด้านอื่น ๆ ดังนั้นไม่ว่าจะจัดกิจกรรมใดให้เด็กได้เล่น ได้กระทำ ต่างก็ส่งผลต่อพัฒนาการในทุก ๆ ด้านเช่นกัน เพราะพัฒนาการแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กัน

6. เกมการศึกษา

เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกา
ง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิด
ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่/ระยะ
เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3 – 5 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่
เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ประกอบด้วยกิจกรรม
6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรม
สร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งกิจกรรม
6 กิจกรรมหลัก สามารถนำมาประยุกต์จัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาสติปัญญาของเด็กปฐมวัยได้

พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ความหมายพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545 : 27) ได้ให้ความหมายของ “พัฒนาการ” ว่า
พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ
และสติปัญญา ด้านการทำหน้าที่ (Function) และวุฒิภาวะ (Maturation) ของอวัยวะระบบต่าง ๆ
ในด้านโครงสร้าง การจัดระเบียบส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออก มีลักษณะ
และทิศทาง ที่แน่นอนสัมพันธ์กับเวลาทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่ยาก
สลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่ๆ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถ ในการ
ปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ผสมผสานก้าวหน้าเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกันไป โดยพัฒนาการครอบคลุม
การเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา (Physiological Development) ของระบบอวัยวะเป็น
การเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณ (Quantitative Change) ได้แก่ การเพิ่มจำนวนเซลล์ประสาทในสมอง
ขนาดของรูปร่างสูงขึ้น การขยายส่วนต่างๆ ของร่างกายและการเกิด/เปลี่ยนแปลงการพัฒนาการของ
มนุษย์ (Human Development) เป็นความสามารถในการทำหน้าที่ด้านต่างๆ ดูจากพฤติกรรมและ
ผลงานสิ่งใหม่ๆ ทางด้านคุณภาพ (Qualitative Change) ได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน
เขียน การคิดเลข การแก้ปัญหา ทักษะการช่วยตนเอง การทรงตัว การเคลื่อนไหว การกระโดด
การรู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ ยิ้มแย้ม ซึ่งพัฒนาการทุกด้านของมนุษย์ ถ้าได้รับการตอบสนองตรงตาม
ความต้องการแล้ว พัฒนาการของมนุษย์จะเป็นไปอย่างสมวัย พัฒนาการเด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น
4 ด้าน คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการทางด้านสังคม
และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 136) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการว่า พัฒนาการ
หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านการทำงานที่ และวุฒิภาวะของอวัยวะระบบต่างๆ รวมทั้งตัวบุคคล
ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่ม
ทักษะใหม่ๆ และความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมหรือภาวะใหม่ในบริบทของครอบครัว
และสังคม

สรุปได้ว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะของบุคคลทั้งโครงสร้าง แบบแผนของร่างกาย และพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งจะดำเนินไปอย่างเป็นขั้นๆ สอดคล้องกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการทางด้านสังคม และ พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

ลักษณะพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ จะมีความแตกต่างกัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะวัยที่สามารถจำแนกให้เห็นเป็นลักษณะเด่นประจำวัยได้ และพัฒนาการของเด็กปฐมวัยนั้น เป็นพื้นฐานในการเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นปกติธรรมดาของเด็กวัยนี้

สมพร สุทัศนีย์ (2541 : 9) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (Preschool Child) ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการทางกาย เด็กวัยนี้นับว่าเป็นเด็กวัยตอนต้นที่มีส่วนสูงและน้ำหนักเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็วแต่จะขยายออกทางส่วนสูงมากกว่าด้านข้างกล้ามเนื้อและกระดูกจะเริ่มแข็งแรงขึ้น แต่กล้ามเนื้อที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวยังไม่เต็มที่การประสานงานของอวัยวะต่างๆ ยังไม่ดีพอจากการศึกษาของ Gesell และคนอื่นๆ เด็กอายุ 3-5 ขวบ มีพัฒนาการทางกายแตกต่างกัน บางคนสามารถทรงตัวได้ดี วิ่งได้เร็วขึ้น ควบคุมการเดิน วิ่งให้ช้าลงและเร็วได้ กระโดดไกลๆ ได้ เดินและกายบริหารได้ตามจังหวะดนตรี การประสานงานของกล้ามเนื้อดีขึ้น

2. พัฒนาการทางอารมณ์ เด็กวัย 3-5 ขวบ มักจะเป็นเด็กเจ้าอารมณ์ และจะแสดงอารมณ์ต่างๆ ออกมาอย่างเปิดเผยและมีอิสระเต็มที่ เด็กวัยนี้มักมีความกลัวอย่างสุดขีด อิจฉาอย่างไม่มีเหตุผล โมโหร้าย การที่เด็กมีอารมณ์เช่นนี้อาจจะเป็นเพราะเด็กมีประสบการณ์กว้างขึ้น เพราะเงื่อนไขทางสังคม ตั้งแต่สังคมภายในบ้านจนกระทั่งถึงสังคมภายนอกบ้านเด็กเคย ได้รับแต่ความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่และผู้ใกล้ชิด เมื่อต้องพบกับคนนอกบ้านซึ่งไม่สามารถเอาใจใส่เด็กได้เท่าคนในบ้านและไม่สามารถที่จะเอาใจใส่ได้เหมือนเมื่อเด็กเล็กๆ อยู่ เด็กจึงรู้สึกขัดใจเพราะคิดว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถกว่าคนอื่น เด็กจะยกย่องบูชาตนเองและพยายามปรับตัวเพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของบุคคลข้างเคียงในวัยนี้มักจะใช้คำพูดแสดงอารมณ์ต่างๆ แทนการรุกรานด้วยกำลังกายเพราะพัฒนาการทางร่างกายยังไม่เต็มที่ เด็กแต่ละคนมีอารมณ์ไม่เหมือนกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสุขภาพ การอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่และสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น เด็กที่เติบโตขึ้นจากสภาพแวดล้อมสงบเรียบร้อยได้รับความรักเอาใจใส่ และการตอบสนองความต้องการสม่ำเสมอพ่อแม่มีอารมณ์คงเส้นคงวาเด็กก็จะเติบโตขึ้นเป็นคนที่มีอารมณ์มั่นคงกว่าเด็กที่มีสภาพแวดล้อมที่ตรงกันข้ามเหล่านี้

3. พัฒนาการทางสังคม คำว่าสังคมในที่นี้ หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์ การผูกพัน และการมีชีวิตอยู่ร่วมกัน เด็กปฐมวัยหรือวัยก่อนเข้าเรียนได้เรียนรู้เข้าใจและใช้ภาษาได้ดีขึ้นพ่อแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดตลอดจนครูที่อยู่ชั้นอนุบาล ได้อบรมสั่งสอนเพื่อให้เด็กเข้าใจถึงวัฒนธรรมค่านิยมและศีลธรรมที่ละน้อย โดยเริ่มจากสิ่งที่ยาก เช่น การพูดจาสุภาพ การเคารพกราบไหว้ เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นเมื่อเด็กเข้าไปอยู่ในโรงเรียนอนุบาลจะรู้จักคบเพื่อน รู้จักการผ่อนปรน รู้จักอดทนในบางโอกาส รู้จักการให้และการรับ เพียเจต์ นักจิตวิทยาากลุ่มที่เน้นความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) กล่าวว่า เด็ก 3-5 ขวบ เรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมจากเพื่อนในโรงเรียนอนุบาลหรือเพื่อนบ้านวัยเดียวกันแต่ เด็กวัยนี้ยังเข้าใจถึงความถูกต้องและความไม่ลึกซึ้งซึ่งนักดั่งนั้นจึงควรส่งเสริมให้เร

เข้าใจระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆ ฝึกให้รู้จักการแบ่งปันและการผลัดเปลี่ยนกันและรู้จักอดใจรอในโอกาสอันควร

4. พัฒนาการทางสติปัญญา เด็กวัยนี้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างดีเด็กจะเรียนรู้ศัพท์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเด็กอายุ 3 ขวบ จะรู้จักศัพท์ประมาณ 3,000 คำ และเด็กสามารถใช้คำ วลี และประโยคในการแสดงบทบาทตามแบบอย่างโทรทัศน์ได้ รู้จักใช้ท่าทางประกอบคำพูด

เด็ก 4 ขวบช่างซักช่างถามมักจะมีคำถามว่า “ทำไม” “อย่างไร” แต่ก็ไม่สนใจคำตอบและคำอธิบายคำพูดของเด็กวัยนี้สามารถพูดประโยคยาวๆ ที่ต่อเนื่องกันได้ สามารถเล่นนิทานสั้นๆ ให้จบได้และมักจะเอาเรื่องจริงบนกับเรื่องสมมติ

เด็กวัย 5 ขวบ พัฒนาการทางภาษาสูงมากเด็กสามารถตอบคำถามตรงเข้าหมายชัดเจนและสั้น การซักถามน้อยลง แต่จะสนใจเฉพาะเรื่องไป ควรจัดให้เด็กได้มีโอกาสพูดให้เพื่อนฟัง เพื่อนก็ต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย และควรหมั่นเวียนกันออกมาพูดทุกคนการเงินธนาคารและการสร้างเรื่องจะพบมากในเด็กวัยนี้ จึงเป็นโอกาสเหมาะที่ควรจะได้สนับสนุนและส่งเสริมจินตนาการของเด็กให้มากที่สุด แต่เด็กวัยนี้ไม่มีพัฒนาการที่เกี่ยวกับการจัดประเภทของสิ่งของเป็นหมวดหมู่ ไม่มีพัฒนาการในเรื่องความคงตัวในเรื่องขนาดน้ำหนักและปริมาตรทั้งนี้เพราะเด็กยังไม่มีความเข้าใจ ยังไม่มีเหตุผลและประเมินค่าสิ่งต่างๆ ตามที่เห็นด้วยตาเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าเด็กก่อนวัยเรียนนี้มีพัฒนาการทางร่างกายที่กำลังเจริญเติบโตภาวะอารมณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม และสังคมรอบด้านเริ่มมีสังคมมีการเรียนรู้สิ่งที่ควรทำไม่ควรทำฝึกการเป็นผู้ให้และผู้รับและมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ติดอยู่ในวัยที่ยากจะอยากเห็น อยากทำ เรียนรู้เร็วเป็นแนวทางที่ครูผู้สอนควรที่จะสังเกต และเข้าใจในพฤติกรรมของเด็กก่อนจะดำเนินการสอนและให้ความรู้ต่างๆ กับเด็กก่อนวัยเรียนเหล่านี้

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสำคัญ 2 อย่างคือ

1. วุฒิภาวะ (Maturation) หมายถึง สภาวะการเปลี่ยนแปลงของร่างกายที่เกิดขึ้นถึงระดับการแสดงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเด็กแต่ละคน ในระยะใดระยะหนึ่งที่กำหนดตามวิถีทางของธรรมชาติ และนำมาซึ่งความสามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย ศักยภาพที่เด็กแสดงออกมาในเวลาอันสมควรหรือที่เรียกว่าระดับวุฒิภาวะ (Maturation) ที่มีอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่กำเนิดและถูกกำหนดโดยพันธุกรรมด้วยเหตุนี้ระดับวุฒิภาวะของเด็กที่จะแสดงความสามารถอย่างเดียวกันอาจแสดงออกมาในช่วงเวลาที่แตกต่างกันได้ เช่น โดยทั่วไปเด็กจะวาดรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ประมาณอายุ 4 ปี เด็กบางคนอาจจะทำได้เร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์นี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อและความสัมพันธ์ของมือและตา รวมทั้งทักษะการรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง

2. การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลจากประสบการณ์ที่ดีจากการรับหรือจากการปฏิบัติ อบรมสั่งสอน และการปฏิสัมพันธ์ กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความต้องการและความสนใจของเด็ก ทำให้ความสามารถต่างๆ ของเด็กถูกนำออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ ทั้งนี้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีขอบเขตจำกัดทั้งช่วงเวลาความสนใจที่สั้นและแก้หาที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบของการเล่น ที่เด็กได้ลงมือกระทำศึกษา

ค้นความสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวตามความพึงพอใจของตนเองและเก็บสะสมเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล เช่น เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีหนังสือนิทานและของเล่น รวมทั้งมีผู้ปกครองที่เอาใจใส่เล่นนิทานหรือแนะนำการอ่าน มักจะเรียนรู้การอ่านได้อย่างรวดเร็ว กว่าเด็กที่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้ กล่าวคือ วุฒิภาวะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับการเรียนรู้ ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งความสามารถบางอย่างอาจไม่เกิดขึ้นหรือเกิดช้ากว่าที่ควร เช่น ความสามารถในการใช้ภาษา เด็กที่มีวุฒิภาวะในการพูดจะสามารถเปล่งเสียงพูดออกมาได้เอง แต่ถ้าไม่ได้รับการสอนภาษาพูดก็จะใช้ภาษาพูดไม่ได้เลย ในทางตรงกันข้าม เด็กที่ยังไม่บรรลุวุฒิภาวะในการพูด ถึงแม้ว่าจะได้รับการเคี่ยวเข็ญฝึกภาษาพูดมากสักเพียงใด ก็ไม่อาจพูดได้ ถ้าเด็กยังไม่พัฒนาถึงวุฒิภาวะนั้น จึงเห็นได้ว่าเด็กแต่ละคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองตามกำหนดเวลาเฉพาะของ พัฒนาการนั้นๆ โดยธรรมชาติอันก่อความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปตามขั้นตอนของพัฒนาการ โดยมีสภาพแวดล้อมช่วยเสริมต่อพัฒนาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วงเวลาที่เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่นี้เรียกว่า ระยะเวลาที่เหมาะสม (Optimal Period) ลักษณะพฤติกรรมที่เด็กสามารถแสดงออกเมื่ออยู่ในขั้นพัฒนาการนั้นๆ เรียกว่า พัฒนาการตามวัย (Developmental Risk) เด็กที่แสดงพฤติกรรมตามขั้นพัฒนาการได้พอเหมาะก็บ่งชี้ว่ามีพัฒนาการสมวัย

แบบแผนพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยทุกคนเปลี่ยนแปลงไปตามแบบแผนเดียวกันคือ

1. แบบแผนพัฒนาการเด็กปฐมวัยทุกคนมีลำดับขั้นของพัฒนาการเหมือนกัน คือ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและมีทิศทางก้าวหน้าโดยไม่ข้ามขั้น และไม่มีการหยุดนิ่งอยู่กับที่พัฒนาการในขั้นต้นจะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในขั้นต่อไปที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เช่น ความสามารถในการวาดรูป เด็กเล็กจะสามารถใช้กล้ามเนื้อแขนและมือในการเคลื่อนไหวลากเส้นโยงไปมาอย่างไม่มีทิศทาง จนสามารถบังคับกล้ามเนื้อนิ้วได้มากขึ้นในการควบคุมการลากเส้นอย่างมีทิศทาง ตามความต้องการและสามารถวาดรูปคล้ายของจริงได้ในที่สุด

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ชัดเจน สามารถวัดได้โดยเฉพาะการเพิ่มขนาดของรูปร่างและอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย เมื่อเด็กอายุมากขึ้นและได้รับสารอาหารที่เพียงพอตามความต้องการของร่างกาย ขนาดของร่างกายก็จะขยายใหญ่ขึ้น ส่วนสูงและน้ำหนักก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งการแสดงออกถึงขีดความสามารถในด้านต่างๆ ก็เพิ่มขึ้นด้วย เช่น การเรียนรู้ศัพท์มากขึ้น ความจำเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้น ในช่วงปฐมวัยนี้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างร่างกายเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เกิดจากการเจริญเติบโตของกระดูกและกล้ามเนื้อ ทำให้เด็กมีรูปร่างกลมและสูงขึ้น

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สลับซับซ้อนเกี่ยวข้องกับกลไกในการทำงานภายในร่างกายที่ก่อให้เกิดความสามารถใหม่ๆ เช่น ก่อนที่จะใช้คำพูดสื่อความหมายคล้ายผู้ใหญ่ได้จะต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนเกี่ยวกับการใช้ภาษา เช่น การฟัง การเปล่งเสียง การแยกความแตกต่างของเสียง การเลียนเสียง การเรียนรู้ความหมายและอื่น ๆ มาเป็นลำดับ

4. ความสัมพันธ์ของพัฒนาการแต่ละด้านพัฒนาการของเด็กเกิดจากการเปลี่ยนแปลงหลายด้านผสมผสานกัน พัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม สติปัญญา มีความสำคัญเสมอภาคและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหมด การเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการด้านหนึ่งย่อมส่งผลให้พัฒนาการด้านอื่นเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งในทางบวกและทางลบ เช่น เด็ก ที่มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มักเคลื่อนไหวคล่องแคล่ว สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีอารมณ์แจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ เข้ากับผู้อื่นได้ดี และมีความสนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว ในทางตรงกันข้ามเด็กที่มีสุขภาพไม่ดี มักประสบปัญหาด้านการเจริญเติบโตของร่างกายล่าช้าหรือหยุดชะงักช่วงหนึ่ง อารมณ์หงุดหงิด มีอาการเศร้าซึมปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยาก และขาดสมาธิในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

5. ลักษณะเด่นของพัฒนาการ แต่ละช่วงของการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนของพัฒนาการ ลักษณะบางอย่างอาจพัฒนาเร็วกว่าลักษณะอื่นและสังเกตเห็นเด่นชัดได้ เช่น ในช่วงอายุ 3 ปี เด็กจะเริ่มรับรู้และสังเกตความแตกต่างทางเพศ เมื่ออายุ 4 ปี จะซักถาม สนใจเล่นร่วมกับผู้อื่น พออายุ 5 ปี จะขอความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ลักษณะเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปกติ เมื่อเด็กอายุมากขึ้นก็จะพัฒนาไปตามวุฒิภาวะและจากมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับ

6. ความคาดหวังของพัฒนาการ พัฒนาการมนุษย์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมีลำดับขั้นตอนและได้ถูกกำหนดไว้อย่างแน่นอน จึงสามารถทำนาย คาดหวังความสามารถและพฤติกรรมตามขั้นพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของเด็กอย่างคร่าวๆ ได้ ทั้งนี้เมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสมตามวุฒิภาวะ และความพร้อม พัฒนาการก็สามารถดำเนินไปด้วยดีสมวัย หากมีอุปสรรคหรือความผิดปกติเกิดขึ้นในช่วงใดของพัฒนาการ ก็ย่อมส่งผลต่อแบบแผนพัฒนาการขั้นต่อไป ให้หยุดชะงักเพียงเบนไปจากเกณฑ์ปกติ และอาจส่งผลกระทบยาวไปจนตลอดชีวิตได้

7. ความเสื่อมของพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มีทั้งการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะหรือความสามารถใหม่ๆ และความเสื่อมหรือการสูญเสียคุณลักษณะหรือความสามารถเดิมบางอย่าง เช่น เด็กสูญเสียฟันน้ำนมก่อนจึงเกิดฟันแท้เข้ามาแทนที่ เด็กจะพูดเสียงอ้ออ้อที่ฟังไม่รู้เรื่องก่อนจึงจะพูดชัดเจนนขึ้นมาในช่วงบั้นปลายของชีวิตการเสื่อมมีมากกว่าการพัฒนา

การประเมินพัฒนาการ

1. ความหมายของการประเมินพัฒนาการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 22) ได้ให้ความหมายของการประเมินพัฒนาการไว้ว่า การประเมินพัฒนาการเป็นการประเมินความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรมที่คาดว่าจะปรากฏในแต่ละช่วงอายุ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูล ในการพิจารณาเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 84) ได้ให้ความหมายของการประเมินพัฒนาการไว้ว่า การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรมแล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ผู้สอนสร้างขึ้นหรือกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการ หมายถึง การแปลผลพัฒนาการของเด็กที่แสดง พฤติกรรมออกมา เพื่อนำไปสู่การพิจารณาเสริมการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการเสริมสร้าง พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามศักยภาพตามเครื่องมือที่ผู้สอน สร้างขึ้น

2. หลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 22) ได้ให้หลักการประเมิน พัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย เป็นการประเมินพฤติกรรมและความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
2. การประเมินพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย เป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวัน
3. การประเมินพัฒนาการควรใช้วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมและความสามารถของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสรุปพัฒนาการและนำข้อมูลการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของเด็กแต่ละคน
4. การประเมินพัฒนาการมิได้มุ่งนำผลการประเมินมาตัดสินการเลื่อนขั้นของเด็ก ทั้งนี้ เพราะเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการเร็วหรือช้าต่างกัน และสามารถพัฒนาไปตามระดับขั้นของพัฒนาการได้ โดยได้รับการกระตุ้น ส่งเสริมที่เหมาะสม
5. ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ได้ผลทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญานั้น ครูต้องทราบว่าเด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับใดเพื่อจะได้จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ครูจึงต้องรู้วิธีการประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กโดยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กอย่างสม่ำเสมอจนสามารถสรุปได้ว่า เด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับใด เพื่อสามารถจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความสามารถของแต่ละคน
6. เกณฑ์การประเมินในแต่ละเนื้อหาได้แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยยึดระดับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยและความสอดคล้องกับธรรมชาติของกิจกรรม แต่ละเนื้อหาจึงมีเกณฑ์การประเมินแตกต่างกันการประเมินพัฒนาการเป็นการสังเกตอย่างต่อเนื่อง เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง จึงนำผลการสังเกตพฤติกรรมนั้นมาประเมินจากเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ว่านักเรียนมีพัฒนาการแต่ละด้านอยู่ในระดับใด 1 2 หรือ 3 ซึ่ง 1 หมายถึง ปรับปรุง 2 หมายถึง พอใช้ 3 หมายถึง ดี

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 84) ได้ให้หลักการประเมินพัฒนาการของเด็ก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลการพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ และจัดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลาย เหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการสำคัญของการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยจะต้องมีการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ที่เหมาะสมกับวัย มีการประเมินพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาศักยภาพตามพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยต่อไป

3. รูปแบบและวิธีการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 23 – 24) ได้แบ่งรูปแบบการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย ออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การประเมินแบบไม่เป็นทางการ (Informal Assessment) เป็นการประเมินที่ไม่เน้นผลการประเมินเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลขหรือคะแนน ใช้การสังเกตเป็นหลักแล้วทำการจดบันทึกเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความสามารถที่บ่งชี้พัฒนาการในแต่ละด้าน โดยเน้นเปรียบเทียบกับพฤติกรรมส่วนใหญ่ในแต่ละช่วงอายุที่เรียกว่าพัฒนาการตามวัยหรือวุฒิภาวะ (Maturity) เพื่อจะได้ข้อสรุปว่าพัฒนาการเป็นไปตามวัย ต่ำกว่าวัย หรือสูงกว่าวัย รูปแบบนี้เหมาะสำหรับใช้ศึกษาพัฒนาการเพื่อประเมินระหว่างปี (Formative Assessment)

รูปแบบที่ 2 การประเมินแบบเป็นทางการ (Formal Assessment) เป็นการประเมินผลที่เน้นผลการประเมินเชิงปริมาณ ดังนั้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือวัดเพื่อที่จะให้ผลการวัดนั้นมีค่าออกมาเป็นตัวเลขหรือคะแนน และนำตัวเลขหรือคะแนนนั้นมาสรุปเพื่อแสดงพัฒนาการในแต่ละด้านต่อไป เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบทดสอบต่างๆ เช่น แบบทดสอบวัดความพร้อมทางสติปัญญา ด้านต่างๆ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดรูปคน แบบทดสอบวัด IQ แบบทดสอบวัดสมรรถภาพทางกลไก รวมทั้งเครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดส่วนสูง ที่ศึกษาพัฒนาการทางกายด้านการเจริญเติบโตและภาวะโภชนาการ เครื่องมือต่างๆ เหล่านี้ จำเป็นต้องสร้างให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้เป็นเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบตามช่วงอายุ เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่า มีพัฒนาการตามปกติ ต่ำกว่าปกติ หรือสูงกว่าปกติ รูปแบบนี้เหมาะสมสำหรับใช้ประเมินพัฒนาการเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปี (Summative Assessment)

รูปแบบที่ 3 การประเมินตามสภาพที่แท้จริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินที่มีหลักการสำคัญ คือ ต้องการทราบถึงพัฒนาการที่แท้จริงของเด็ก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ สันทนาพูดคุยกับเด็ก ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิด การประเมินผลงาน ของเด็ก โดยพยายามหลีกเลี่ยงการจัดสถานการณ์ให้เด็กสอบ หรือใช้แบบทดสอบให้มากที่สุด การประเมินจะดำเนินการเป็นระยะๆ ผู้ประเมินควรประกอบด้วยบุคคลที่หลากหลาย เช่น ผู้ปกครองและกลุ่มเพื่อน หลักการประเมินรูปแบบนี้มีส่วนคล้ายกับรูปแบบที่ 1 มาก แต่ส่วนที่ต่างกัน คือ ผลการประเมินจะมีค่าเป็นตัวเลขที่แสดงคุณภาพของพัฒนาการ แต่ไม่ใช่คะแนนดังเช่นรูปแบบที่ 2 โดยทั่วไปนิยมกำหนดไว้ 3 – 5 ระดับคุณภาพ แต่ละระดับจะมีการอธิบายหรือบรรยายคุณลักษณะหรือพฤติกรรม ความสามารถตามพัฒนาการแต่ละด้าน ทำให้เห็นภาพของการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านนั้นๆ ได้ อย่างชัดเจน การประเมินรูปแบบนี้สามารถนำมาใช้ประเมินเด็กได้ ทั้งระหว่างปี ปลายภาคเรียน และปลายปี

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 86) ได้นำเสนอวิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกตมีอยู่ 2 แบบ คือ การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และอีกแบบหนึ่งคือ การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น

2. การสนทนา สามารถใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็ก และบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน

3. การสัมภาษณ์ด้วยวิธีการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

4. การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็ก เป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่างๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

5. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก ตัวชี้แจงการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก

สรุปได้ว่า รูปแบบและวิธีการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นรูปแบบและวิธีการ ที่ผู้สอนใช้สำหรับการประเมินพัฒนาการของเด็ก โดยพิจารณาใช้รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการประเมินแต่ละช่วง ทั้งนี้วิธีการประเมินพัฒนาการของเด็กควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ประวิต เอราวรรณ์ (2545 : 11-20) ได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยปฏิบัติการไว้ว่า กระบวนการหรือขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการที่สำคัญและมีผู้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาอย่างแพร่หลายมีอยู่ 5 กระบวนการ คือ กระบวนการของ Kurt Lewin, John Elliott, มหาวิทยาลัย Deakin, David Ebbutt และ James Mckernan อย่างไรก็ตามแม้ว่ากระบวนการวิจัยปฏิบัติการจะมีหลายรูปแบบ แต่หลักการหรือมโนทัศน์สำคัญหรือวิธีการก็ใกล้เคียงและคล้ายคลึงกัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 สำหรับรายละเอียดของแต่ละกระบวนการ มีดังนี้

1. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ Kurt Lewin กระบวนการของ Kurt Lewin มีการประยุกต์ใช้มากในการวิจัยเพื่อจัดการหรือทำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กระบวนการของ Lewin จะมีลักษณะเป็นลำดับการตัดสินใจแบบบันไดเวียน (Spiraling Decision) ซึ่งเริ่มต้นจากการสำรวจสภาพการณ์ปัจจุบันแล้วกำหนดขอบเขตปัญหาให้ชัดเจน วางแผนแล้วลงมือปฏิบัติและประเมินผลที่เกิดขึ้น ดังนั้น ขั้นตอนปฏิบัติการวิจัยของ Levin จึงประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การค้นหาความจริง (Fact-Finding) การดำเนินการ (Execution) และการวิเคราะห์ (Analysis)

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาสำคัญที่ต้องการให้มีการแก้ไข และผู้ที่เกี่ยวข้องอาจเป็นครูที่สอนร่วมกัน ผู้บริหาร นักเรียน วางแผนร่วมกันสำรวจสภาพการณ์ของปัญหาว่าเป็นอย่างไร ปัญหาที่ต้องการแก้ไขคืออะไร ปัญหานั้นเกี่ยวกับใครบ้างวิธีการแก้ไขต้องปฏิบัติอย่างไร การแก้ไขต้องมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดบ้าง เช่น ครูต้องการเปลี่ยนวิธีการสอน นักเรียนต้องทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงบางอย่างผู้บริหารต้องรับทราบการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในการวิเคราะห์สภาพปัญหาในชั้นเรียนอย่างครอบคลุมทุกแง่มุม ต้องใช้ตารางวิเคราะห์สภาพทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการหาโครงสร้างของปัญหาอย่างมีระบบ ทบทวนทุกแง่มุมของปัญหา ถกเถียงปัญหาอย่างกว้างขวางกับผู้ร่วมวิจัย ซึ่งจะทำให้เป็นปัญหาที่ชัดเจน

ขั้นที่ 2 การค้นหาความจริง (Fact - Finding) เป็นการนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในชั้นวางแผนงานมาดำเนินการ เมื่อลงมือปฏิบัติต้องใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ประกอบด้วยการรับฟังจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการปฏิบัติจะเป็นข้อมูลย้อนกลับว่า แผนที่วางไว้นั้นปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด มีอุปสรรคอะไรบ้างจากการปฏิบัติ ดังนั้น แผนงานที่กำหนดไว้อาจยืดหยุ่นได้ โดยผู้วิจัยต้องใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจที่เหมาะสมและมุ่งปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 การดำเนินการ (Execution) ขณะที่การวิจัยดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่วางไว้ ต้องมีการสังเกตการณ์ควบคู่ไปด้วย พร้อมกับจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยสิ่งที่สังเกต คือ กระบวนการของการปฏิบัติ (The Action Process) และผลของการปฏิบัติ (The Effects of Action) และผลของการปฏิบัติการวิจัยกำลังดำเนินไปควบคู่กับการสังเกต ผลการปฏิบัติควรใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาช่วยในการเก็บข้อมูลด้วย ซึ่งมีหลายวิธี ดังนี้

1. การจดบันทึกสะสม (Anecdotal Records)
2. การใช้บันทึกสนาม (Field Notes)
3. บันทึก/บรรยาย เป็นพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Ecological Behavioral Description) เป็นการจดบันทึกที่พยายามให้ความเข้าใจลำดับของพฤติกรรมในชั้นเรียนที่กำลังเป็นอยู่
4. การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
5. การจดบันทึกอนุทินหรือจดหมายเหตุรายวัน (Diaries)
6. การจดบันทึกลงกระดาษแข็งเป็นเรื่อง (Item Sampling Card)
7. การใช้ข้อมูลแฟ้มรายการ (Portfolio)
8. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires)
9. การสัมภาษณ์ (Interviews)
10. การใช้สังเกต
11. การใช้แบบทดสอบปฏิสัมพันธ์และแบบสำรวจรายการ (Interaction Schedules and Checklists)
12. การใช้เครื่องมือบันทึกเสียง (Tape Recording)
13. การใช้วีดิทัศน์ (Video Recording)
14. การใช้แบบสอบถาม (Test)

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นสุดท้ายของวงจรการทำวิจัยปฏิบัติการ คือ การประเมินหรือวิเคราะห์ตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติการซึ่งผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องวิเคราะห์ตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ โดยผ่านการถก อภิปรายปัญหา ซึ่งจะได้แนวทางของการดำเนินกิจกรรมและเป็นพื้นฐานข้อมูลนำไปสู่การปรับปรุงและวางแผนการปฏิบัติต่อไปโดย

วงจรของ 4 ขั้นตอนดังกล่าว จะมีลักษณะการดำเนินการเป็นบันไดเวียน (Spiral) กระทำซ้ำตามวงจรจนกว่าจะได้ผลการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยปฏิบัติการ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญในเชิงอธิบายความ ซึ่งนำมาสู่การสรุปเป็นผลงานวิจัย จะแสดงให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ปัญหาสิ่งที่ศึกษานั้น ดังนั้นการนำแนวทางในการวิจัยปฏิบัติการมาใช้ในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้เรียนรู้ และวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งผลจากการปฏิบัติจะทำให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของชั้นเรียนและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ เริ่มต้นด้วย

1.1 กำหนดแนวคิด (Idea) ที่ต้องการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานจะร่วมการพิจารณาว่าจะเริ่มต้นปรับปรุงในส่วนไหนของงาน สิ่งใดเป็นปัญหาที่แท้จริง และผลกระทบที่ตามมา แนวความคิดทั่วไปนี้เกิดขึ้นจากการสำรวจสภาพการณ์เบื้องต้น (Reconnaissance) ซึ่งผลที่ได้จากการสำรวจนี้กลุ่มผู้วิจัยปฏิบัติการจะนำไปกำหนดเป็นแผนในการปฏิบัติ

1.2 ร่วมการวางแผนทั่วไป (General Plan) กลุ่มร่วมการพิจารณาว่าจะเริ่มต้นเปลี่ยนแปลง ณ จุดใดก่อน จะใช้วิธีการใดในการแก้ปรับปรุงบนพื้นฐานของความเป็นไปได้และความสนใจร่วมกัน

1.3 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ (Action Steps) เป็นการแตกแผนออกเป็นแผนย่อย ๆ ดังนี้

1.3.1 เริ่มต้นขั้นตอนแรกด้วยการเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ใช้ในการปรับปรุงงาน และต้องมองไปยังผลที่คาดว่าจะได้รับก่อนที่จะเริ่มต้นด้วยความรอบคอบ และวางแผนการติดตามผลที่จะเกิดตามมา แล้วร่วมกันพิจารณาเพื่อประเมินว่าวิธีการนั้นสามารถปฏิบัติได้จริงเพียงใดต้องมีการสองสะท้อนผลที่เกิดขึ้นในขั้นแรกนี้ชัดเจน เพื่อเป็นสารสนเทศในการวางแผนขั้นตอนที่สองหรือขั้นตอนต่อไป

1.3.2 เริ่มดำเนินการปฏิบัติงานในแผนที่สอง แล้วติดตามตรวจสอบ ประเมินผลแล้ววางแผนใหม่ไปเรื่อยๆ ถ้ายังไม่ได้รับคำตอบหรือปัญหาอย่างไม่คลี่คลายในกระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ Lewin มีแนวคิดสำคัญ 3 ประการที่กลุ่มผู้วิจัยต้องมีหรือได้กระทำ คือ 1) การอาศัยความร่วมมือกันของผู้ปฏิบัติงาน (Collaborative) ทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัยต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม 2) การอาศัยการเคลื่อนไหวภายในกลุ่ม (Group Dynamics) โดยการปฏิบัติงานจะใช้กระบวนการกลุ่มมาเป็นเครื่องมือ 3) การสองสะท้อนผล ตามวงจรบันไดเวียน (Spiral of Reflective) แนวคิดของ Lewin นี้มีอิทธิพลต่อการวิจัยปฏิบัติการของ Elliott และกลุ่มนักวิจัยของ มหาวิทยาลัย Deakin โดยได้นำเอาวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบบันไดเวียนของ Lewin มาประยุกต์ใช้ กับการวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษาในประเทศออสเตรเลียในเวลาต่อมา

2. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ John Elliott

John Elliott เป็นคนหนึ่งที่บุกเบิกการวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษาในระยะต่อมา โดยได้ประยุกต์กระบวนการของ Lewin มาใช้เป็นกระบวนการวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศอังกฤษ โดยเขียนบทความ ชิ้นแรก ชื่อ what is Actiott-Rescarch in School ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1978 ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการ เริ่มต้นด้วยการให้ผู้วิจัยกำหนดความคิดทั่วไปแล้วสำรวจสภาพการณ์เบื้องต้น กำหนดแผน นำแผนไปใช้กำหนดติดตามการใช้แผนและดูผลที่เกิดขึ้นแล้วสำรวจสภาพการณ์อีกครั้ง เพื่อนำไปปรับเปลี่ยนความคิดเพื่อเริ่มวงจรใหม่ Elliott ได้ประยุกต์จากแนวคิดของ Lewin ก็คือ นักวิจัยสามารถปรับปรุงเปลี่ยนความคิดทั่วไปได้ใส่วงจรใหม่ และเห็นว่าการสำรวจการวิเคราะห์และการกำกับติดตามสามารถกระทำแต่ละวงจร ไม่ใช่จะกำหนดไว้เฉพาะในขั้นตอนเริ่มต้นเท่านั้น เหตุผลเพราะการวิเคราะห์หรือการกำหนดปัญหาในการวิจัยนั้นบางครั้งนักวิทยาศาสตร์อาจจะกำหนดขึ้นโดยไม่ตรงกับความเป็นจริง ดังนั้น เมื่อดำเนินการวิจัยไปช่วงหนึ่งแล้ว ถ้านักวิจัย พบว่า ปัญหาที่กำลังดำเนินการวิจัยไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริง ก็ควรเปลี่ยนแปลงความคิดทั่วไปแล้วเริ่มใหม่ อย่างไรก็ตามแนวคิดของ Elliott ยังคงไม่แตกต่างจากแนวคิดของ Lewin ในส่วนที่เป็นขั้นตอนการวิจัยที่ยังมีลักษณะเป็นขั้นบันไดเวียน

3. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย Deakin ในประเทศออสเตรเลีย Stephen Kemmis และคณะ ได้นำแนวคิดของ Lewin มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาของออสเตรเลียจนได้รับการยอมรับและเผยแพร่ไปกว้างขวาง ซึ่งในความคิดของ Kemmis และคณะนั้น การวิจัยปฏิบัติการ คือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมและการร่วมมือกัน เป็นหมู่คณะจะกระทำคนเดียวไม่ได้ เพราะการกระทำเพียงคนเดียวถึงแม้ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลง ก็จะทำให้สายพลังการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกลุ่ม ดังนั้นในขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการจึงต้องกำหนดจุดสนใจร่วมกัน (Thematic Concern) เช่น สนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรและวิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ หรือพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการวิทยาศาสตร์ให้ลึกซึ้ง เป็นต้น เมื่อได้จุดสนใจร่วมกันแล้วก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการที่เกี่ยวข้องกันเป็นวงจร คือ

3.1 การพัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงสิ่งที่เป็นปัญหาซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างและแนวทางการวางแผนต้องมีความยืดหยุ่นและต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้แผนที่กำหนดไว้ได้

3.2 การปฏิบัติตามแผน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ อย่างละเอียดรอบคอบ และมีการควบคุมอย่างสมบูรณ์

3.3 การสังเกตผลการปฏิบัติ เป็นการบันทึกข้อมูลหลักฐานหรือร่องรอยต่างๆ อย่างมีวิจาร์ณญาณเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติ โดยอาจใช้การวัดแบบต่างๆ เข้ามาช่วยซึ่งสารสนเทศจากการสังเกตนี้จะนำไปสู่การสะท้อนและปรับปรุงการปฏิบัติอย่างเข้าใจและทิศทาง

3.4 การสะท้อนสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นกระบวนการทบทวนการปฏิบัติจากบันทึกที่ได้จากการสังเกตว่าได้ผลเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งอย่างไร เพื่อเป็นพื้นฐานการวางแผนในวงจรต่อไป

ดังนั้น องค์ประกอบสำคัญของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการของมหาลัย Deakin จึงประกอบด้วยจุดสำคัญทั้ง 4 จุด ดังที่กล่าวมา คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ซึ่งมีการเคลื่อนไหวลักษณะ “เกลียวสว่าน” ไปในทั้ง 4 จุด ไม่อยู่นิ่งและจบลงด้วยตนเอง

4. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ Ebbutt (ประวัติ เอราวรณ. 2545 : 5 ; อ้างอิงมาจาก Ebbutt. 1983 : 12-13) กล่าวถึง กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ Kemmis และ Elliott ว่าเป็นการประยุกต์ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการของ Lewin มาใช้ ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงแค่ การศึกษาข้อเท็จจริงที่มีอยู่ แต่ยังรวมถึงการศึกษาข้อเท็จจริงเพื่อนำมาประกอบการอภิปราย การหาข้อสรุป การกำหนดระยะเวลาการตรวจสอบการเป็นไปได้ ซึ่งการวิจัยปฏิบัติการทั้ง 3 รูปแบบนั้น พิจารณาดูจะพบว่าหากนักวิจัยต้องการที่จะย้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นอีกครั้ง นักวิจัยต้องดำเนินการวิจัยซ้ำรอยตามขั้นตอนเดิมประเด็นดังกล่าว Ebbutt เสนอว่า แนวทางที่เหมาะสมในกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ คือ การพิจารณาแต่ละขั้นตอนว่าขั้นตอนใดสำเร็จหรือไม่สำเร็จ โดยดูได้จากข้อมูลย้อนกลับขณะดำเนินการ หากขั้นตอนใดสำเร็จก็จะดำเนินการต่อ แต่ถ้าขั้นตอนใดไม่สำเร็จก็ปรับเปลี่ยนแผนใหม่เฉพาะขั้นตอนนั้น ไม่ต้องย้อนที่ไปที่จุดเริ่มต้นใหม่

สำหรับรูปแบบของ Ebbutt การดำเนินการวิจัยปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้นั้น ประกอบด้วยกิจกรรมหลายกิจกรรม นอกจากนี้ขณะดำเนินการนักวิจัยยังสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องกันในแนวเส้นตรงถ้ากิจกรรมที่กำหนดไว้สามารถปฏิบัติได้บรรลุจุดประสงค์ในทางตรงข้ามถ้ากิจกรรมนั้นไม่เหมาะสม นักวิจัยก็สามารถปฏิบัติได้ 2 กรณี คือ 1) ปรับปรุงแก้ไขแนวคิดทั่วไป 2) จะปรับปรุงแก้ไขแผนงานทั้งหมดก็ได้ ความแตกต่างระหว่าง รูปแบบของ Ebbutt กับสามรูปแบบแรกทีกล่าวมา คือ ทั้งสามรูปแบบแรกประกอบด้วยขั้นตอน การวางแผน การปฏิบัติ และการสะท้อนผล โดย Kemmis และ Lewin ใช้ประโยชน์จากการสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขแผนปฏิบัติการ ส่วน Elliott ใช้ข้อมูลการสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขความคิดทั่วไป ซึ่งทั้งสามรูปแบบไม่ได้กล่าวถึงกรณีที่กิจกรรมภายในแผนสามารถปฏิบัติได้เหมาะสมหรือประสบความสำเร็จว่าควรจะทำดำเนินการอย่างไรต่อไป

5. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ James และ Mckernan Mckernan (1996) ได้เสนอวงจรการปฏิบัติการที่ยืดอากระยะเวลาในการปฏิบัติงานและกิจกรรมเป็นหลัก โดยวงจรปฏิบัติที่ 1 เริ่มจากการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติและมีการปรับปรุงการปฏิบัติงานนั้น เมื่อปฏิบัติจนครบวงจรแล้ว ก็เริ่มระบุปัญหาในการปฏิบัติงานและกิจกรรมใหม่ในวงจรปฏิบัติที่ 2 และต่อไปเรื่อย ๆ กิจกรรมในแต่ละวงจร ประกอบด้วย

- 5.1 การนิยามปัญหาในสถานการณ์ที่นักวิจัยประสบอยู่ในการปฏิบัติงาน
- 5.2 การประเมินความต้องการจำเป็นที่จะปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน
- 5.3 การกำหนดสมมติฐานเป็นการกำหนดผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากปฏิบัติแล้ว
- 5.4 พัฒนาแผนปฏิบัติซึ่งต้องทำอะไรละเอียดรอบคอบ
- 5.5 ลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ซึ่งต้องมีการบันทึกข้อมูล
- 5.6 ประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ
- 5.7 สะท้อนผลปฏิบัติอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นและทำความเข้าใจ
- 5.8 ตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมในช่วงเวลาต่อไป

จากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด 5 กระบวนการนั้นจะเห็นว่ามักจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดปัญหาหรือจุดที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปสู่ขั้นตอนใหญ่ ๆ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งก็คือการปฏิบัติงานที่เป็นระบบนั่นเอง แต่จุดเด่นของการวิจัยปฏิบัติการ นอกเหนือจากความเป็นระบบแล้ว คือการดำเนินการนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วม และการร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่มรวมทั้งต้องมีการสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงสิ่งที่กำลังดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือให้ได้ผลดียิ่งขึ้น Kemmis และ McTaggart (1988 : 45) ได้กล่าวถึงหลักการพิจารณาว่าเป็นกระบวนการวิจัยปฏิบัติการหรือไม่อยู่ 4 ประการ คือ

1. เป็นการปฏิบัติที่ไม่ใช่สิ่งที่ทำตามปกติ แต่ต้องทำเป็นระบบและได้รับความร่วมมือจากกลุ่ม
2. ไม่เป็นเพียงการแก้ไขปัญหที่กำลังประสบอยู่เท่านั้น แต่ต้องเกิดมาจากแรงกระตุ้นที่ต้องการปรับปรุงพัฒนางานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
3. ไม่ใช่การปรับปรุงพัฒนางานของผู้อื่น แต่เป็นงานของกลุ่มตนเองที่มีบทบาทหน้าที่อยู่
4. การวิจัยปฏิบัติการไม่ใช่วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่จะมองในแง่การทดสอบสมมติฐานเพื่ออธิบายสภาพการณ์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นระบบที่หมุนวนไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวนักวิจัย และสถานการณ์แวดล้อม

ดังนั้น ในการวิจัยปฏิบัติการของนักวิจัย ก็ควรคำนึงถึงและพิจารณากระบวนการที่ได้ลงมือปฏิบัติว่าสอดคล้องเป็นไปตามการดังที่กล่าวมานี้หรือไม่ เพื่อให้เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหได้อย่างแท้จริง

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการดังที่กล่าวสามารถสรุปองค์ประกอบของขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการ นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนและชั้นเรียนได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา สืบค้น วิเคราะห์สภาพการณ์ปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดจุดพัฒนาขั้นตอนนี้ นักวิจัยสามารถใช้วิธีการหรือเครื่องมือต่าง ๆ มาทำการรวบรวมข้อมูลได้ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกเหตุการณ์ การตรวจสอบ และวิเคราะห์เอกสาร การทดสอบ
- ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนเพื่อแก้ปัญห/หรือพัฒนา ขั้นตอนนี้ต้องอาศัยกลุ่มผู้เกี่ยวข้องหรือกลุ่มนักวิจัยร่วมกันกำหนดแผนงานที่จะนำไปใช้ ซึ่งแผนควรประกอบด้วยจุดประสงค์ของแผน ขั้นตอนและวิธีการ เครื่องมือและวิธีการประเมินผล ความก้าวหน้าหรือความสำเร็จ การรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผน อาจได้มาจากการสัมภาษณ์ การตรวจสอบและวิเคราะห์เอกสารกระบวนการกลุ่ม
- ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติตามแผนงาน นักวิจัยนำแผนที่จัดทำขึ้นไปปฏิบัติในสภาพการณ์ทำงานที่ประสบปัญหาอยู่ และมีการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติอย่างละเอียดรอบคอบ ซึ่งการรวบรวมข้อมูลนั้น อาจทำเป็นบันทึกประจำวันหรือบันทึกการทำตารางปฏิบัติงาน การทำตารางวิเคราะห์และข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 4 การสังเกต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างและภายหลังการดำเนินการตามแผน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อาจใช้วิธีการเชิงปริมาณ เช่น การใช้

แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบวัด แบบบันทึกการสังเกต แบบทดสอบหรือวิธีการเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ก็ได้

ขั้นตอนที่ 5 การส่งสะท้อน เมื่อได้รับข้อมูลและผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้แล้วนักวิจัยรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องต้องมีการร่วมกันพิจารณาจุดเด่น จุดด้อยที่ต้องพัฒนา หรือแก้ไขต่อไป การรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้อาจใช้แบบประเมินผลการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มหรือเทคนิคการระดมสมอง หลังจากนี้นักวิจัยทำการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้แล้วนักวิจัยสามารถดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. ในกรณีที่แผนงานนั้นสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาในสิ่งที่ต้องการได้สำเร็จ
2. ในกรณีที่แผนงานนั้นยังไม่สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้ง 2 กรณี นักวิจัยสามารถย้อนกลับไปเริ่มต้นที่ขั้นตอนที่ 2 ได้ต่อไปจนกว่าจะเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

1.1 ความหมายการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการฝึกอบรมประเภทหนึ่งจัดเป็นกลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เพื่อพัฒนาผู้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถ

ในการปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาและขยายความรู้ ได้มีผู้ให้ความหมายการประชุมเชิงปฏิบัติการ ไว้ดังนี้

สมคิด บางโม (2544 : 174) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการประชุมที่

มุ่งเน้น

ให้ผู้เข้าประชุมได้รับประสบการณ์และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ หรือมุ่งสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดขึ้นในการประชุมเพื่อนำกลับไปใช้ในหน่วยงานเดิมของตนเอง

สมพงษ์ เกษมสิน (2545 : 193-194) ได้ให้ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการว่า หมายถึง การประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้เพิ่มพูนความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานระหว่างวิทยากรหรือผู้มีความรู้กับผู้ร่วมประชุมและมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นวิธีการสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากร การประชุมเชิงปฏิบัติการมีหลัก ดังนี้

1. ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของเทคนิคที่จะนำมาใช้ต้องเหมาะสมกับหัวข้อวิชาที่จะนำอภิปราย เช่น การบรรยายกรณีตัวอย่าง
2. ต้องพิจารณาถึงขนาดของกลุ่มผู้ที่จะเข้ารับการพัฒนา
3. ต้องพิจารณาถึงลักษณะของกลุ่มของผู้รับการพัฒนามีพื้นฐานความรู้

ความชำนาญและประสบการณ์แตกต่างกันน้อยเพียงใด

4. ต้องพิจารณาเวลาและอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้

5. ต้องพิจารณางบประมาณที่มีอยู่

6. ต้องพิจารณาและประเมินค่าเกี่ยวกับเจตคติของผู้เข้ารับการอบรม

เป็รื่อง กุมุท (2537 : 128) ได้นิยามความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าเป็นวิธีการทางการสอนที่ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายที่มีปัญหา และความสนใจตรงกันมาพบกับผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เหมาะสมเพื่อที่จะนำความรู้ และทักษะตลอดจนหนทางที่จะแก้ปัญหานั้นที่ประสบอยู่โดยการศึกษาเป็นกลุ่ม ซึ่งโดยปกติมักพักรวมกันและใช้เวลาในการฝึกอบรมหลายวัน

จากความหมายการประชุมเชิงปฏิบัติการ สรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการฝึกอบรมเป็นกลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ และปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าต่อไป

1.2 ประโยชน์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นประโยชน์อย่างมากช่วยในการทำงานทางความคิดร่วมกัน การทำงานเป็นทีม การแสวงหาความร่วมมือ ประโยชน์ที่สำคัญมีดังนี้ (สมิต สัณฺฑกร. 2543 : 16-18)

1. ช่วยในการทำงานทางความคิดร่วมกัน
2. ช่วยให้เกิดความรับผิดชอบผูกพันระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมและแบ่งเบาภาระรับผิดชอบได้ดี
3. ช่วยให้มีมารอบคอบในการตัดสินใจ
4. ช่วยในการรวบรวมข้อมูล และความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องมีความกว้างขวางครอบคลุม
5. ช่วยในการกระจายข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ถ่ายทอดไปยังผู้เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็ว
6. ช่วยในการประสานงาน ประสานความคิดเห็นและความเข้าใจ
7. ช่วยให้มีการหยั่งความคิดเห็นใหม่ ๆ ในวิธีการต่าง ๆ และมีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคคลหลาย ๆ คน
8. ช่วยไม่ให้เกิดวณพลีพลามในการตัดสินใจรวดเร็วโดยลำพังคนเดียวจนเกิดความผิดพลาดได้ง่าย เพราะการประชุมจะช่วยให้การตัดสินใจ โดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ อย่างรอบคอบ
9. ช่วยให้เกิดความรู้สึกว่า แต่ละคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของงาน
10. ช่วยให้สามารถติดตามความคืบหน้าของงาน และชำระสะสางกิจกรรม
11. ช่วยให้สามารถมีมุมมองในปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางแทนความคิดคนเดียว

1.3 ประเภทการประชุมเชิงปฏิบัติการ

เป็รื่อง กุมุท (2537 : 128) ได้แบ่งประเภทของการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็น 2 ประเภทคือ

1. ประเภทที่แบ่งตามลักษณะของการทำงานของบุคลากร มี 2 ประเภทคือ

การ มบุคลากรก่อนประจำการ และการฝึกอบรมบุคลากรประจำการ

1.1 ประเภทการฝึกอบรมบุคลากรก่อนประจำการ บุคคลเหล่านี้ได้แก่ผู้ที่กำลังจะทำงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) สำหรับผู้ที่กำลังจะทำงานเน้นหนักในด้าน การเตรียมให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความพร้อม ความคุ้นเคยกับสถานที่ สามารถปรับตัวให้เข้ากับ กระบวนการทำงานในหน้าที่ และบุคลากรที่ตนจะต้องสัมพันธ์ภาพในการทำงานต่อไป กล่าวโดยย่อคือ ให้คุ้นกับสถานที่ทำงานบุคคลและงานใหม่

1.2 ประเภทการฝึกอบรมบุคลากรประจำการ เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่จัดให้แก่ผู้ที่กำลังประจำการหรือผู้ทำงานอยู่แล้ว คาร์เตอร์ วิกิต กล่าวถึงการฝึกอบรม ประเภทนี้ว่า เป็นการฝึกอบรมพิเศษเฉพาะด้าน คนที่ทำงานอยู่แล้ว รวมทั้งบุคคลในวงการอาชีพต่าง ๆ โดยมุ่งที่จะเพิ่มพูนความสามารถของคนทำงานอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นเป็นการ พัฒนาศักยภาพมนุษย์เพื่อพัฒนางาน

2. ประเภทที่แบ่งตามที่มาของการจัดฝึกอบรม มี 2 ประเภท คือตามนโยบาย และความต้องการของผู้บังคับบัญชา และตามความสมัครใจของบุคลากร

2.1 ประเภทของการฝึกอบรมตามนโยบายและความต้องการของ ผู้บังคับบัญชา ยังจำแนกได้ 2 ประเภทคือ

2.1.1 การฝึกอบรมให้กับบุคลากรใหม่ เพื่อช่วยปรับตัวเองให้เร็วขึ้น เข้าลักษณะการฝึกอบรมปฐมนิเทศ

2.1.2 การจัดฝึกอบรมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน หรือมีความชำนาญงานดียิ่งขึ้น เป็นการมองในทรรศนะของผู้บริหารองค์กรหรือหน่วยงานที่ต้องการ พัฒนาให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล

2.2 ประเภทของการฝึกอบรมตามความสมัครใจของบุคลากร การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการประเภทนี้มักเริ่มมาจากกลุ่มบุคคลที่มีความสมัครใจ มีปัญหาพร้อมกันต้องการแก้ปัญหานั้น และรู้ดีว่าการทำเช่นนั้นได้สำเร็จต้องจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาตนให้พ้นจากการเป็น คำล้าสมัย เพื่อให้สามารถทำหน้าที่หรือการทำงานของตนได้ดีขึ้นและสามารถแก้ปัญหาได้จริงๆ เรียกว่า เป็นความเต็มใจที่จะให้มีการฝึกอบรมประเภทนี้ขึ้น

จันทรานี สงวนนาม (2544 : 10) ได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรมตามวิธีการ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การฝึกอบรมก่อนการปฏิบัติการ (Pre - Service Training) หมายถึง การฝึกอบรมเพื่อเตรียมเข้าสู่ตำแหน่งใหม่ในกรณีตำแหน่งว่าง เป็นการฝึกอบรมก่อนการปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่องาน ในหน้าที่เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2. การฝึกอบรมระหว่างการดำรงตำแหน่ง (In - Service Training) หมายถึง การฝึกอบรมเมื่อบุคลากรทำงานแล้ว ซึ่งอยู่ระหว่างการดำรงตำแหน่งนั้น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น เป็นการฝึกอบรมในเชิง การพัฒนางานในหน้าที่ของบุคลากรทุกตำแหน่ง ทุกระดับ รูปแบบการฝึกอบรมอาจจัดในลักษณะของ การอบรมหรือประชุมสัมมนา หรือการประชุมปฏิบัติการในระยะนั้น ๆ ก็ได้

3. การฝึกอบรมเพื่อเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น (Pre-Promotional Training) หมายถึง การอบรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมการในการขอปรับปรุงตำแหน่ง และเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และเพื่อเตรียมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความสามารถมีทักษะและเจตคติที่ติดต่อกันและหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งที่สูงกว่าเดิม

สรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) แบ่งตามลักษณะของการทำงานของบุคลากร มี 2 ประเภท ได้แก่ การฝึกอบรมบุคลากรก่อนประจำการ และการฝึกอบรมบุคลากรประจำการ แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่การฝึกอบรมก่อน

การปฏิบัติการ การฝึกอบรมระหว่างการดำรงตำแหน่งและการฝึกอบรมเพื่อเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการประเภทใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของการจัดประชุม นั้น ๆ

1.4 วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก : 167-168)

ได้สรุปวิธีการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการที่สำคัญ ๆ ไว้ดังนี้

1. วิธีการบรรยาย หมายถึง วิธีการเสนอความรู้ แนวคิดหรือข้อเท็จจริงให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมโดยวิทยากร วิธีนี้สามารถจัดได้ง่ายและสามารถบรรยายให้แก่ผู้ฟังได้จำนวนมาก ความสำเร็จในการบรรยายขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บรรยายที่จัดเรียงเนื้อหาได้ประสานสัมพันธ์กัน รูปแบบการบรรยายอาจจะใช้รูปแบบแผ่นใสหรือวีดีโอ ประกอบด้วยก็เพราะวิธีการบรรยายเป็นการให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยผู้ที่เป็นวิทยากรซึ่งเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดในการเตรียมเนื้อหาการให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิธีการบรรยายจึงสามารถให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้จำนวนมาก ดังนั้นจึงเหมาะในการให้ความรู้พื้นฐานและให้ข้อมูลทั่วไป

2. การอภิปรายเป็นคณะ หมายถึง การอภิปรายเป็นคณะมีลักษณะการอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 - 5 คน ให้ข้อเท็จจริง ความเห็น ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขตามเนื้อหา

ที่กำหนดโดยพิธีกรทำหน้าที่ในการแนะนำวิทยากร และประสานการอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิและสรุปประเด็นข้อข้องใจได้ และเห็นว่าการอภิปรายเป็นคณะเป็นการสนทนาระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 - 6 คน ในหัวข้อเรื่องที่กำหนด โดยพิธีกรเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นคณะ เหมาะสำหรับหัวข้อการฝึกอบรมที่กำลังอยู่ในความสนใจของบุคคลทั่วไป และวิทยากรที่จะเป็นคณะอภิปรายควรมีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อนั้นอย่างแท้จริง และควรมีหลากหลายอาชีพร่วมอภิปราย

3. การประชุมทางวิชาการ หมายถึง การประชุมที่มุ่งเน้นการพัฒนาศาสตร์ทางวิชาการ โดยการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญหลายคนและมีพิธีกรเป็นผู้ดำเนินรายการแล้วจะขึ้นเวทีพร้อม ๆ กัน หรือบรรยายทีละคนก็ได้ แต่หัวข้อการบรรยายแต่ละคนที่ได้รับมอบหมายไม่เหมือนกัน ผู้เข้ารับการอบรมสามารถซักถามปัญหาได้ เนื้อหาสาระของหัวข้อจะมีลักษณะในทางวิชาการเป็นสำคัญ เสนาะ ตีเยาว์ (2535 : 124) อธิบายว่าการประชุมทางวิชาการเป็นลักษณะการประชุมคล้ายกับการประชุมอภิปราย แต่มีหัวข้อจำกัดเฉพาะเรื่องทางวิชาการ มีการบรรยายโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางวิชาการ ส่วน อุทัย หิรัญโต (2531 : 160) เห็นว่าการประชุมทางวิชาการ

เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในทางวิชาการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้บรรยาย

4. การสาธิต หมายถึง การแสดงวิธีการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานโดย
วิทยากร

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เห็นสภาพการณ์จริง โยแสดงให้เห็นถึงกระบวนการหรือขั้นตอนของการปฏิบัติงาน การใช้เครื่องมือหรือทดลองต่าง ๆ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทดลองทำตามที่ได้เรียนรู้

5. การประชุมสัมมนา หมายถึงการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผลของการสัมมนาถือว่าเป็นเพียงข้อเสนอแนะผู้เกี่ยวข้องจะนำไปปฏิบัติตามเพียงใดก็ได้ การประชุมสัมมนาเป็นการประชุมกันเพื่อพร้อมใจกันแก้ปัญหาและค้นหาความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นวิทยากร ส่วนการบันทึกการประชุมสัมมนา หมายถึง การที่คณะบุคคลที่มีความสนใจร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน

6. การระดมสมอง หมายถึงการประชุมเพื่อให้บุคลากรในที่ประชุมได้ระดมพลังความคิดหรือความคิดเห็น โดยการเปิดโอกาสให้อภิปรายอย่างกว้างขวางแล้วสรุปมติที่ประชุมเพื่อถือเป็นแนวปฏิบัติ

สรุปได้ว่า วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการมีอยู่หลายวิธี เช่นการบรรยาย การอภิปราย เป็นคณะ การประชุมทางวิชาการ การสาธิต การประชุมสัมมนา และการระดมสมอง เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป การจะเลือกวิธีการใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ หัวข้อการประชุม จำนวนของบุคลากร ความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประชุมและงบประมาณ ซึ่งแต่ละวิธีเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เพิ่มขึ้น

2. การนิเทศภายใน

2.1 ความหมายของการนิเทศภายใน

จันทรานี สงวนนาม (2544 : 153) ได้กล่าวถึงการนิเทศภายในว่า เป็นการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารโรงเรียนและครู ตลอดจนบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของโรงเรียนและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่พึงพอใจ ซึ่งผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนและบุคลากรภายในโรงเรียนทุกคน

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 26) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน (In - School Supervision) หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียนในการที่จะปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 62) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การทำงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ทำงานร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548 : 15) การนิเทศ หมายถึง กระบวนการจัดบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัด

การศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา

กรองทอง จิระเดชากุล (2550 : 4) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ได้แก่ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นวิธีการในการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านและทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

2.2 ความจำเป็นของการนิเทศภายใน

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 26) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายใน ไว้ดังนี้

1. พัฒนาคณ เป็นกรให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนิเทศแล้วบุคลากรภายในโรงเรียนได้รับความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน
2. พัฒนางาน เป็นการสร้างสรรควิธีการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ประสานสัมพันธ์ เป็นการร่วมมือสร้งความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
4. สร้งขวัญและกำลังใจในการสร้งความมั่นใจ ความสบายใจและมีกำลังใจในการทำงาน

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 179) ได้ให้เหตุผลความจำเป็นของการนิเทศภายใน ไว้ดังนี้

1. การนิเทศภายในเป็นการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน
2. โรงเรียนต้องมีการนิเทศภายใน ซึ่งการนิเทศภายในจะช่วยในการจำแนกคุณภาพของครูและยังช่วยในการตัดสินใจบางอย่งได้
3. การนิเทศสามารถกระตุ้น ชี้นำทางความคิดใหม่ให้เกิดขึ้นกับครูอาจารย์ที่นำเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ จะเป็นการช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ
4. ครูทุกคนควรได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และความก้าวหน้าทางวิชาการ เพราะไม่มีหลักประกันว่าครูที่ผ่านจากสถาบันครูมาแล้วจะเป็นครูที่มีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องมีการนิเทศ เพราะความก้าวหน้าทางวิชาการเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ
5. เป็นการให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั่วไป ปรัชญาของสถานศึกษา วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาเพื่อช่วยให้การดำเนินการสอนบรรลุวัตถุประสงค์
6. เป็นการเสริมสร้งขวัญกำลังใจของคณะครู เพื่อจะได้ร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน มีการสร้งความสามัคคีในโรงเรียน มีความรักความภักดีในอาชีพครู

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ

(2541 : 52) กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียนว่า การนิเทศที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน โดยความร่วมมือของครูทุกคนในโรงเรียน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ประสบผลสำเร็จ ในการรวมพลังของครูและการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ตอบสนองต่อหลักสูตรยิ่งขึ้นและได้เปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมมือกัน ในการวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูก็มีความมั่นใจ มีขวัญกำลังใจ มีความภาคภูมิใจที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานจนถึงขั้นเกิดความภูมิใจแล้วก็จะปรับปรุงการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอจนเป็นนิสัยทำให้เกิดการพัฒนาที่ถาวร ดังมีคำ กล่าวไว้ว่า การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี

วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 7) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ศึกษานิเทศก์ต้องทำตัวเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงใน สถานศึกษา โดยการทำงานร่วมกับครูอาจารย์ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับต่าง ๆ การผลิต ครู สถาบันผลิตครู ผลิตครูไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำอย่างไรจึงจะผลิตครูให้มีประสิทธิภาพ เพราะการผลิตครูนั้น เมื่อไปทำงานในสถานศึกษาจะต้องมีการฝึกอบรมประจำการอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมมาตรฐานการศึกษา ในการรักษามาตรฐานการศึกษานั้นต้อง อาศัยผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้ทำงานและช่วยนิเทศความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูที่ทำการสอน ประจำให้มีความคิดกว้างไกล ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่ขณะดังกล่าว จะเห็นว่า การ นิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ระบบการ จัด

การศึกษาจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเมื่อระบบการจัดการศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้า ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนความไม่รู้ของครูหรือบุคลากรทางการศึกษา การนิเทศ การศึกษาก็จะเป็นการทำให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตามสภาพแวดล้อม ตลอดจนให้ครู หรือบุคลากรทางการศึกษาทราบการเปลี่ยนแปลงของปรัชญาการศึกษา เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง คุณภาพการเรียนการสอนต่อไป

จากการศึกษาพอสรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรนั้น ๆ เพราะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สร้างขวัญและกำลังใจ ประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานและผู้กำหนดนโยบาย เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

จันทราณี สงวนนาม (2544 : 153) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียน ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนมีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ความ ต้องการของชุมชนและสังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน
4. เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาวิชาชีพ
5. เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนปฏิรูประบบการบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม

ในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมชื่นชมผลงาน

6. เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชนทางสังคมและวัฒนธรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ชาติ มณีศรี (2542 : 53) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ของเด็กที่กำลังสอนอยู่และพยายามให้ครูเห็นและเข้าใจอย่างชัดเจนว่าเด็กในวัยนั้น มีลักษณะ พฤติกรรม และความต้องการอย่างไร เพื่อที่จะได้ดำเนินการและจัดโปรแกรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สนองความต้องการของเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ช่วยให้ครูได้ทราบถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ทราบจุดอ่อนในการเรียนรู้ของเด็ก แต่ละคนว่าเป็นอย่างไร และช่วยให้สามารถวางแผนการสอนให้เหมาะสมเพื่อแก้ไข จุดอ่อนเหล่านั้น การเรียนการสอนก็จะได้รับผลอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

2. เพื่อช่วยให้ครูได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป วัตถุประสงค์เฉพาะของโรงเรียนนั้น ๆ และชั้นนั้น ๆ ตลอดจนปรัชญาของโรงเรียนและช่วยครูให้ดำเนินการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ เพื่อช่วยให้ครูมีลักษณะการเป็นผู้นำ และเป็นนักประชาธิปไตย เพื่อช่วยให้ครูใหญ่ได้สำรวจและค้นพบความสามารถพิเศษของครูแต่ละคน

3. เพื่อที่จะได้มอบหมายงานให้เหมาะสมตามความสามารถและความถนัดนั้น ๆ
นอกจากนั้นยังจะได้สร้างเสริมให้ความสามารถพิเศษนั้น ๆ ได้พัฒนาอีก ๆ ขึ้นไปอีกด้วย เพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพดียิ่ง ๆ ขึ้น

4. เพื่อเสริมสร้างขวัญของคณะครูให้อยู่ในสภาพสูง เพื่อที่จะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุปลายทางเดียวกัน มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

5. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน เพื่อป้องกันครูจากการถูกตำหนิหรือกล่าวโทษที่ไม่เป็นธรรม

6. เพื่อประเมินผลการเรียนของเด็ก การสอนของครูและหาช่องทางที่จะให้ผลการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดเท่าที่จำทำได้

ทองสุข ชาภักดี (2545 : 13) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ดังนี้ ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอนเป็นการมุ่งปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

1.1 การนิเทศการสอนเป็นการให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการสอนเพื่อครูจะ得以ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน

1.2 การนิเทศการสอนช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการสอน

1.3 การนิเทศการสอนช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสอนของครู

2. เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนอันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

3. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนเพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

สรุปคดี ปาเฮ (2545 : 26-27) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายใน ดังนี้

1. ช่วยให้ครู อาจารย์ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการบริหารและวิชาการ เช่นการกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือการเรียนการสอน หรือนวัตกรรมการเรียนรู้อันเหมาะสมกับสภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมขององค์การ
2. เพื่อช่วยให้ครู อาจารย์สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถแก้ปัญหาได้
4. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม สร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้สอน
5. เพื่อมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดีภายในระบบงานของโรงเรียน
6. เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการก้าวเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและพัฒนางานของตนเองและยังช่วยปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนอันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

2.4 กระบวนการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศ

สรุปคดี ปาเฮ (2545 : 28) ได้กำหนดกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นขั้นตอนได้ 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการ
 - 1.1 ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานนิเทศภายในโรงเรียน
 - 1.2 ร่วมศึกษา วิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้
 - 1.3 ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนร่วม (Stakeholder) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกัน
 - 1.4 จัดเตรียมความพร้อม ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการนิเทศ
 - 1.5 สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ครูอาจารย์และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. ขั้นตอนการนิเทศภายใน อาจกำหนดได้ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้
 - 2.1 การนิเทศภายในเป็นกลุ่ม สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น
 - 2.2.1 การประชุมชี้แจงให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวต่างๆ
 - 2.2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิค นวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ
 - 2.2.3 การจัดอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า
 - 2.2.4 การสัมมนาลักษณะสมาคมเครือข่ายวิชาชีพ
 - 2.2.5 การเยี่ยมสถานศึกษา ครูต้นแบบแห่งอื่น ๆ
 - 2.2 การนิเทศเป็นรายบุคคล สามารถทำได้หลายวิธีเช่นเดียวกันเช่น

ครั้ง

2.2.1 การตรวจบันทึกการสอน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนสอนทุก

2.2.2 การเยี่ยมชั้นเรียน สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้สอนในโรงเรียน

2.2.3 การสังเกตการสอน

2.2.3 การให้คำปรึกษา

3. ชั้นประเมินผล/สรุป เป็นารประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน จากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ตามกรอบการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ครูอาจารย์นำไปจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลอาจทำได้หลายวิธี เช่นการประเมินโครงการ การวิเคราะห์ การวิจัย เป็นต้น เพื่อนำผลสรุปได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานการนิเทศภายในโรงเรียนในโอกาสต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 127) ได้กล่าวถึงกลวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งอาจดำเนินการได้ดังนี้

1. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เป็นการประชุมครูทั้งหมด เพื่อเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน ให้ครูสามารถทำการสอนได้ทันที่ในวันเปิดภาคเรียน หัวข้อการประชุมอย่างน้อยอาจประกอบด้วย

1.1 การประเมินผลในรอบปี / ภาคเรียนที่ผ่านมา

1.2 ปัญหา อุปสรรค การดำเนินงานในปี / ภาคเรียนที่ผ่านมา

1.3 โครงการที่จะดำเนินการในปี / ภาคเรียนต่อไป

1.4 การจัดครูเข้าชั้น

1.5 งาน / โครงการเร่งด่วนที่จะต้องทำ

2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นการสังเกตการสอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาปรับปรุงพฤติกรรมการสอน

3. การให้ศึกษาจากตำรา เป็นวิธีการมอบหมายงานให้ทำงานวิธีหนึ่ง โดยกลวิธีนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะมอบหมายให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วนำความรู้นั้นมาถ่ายทอดแก่คณะครูอีกต่อหนึ่ง

4. การให้คำปรึกษาหารือการปรึกษาหารือสามารถทำได้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม วิธีการให้คำปรึกษาหารือกระทำได้ 3 ลักษณะ คือ

4.1 บอกวิธีแก้ปัญห โดยตรง

4.2 เสนอข้อมูลและช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาหารือสามารถวิเคราะห์และ

หาทาง

แก้ปัญหาดด้วยตนเองได้ วิธีนี้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเอง และส่งผลให้ผู้รับคำปรึกษาหารือมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น

4.3 ให้คำปรึกษาหารือทั้งสองลักษณะรวมกันไป ในการปฏิบัติจริงนั้นมักจะดำเนินการในลักษณะที่สาม เพราะครูมีประสบการณ์พื้นฐานแตกต่างกัน จึงต้องปรับวิธีการให้

5. การสนทนาทางวิชาการ สามารถดำเนินการง่ายๆ โดยจัดให้มีการประชุมครูทั้งหมดหรือครูที่สนใจ อาจใช้เวลาตอนพักกลางวัน หรือเวลาที่เหมาะสม โดยอาจเชิญบุคลากรภายนอกมาเป็นผู้นำในการสนทนาด้วยก็ได้

6. การสาธิตการสอน

7. การพาไปศึกษานอกสถานที่ เป็นวิธีการนิเทศที่ได้ผลอีกวิธีหนึ่ง การไปศึกษานอกสถานที่ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการไปดูการสอน แต่หมายรวมถึงกิจกรรมอื่นใดที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ข้อพึงระวังในเรื่องการพาครูไปศึกษานอกสถานที่ คือต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน มีการมอบหมายภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและผู้รับผิดชอบ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ต้องเสนอรายงานผลการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ต่อที่ประชุมครูทุกครั้ง

8. การบริการเอกสารทางวิชาการเป็นเรื่องที่สำคัญและสามารถดำเนินการได้ในทุกโรงเรียน ผู้บริหารควรดำเนินการให้โรงเรียนมีหนังสือสำหรับการค้นคว้า อ้างอิงทางวิชาการสำหรับครู เพราะนอกจากจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วยังเป็นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และส่งเสริมความก้าวหน้าของครู

กรองทอง จิระเดชากุล (2550 : 52 – 74) กล่าวว่ากิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีหลากหลายวิธีให้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับปัญหา ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา มีรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศดังนี้

1. การให้คำปรึกษาหมายถึงการให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นการพบปะกันระหว่าง ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศซึ่งอาจกระทำได้หลายวิธี ได้แก่ 1) การให้คำปรึกษาแนะนำแบบไม่เป็นทางการ 2) การให้คำปรึกษาแบบเป็นทางการเป็นวิธี เทคนิคการนิเทศแบบโค้ชชิ่ง (Coaching Techniques) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรอย่างมีแบบแผน โดยกระทำ ณ จุดปฏิบัติงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก้าวไปถึงจุดหมายปลายทาง มี 4 ขั้นตอน 1) ชมเชย 2) สอบถาม 3) แก้ไข 4) สาธิต

2. การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ หมายถึง การมอบหมายเอกสารให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือตอนใดตอนหนึ่งแล้วนำความรู้ที่นำมาถ่ายทอด

3. การสนทนาทางวิชาการ หมายถึง การประชุมครูหรือกลุ่มผู้สนใจในเรื่องราวข่าวสารเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้สนทนาคนหนึ่ง นำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจ

4. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน หมายถึง การที่ผู้นิเทศไปพบและสังเกตการณ์ทำงานของครูในชั้นเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพ

5. การศึกษาดูงาน หมายถึง การพาบุคลากรของโรงเรียน ไปศึกษาค้นคว้าและเพิ่มพูนประสบการณ์ในสถานที่ต่างๆ

6. การสังเกตการณ์สอน หมายถึง การจัดให้บุคคลหนึ่ง (ผู้นิเทศ) ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ มาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู (ผู้รับการนิเทศ) ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้

7. การประชุมนิเทศ หมายถึง การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยผู้นิเทศเป็นผู้ศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา แล้วนำมาแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศหรือ และผู้รับการนิเทศศึกษาและหาข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ

8. การนิเทศแบบผู้ขายสินค้า หมายถึง การที่ผู้นิเทศชี้แนะให้ผู้รับการนิเทศเห็นความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ใช้ในการเสริมสร้างความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน และสามารถดำเนินการได้หลายวิธี แต่จะเลือกใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของหน่วยงานหรือสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งการนิเทศภายในจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากรและคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กระบวนการพัฒนาบุคลากร สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรนั้นจะต้องดำเนินการอย่าง มีขั้นตอนและมีกระบวนการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงาน การจัดคณะบุคคล การกำหนดความต้องการในการพัฒนา การเตรียมแผนการพัฒนาบุคลากร การดำเนินการพัฒนาและการประเมินผลการพัฒนา

บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านหนองยอง ตำบลหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 นางสาวบุญณา บุญชี รักษาการหัวหน้าศูนย์ รับผิดชอบควบคุม ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่เด็กระดับปฐมวัย โดยมีหมู่บ้านในเขตบริการทั้งหมด 4 หมู่บ้าน คือ บ้านหนองยอง หมู่ที่ 4 บ้านห้วยเดือนห้า หมู่ที่ 7 บ้านโคกก่อง หมู่ที่ 3 บ้านโคกสะอาด หมู่ที่ 6 และหมู่บ้านนอกเขตบริการ 1 หมู่บ้าน คือ บ้านศรีสว่างพัฒนา หมู่ที่ 1 มีนักเรียน 68 คน ครู 3 คน

จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาปัญหาที่พบ คือ บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดี ไม่ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้กิจกรรมการจัดประสบการณ์ไม่น่าสนุก ไม่สร้างความสนใจ ทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียน หรือมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมน้อย เพราะไม่ได้จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นและผ่านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม ที่เน้นให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้พัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ได้ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร อีกทั้งบุคลากรไม่ได้รับการนิเทศการฝึกอบรมที่ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ จึงทำให้ไม่มีเทคนิคแนวทางหรือวิธีคิดที่ดีพอสำหรับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย บุคลากรจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาและวิธีการสอน สามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ภัทรภรณ์ กลมลี (2550 : 93 - 95) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแฝก อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย เพื่อพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแฝก อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย ให้มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการ 2 วงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบบันทึกผลการนิเทศการตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ พบว่า ก่อนการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กแต่ละศูนย์ ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จึงทำการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการศึกษา ในวงรอบที่ 1 ครูผู้ดูแลเด็กยังใช้เทคนิคการสอน เทคนิคการเสริมแรงอย่างไม่เหมาะสม จึงเห็นควรได้รับการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีการพัฒนาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ได้ดีขึ้นกว่าเดิมเป็นอย่างมาก สามารถจัดกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ใช้เทคนิคการตั้งคำถามหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ใช้เทคนิคการเสริมแรงแก่นักเรียนอย่างเหมาะสม มีการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียน บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกประการ

รัตนพล บุญคงที่ (2550 : 119 - 123) ได้ศึกษาค้นคว้า การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเชียง ให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการนิเทศก์ พบว่า ทำให้ผู้ดูแลเด็กเกิดการเปลี่ยนแปลง 2 คือ 1) มีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้น 2) สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้ถูกต้องตามกิจกรรมประจำวัน 6 กิจกรรมในชั้นเรียน อย่างไรก็ตามยังจะต้องพัฒนากลุ่มเป้าหมายต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีความมั่นใจ มีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ นับเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการที่ครูผู้สอนได้นำความรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เต็ม ตามศักยภาพและเหมาะสมกับพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้านของเด็กนักเรียนและยังเป็นข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะนำเอาผลการศึกษาในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ ในหน่วยงานของตนเองต่อไป

ปรีชา ดาวเรือง (2551 : 88 - 89) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนอนุบาลอินทราในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญาในการคิดของนักเรียน เพื่อการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนอนุบาลอินทราในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญาในการคิดของนักเรียน โดยใช้การฝึกอบรม การประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศการสอนเป็นนวัตกรรม ซึ่งใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นรูปแบบในการดำเนินงานมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกตและขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้า ครูอนุบาลปีที่ 1, 2, 3 และผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน ได้แก่ ครูต้นแบบที่เป็นวิทยากร 2 คน นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 8 คน นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 10 คน นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบบันทึกการฝึกอบรม แบบบันทึกการตรวจแผน การสอน แบบสังเกตการณ์สอน แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกตผู้ศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ พบว่า จากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญาในการคิดของนักเรียนทั้งการเขียนแผนการสอนและการขาดความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นด้านกระบวนการคิดและด้านลักษณะการคิด ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนหัดคิดหัดแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีไหวพริบและจินตนาการ รวมทั้งยังขาดทักษะด้านการใช้สื่ออุปกรณ์ เพื่อกระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของนักเรียน จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ประสิทธิภาพสูงสุด ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีผลให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

ศิริวรรณ แสงสุระ (2551 : 68 - 69) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านหันห้วยทราย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลได้ดังนี้ การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนการพัฒนา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยกลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการสอน ซึ่งดำเนินการ 2 วงรอบ ในวงรอบที่ 1 ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ตลอดจนการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ที่เขียนไว้ไปใช้สอนจริงในชั้นเรียนได้ ซึ่งผลการนิเทศการสอนพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ยังไม่สามารถจัดประสบการณ์ได้ดีทั้ง 6 กิจกรรม คือไม่สามารถจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ได้ จึงได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยการนิเทศการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ผลการพัฒนาพบว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาจำนวน 2 คน มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กทั้ง 6 กิจกรรมได้เป็นอย่างดี

สุธาสิณี ประจำเมือง (2551 : 105 - 106) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสังข์ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสังข์

อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Participle) ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart) ซึ่งดำเนินการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีจำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองสังข์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านก่าน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอุดร ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดกองศรี ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอัมพวัน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศรีสง่าสามัคคีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศรีสะอาด และ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดโนนงาม ทั้งหมด 8 แห่ง แห่งละ 1 คน รวม 8 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 11 คน ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและวิทยากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกการประชุม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกประจำวัน แบบทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ พบว่า ก่อนการดำเนินการพัฒนา บุคลากรทุกคนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และไม่เคยได้รับการอบรมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จึงทำให้ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ตามกิจกรรมประจำวันทั้ง 6 กิจกรรมได้ ซึ่งได้แก่ การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสรี และกิจกรรม เกมการศึกษา จึงได้ดำเนินการพัฒนาตามแผนปฏิบัติการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งการดำเนินการ 2 วงรอบ โดยวงรอบที่ 1 ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยได้ตลอดจนการนิเทศติดตามการสอนเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ที่เขียนไว้ไปใช้สอนจริงในชั้นเรียนได้ ซึ่งพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว่ายังไม่สามารถจัดประสบการณ์ได้ดีทั้ง 6 กิจกรรม คือยังไม่สามารถจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ได้ดีเท่าที่ควร จึงได้ดำเนินการพัฒนา ในวงรอบที่ 2 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและแทรกด้วยกิจกรรมการสาธิต การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และสร้างความมั่นใจให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ซึ่งผลการพัฒนาพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 8 คน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ได้ รวมทั้งสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรมได้เป็นอย่างดี ตลอดจนนำไปใช้พัฒนาการจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เดชา ศรีปิดตา (2552 : 95 - 96) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เทศบาลตำบลหนองอ้อโนนหวาย อำเภอหนองบัวขง จังหวัดอุดรธานี เพื่อพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอ้อโนนหวาย อำเภอหนองบัวขง จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ และนำแผนการจัดประสบการณ์ที่เขียนไว้ไปใช้สอนจริงในชั้นเรียนได้ โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) วงจร PAOR ตามแนว

การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) โดยใช้กลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 4 คน พบว่า ก่อนการพัฒนา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ายังขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการสอน ซึ่งดำเนินการ 2 วงรอบ ในวงรอบที่ 1 ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ ตลอดจนการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าให้สามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ที่เขียนไว้ไปใช้สอนจริงในชั้นเรียนได้ ซึ่งผลการนิเทศการสอนพบว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ยังไม่สามารถจัดประสบการณ์ได้ดีทั้ง 6 กิจกรรม คือไม่สามารถจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ได้ จึงได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยการนิเทศการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ผลการพัฒนาพบว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 4 คน มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรมได้เป็นอย่างดี

ภณิดา ฎุก้าลัง (2552 : 93) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่า อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดการวางแผนการจัดประสบการณ์ที่ดี ไม่ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการนิเทศการสอน การฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทำให้ไม่มีแนวทางวิธีการสำหรับการดำเนินการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ภายหลังจากดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน พบว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ยังไม่บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บางข้ออยู่ในระดับปานกลางกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ประชุมปรึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางและวางแผน เพื่อส่งเสริมพัฒนากลุ่มเป้าหมายที่สามารถจัดประสบการณ์ได้เป็นที่น่าพอใจให้ดียิ่งขึ้น และเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการพัฒนากลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมที่เป็นประเด็นปัญหาอีกครั้งในวงรอบที่ 2 ภายหลังจากดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศการสอน พบว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 คน สามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่า การดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมากขึ้น รวมทั้งการนิเทศติดตามการจัดประสบการณ์ของบุคลากรต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ปิยะดา มาตราช (2552 : 95-96) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนเกณฑ์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนเกณฑ์ สังกัดองค์การบริหาร

ความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนเกณฑ์ได้ โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Participle) ตามแนวคิดของเคมมิสและแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart) ซึ่งดำเนินการ 2 วนรอบ แต่ละวนรอบประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีจำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยครูที่เลี้ยงในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดโพธิ์คำ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 2 คนคือ วิทยากรและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาหัวบ่อ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน แบบบันทึกประจำวันและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีการบรรยาย (Narrative Form) พัฒนาในรอบที่ 2 โดยการนิเทศภายในเป็นรายบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรมได้เป็นอย่างดี

สมควร จงเจือกลาง (2552 : 65-66) ได้ศึกษาการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์ของนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนคุเตยราชภัฏรสามัคคี อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดประสบการณ์ปฐมวัยในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กครบทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการทางกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญาของเด็กและสามารถประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพจริงได้ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนการ ปฏิบัติการ คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ตามแผน ขั้นสังเกต การณ์ และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติซึ่งมีกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ผู้ศึกษาค้นคว้า ครูกลุ่มสาระปฐมวัยจำนวน 1 คน ครูฝ่ายวิชาการโรงเรียน จำนวน 1 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูปฐมวัย จำนวน 1 คนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ครูปฐมวัย จำนวน 1 คน ครูฝ่ายวิชาการโรงเรียนจำนวน 1 คน ครูกลุ่มสาระปฐมวัย จำนวน 1 คน ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Techione) และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีการบรรยาย พบว่า โรงเรียนคุเตยราชภัฏรสามัคคี เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดทำการสอนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 ห้องเรียน แต่มีครูเพียง 6 คน คือ ผู้บริหาร 1 คนและครูสายการสอน 5 คน ซึ่งไม่ครบชั้นเรียน จึงจำเป็นต้องจ้างครูปฐมวัย เพื่อช่วยในการจัดชั้นเรียนในระดับปฐมวัย ซึ่งครูปฐมวัย ไม่มีความรู้ในการจัดประสบการณ์ปฐมวัย อีกทั้งไม่ได้เรียนรู้ ด้านความเป็นครูมาก่อนจึงทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจในกรอบหน้าที่งานและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมในห้องเรียน จึงได้ดำเนินการพัฒนาครูปฐมวัย จำนวน 1 คน โดยการพัฒนาครูปฐมวัย ในวงรอบที่ 1 ได้ใช้กลยุทธ์ การศึกษาเอกสารและจัดทำคู่มือการจัดประสบการณ์ปฐมวัย พบว่า ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจในกรอบงานและแนวทางการจัดประสบการณ์ปฐมวัย ผลจากการตรวจแบบทดสอบหลังจากการศึกษาเอกสาร มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีและจากการจัดทำคู่มือการจัดประสบการณ์ปฐมวัย ของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ครูปฐมวัยนำไปจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนได้ ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการจัดประสบการณ์ มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี การสาธิตการจัดประสบการณ์ จากครูกลุ่มสาระปฐมวัย พบว่า ครูปฐมวัยสามารถบันทึกสิ่งที่สังเกตได้และมีแนวทางในการนำวิธีการจัดประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนของตนได้จากการนิเทศ พบว่า ครูปฐมวัยสามารถนำแนวทางในการจัดกิจกรรมจากคู่มือการจัดประสบการณ์ปฐมวัยไปใช้จัดประสบการณ์ในห้องเรียนได้ดี

แต่พบว่าครูปฐมวัย ไม่ได้มีการวางแผนการจัดประสบการณ์ไว้ล่วงหน้า ไม่มีแผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ จึงทำให้การจัดประสบการณ์ปฐมวัยที่ไม่เป็นระบบ ไม่ต่อเนื่องและจัด ประสบการณ์ได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงได้นำมาเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานพัฒนาครูปฐมวัย ในวงรอบที่ 2 คือนิเทศการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูปฐมวัย สามารถจัดทำ แผนการจัดประสบการณ์ปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมจากการนิเทศของครูฝ่ายวิชาการโรงเรียน พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีเนื้อหาขั้นตอนการจัดกิจกรรม ครบตามแบบแผนการเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้ และครูปฐมวัยสามารถนำไปใช้จัดประสบการณ์ในห้องเรียนได้ อย่างเหมาะสม

อรุณี สีทอง (2553 : 108-109) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหิ้ง องค์การบริหารส่วนตำบล ท่ากกแดง อำเภอเขกา จังหวัดหนองคาย เพื่อพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหิ้ง องค์การ บริหารส่วนตำบลท่ากกแดงอำเภอเขกา จังหวัดหนองคาย ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้ ด้วยการบูรณาการ 6 กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย (1) กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ (2) กิจกรรมสร้างสรรค์ (3) กิจกรรมเสรี (4) กิจกรรมเสริม ประสบการณ์ (5) กิจกรรมกลางแจ้ง (6) กิจกรรมเกมการศึกษา โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการเป็น 2 วงรอบ แต่ละวงรอบ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการ สะท้อนผล กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ผู้ศึกษาค้นคว้า ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมิน และแบบบันทึกผลการวิเคราะห์การให้คำปรึกษา กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการให้คำปรึกษาในกระบวนการ ทำงาน การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) วิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเชิงพรรณนา พบว่า การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการ ให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียน แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ระดับปฐมวัย และนำแผนสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้โดย การบูรณาการกิจกรรมประจำวัน ทั้ง 6 กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการทางด้าน การเคลื่อนไหว ส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะของเสียงเพลง เครื่องเคาะจังหวะหรืออุปกรณ์ต่างๆ ได้ กิจกรรมกลางแจ้ง สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นให้เด็กได้ออกกำลังกายเพื่อพัฒนาร่างกาย และกล้ามเนื้อได้ ส่วนกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมเกมการศึกษา สามารถจัดประสบการณ์ ให้เด็กฟัง พูด ฟังทักษะการคิด การแก้ปัญหาด้วยตนเอง และสามารถทบทวนเนื้อหาที่ได้รับโดยผ่าน กิจกรรมเกมการศึกษาได้ แต่ยังมีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าส่วนน้อยที่ไม่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสรีได้ เนื่องจากสอนไม่ครบทุกขั้นตอนใช้เวลาไม่เหมาะสม ขาดการ วัดและประเมินผลไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรม ส่วนกิจกรรมเสรีขาดการบูรณาการกิจกรรมเสรีให้ เหมาะสมตามเนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ จึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การให้ คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ส่งเสริม การคิดผ่านงานศิลปะช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก และกิจกรรมเสรีที่ให้แก่เด็กมีโอกาส เสื้อ

จุฬารัตน์ เสนีย์วงศ์ (2553 : 106-107) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลจุฬารัตน์ อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย เพื่อพัฒนาบุคลากร โรงเรียนอนุบาลจุฬารัตน์ อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย ให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้ โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ โดยการดำเนินการเป็น 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ สังเกต และการสะท้อนผล กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจำนวน 6 คน ประกอบด้วยผู้ศึกษาค้นคว้าครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 23 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยจำนวน 3 คน วิทยากร จำนวน 2 คน และตัวแทนคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนอนุบาลจุฬารัตน์ จำนวน 3 คน และนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบบันทึกผลการนิเทศ กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบโคซซิ่ง การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) วิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนาพบว่า การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบโคซซิ่งทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ระดับปฐมวัย และนำเสนอแผนสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ โดยการบูรณาการกิจกรรมประจำวันทั้ง 6 กิจกรรมหลัก ประกอบด้วยกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการทางด้านการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะของเสียงเพลง เครื่องเคาะจังหวะหรืออุปกรณ์ต่างๆ ได้ แต่มีกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าส่วนน้อยที่ไม่สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ได้ เนื่องจากสอนไม่ครบทุกขั้นตอน ขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ส่วนเกมการศึกษานั้นกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าใช้เวลาในการจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม จึงได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศแบบโคซซิ่งทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์และเกมการศึกษาได้ทุกคน

ชนิดา ขาวประภา (2554 : 109-110) ได้ศึกษาการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และให้มีความสามารถ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการ 2 วงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 21 คนและผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบบันทึกผลการนิเทศการตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนา พบว่า การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยใช้กลยุทธ์วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการศึกษา ทำให้บุคลากร

และเหมาะสมกับ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม และมีความสุขสนุกสนานกับการร่วมกิจกรรมมากขึ้น

บุญฤทธิ์ อัมประสงค์ (2554 : 92-93) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัด ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนพระกุมารเยซูวิทยาขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนพระกุมารเยซูวิทยาขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ให้มีความรู้ ความเข้าใจสามารถเขียนแผนและจัดประสบการณ์ตามกรอบ การจัดกิจกรรม 6 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) กิจกรรมเสริมประสบการณ์/ กิจกรรมในวงกลม 3) กิจกรรมสร้างสรรค์ 4) กิจกรรมเสรี / การเล่นตามมุม 5) กิจกรรมกลางแจ้ง และ 6) เกมการศึกษาโดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินการพัฒนาได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ และการนิเทศภายใน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีจำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้า และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย ครูผู้สอนประจำชั้นอนุบาล 1 ครูผู้สอนประจำชั้นอนุบาล 2 ครูผู้สอนประจำชั้นอนุบาล 3 ครูหัวหน้าสาย ระดับอนุบาล 1 ครูหัวหน้าสายระดับอนุบาล 3 และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม 3 คน ประกอบด้วย วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบปรนัย (ก่อน - หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการและหลังการดำเนินการพัฒนา) แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ แบบสังเกตใช้สังเกตพฤติกรรมของครูผู้สอน แบบสังเกตใช้สังเกต พฤติกรรมของนักเรียนและ แบบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา ได้แก่การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ และการนิเทศภายใน ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนา 2 วงรอบ การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ โดยการให้ ความรู้ของวิทยากร พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผน และจัด ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ทั้ง 6 กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องซึ่งมีผลการประเมินอยู่ใน ระดับดี แต่มีผู้ร่วมศึกษาบางรายอยู่ในระดับพอใช้ จึงได้ดำเนินการพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยกลยุทธ์ การนิเทศภายในพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า สามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อยู่ใน ระดับดี ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ดีขึ้น

งามทิพย์ มีตรสุภาพ (2554 : 99-101) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดมอนเตสซอร์รี่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบะฮี อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยปฏิบัติการเป็น 2 กลยุทธ์ที่ใช้ในการ พัฒนาได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีจำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้ศึกษาค้นคว้า และครูผู้ดูแลเด็กที่สมัครใจเข้าร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 4 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 14 คน ประกอบด้วยวิทยากรจำนวน 2 คน และตัวแทนนักเรียนในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบทดสอบแบบบันทึก แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบนิเทศ การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบ ข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนา พบว่า การพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศ ภายใน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอร์รี่ สาม

มอนเตสซอรี ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดกิจกรรมอยู่ในระดับพอใช้ ยังขาดทักษะและความสมบูรณ์ ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะดีขึ้นสามารถนำแผนการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรีไปใช้จัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Isikoglu (2002 : 1702 – A) ได้ศึกษาการบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้าใน หลักสูตรปฐมวัยศึกษา การออกแบบการศึกษาข้ามกรณีเชิงพรรณนาคั้งนี้ เพื่อศึกษาว่าคอมพิวเตอร์ ใช้ในชั้นเรียนปฐมวัยที่ต่างกัน 2 ห้องเรียนอย่างไรบ้างดังนี้ 1) เมื่อใช้หลักสูตรสามัญศึกษา 2) เมื่อ ใช้หลักสูตรวิธีสอนแบบโครงการ ความมุ่งหมายประการหนึ่งของการศึกษาเรื่องนี้เพื่อตรวจสอบและ อ้างหลักฐานเอกสารว่าครูใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ดังนั้น จึงได้รวมเอามุมมองของครูและของเด็ก เข้าไว้ในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากนี้ยังศึกษาว่ารูปแบบ ของหลักสูตรที่ต่างกัน ส่งผลต่อกระบวนการ บูรณาการคอมพิวเตอร์อย่างไรบ้าง การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงด้วยการใช้วิธีการวิจัยแบบสืบเสาะเชิง คุณภาพและการวิจัยเชิงกรณีศึกษา การเก็บข้อมูลเบื้องต้นได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ครูและสิ่งที่สร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วย การเรียบเรียงข้อมูล การจัด ประเภทต่าง ๆ ของข้อมูล แนวความคิด และแบบแผน การลงรหัสข้อมูล การพัฒนากรณีและ การเปรียบเทียบข้ามกรณี ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ห้องเรียนทั้ง 2 ห้องใช้ คอมพิวเตอร์เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม เวลาเล่นมากกว่าบูรณาการเข้าในหลักสูตรชั้นเรียน ถึงแม้ว่า ครูทุกคนตื่นรนเพื่อจะบูรณาการคอมพิวเตอร์เข้าในชั้นเรียนแต่สไตล์การสอนของครูก็แตกต่างกัน เช่น ครูเมรี (หลักสูตรสามัญศึกษา) แสดงให้เห็นบทบาท ที่เฉื่อยชา ส่วนครูแอนนี่และครูทอม (วิธีการ สอนแบบโครงการ) กระฉับกระเฉงกว่าในด้านคอมพิวเตอร์ครูแอนนี่และครูทอม แสดงให้เห็นว่ามีกร ใช้คอมพิวเตอร์ที่ดีบางอย่างโดยการจัดหาวิธีการที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในด้านคอมพิวเตอร์ ในทำนอง เดียวกันเด็กในห้องเรียนทั้งสองห้องก็แสดงให้เห็นวิธีการทางพฤติกรรมที่แตกต่างกันต่อคอมพิวเตอร์ ในขณะที่เด็กส่วนมากในห้องเรียนของครูแอนนี่ สนใจในการเล่นกับคอมพิวเตอร์ และพูดแสดง ความรู้สึกทางบวก เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าหลักสูตรชั้นเรียนเป็นปัจจัยหนึ่ง ในหลายปัจจัย ที่กำหนดว่าคอมพิวเตอร์ใช้อย่างไรในห้องเรียนเด็กปฐมวัย

Martin (2006 : 3201 – A) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลของการสอนแบบร่วมกับการ สอนเป็นรายบุคคลของการสอนด้วยระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการในวิชาคณิตศาสตร์ที่มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและพฤติกรรมนักเรียนผู้ใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (16-21 ปี) ในเขตเมืองโดยใช้การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การวัดผลสัมฤทธิ์ใช้แบบทดสอบการศึกษาพื้นฐาน สำหรับผู้ใหญ่ แบบสำรวจเจตคติใช้สำรวจเจตคติต่อคณิตศาสตร์บทเรียนที่สัมพันธ์กับคอมพิวเตอร์ และต่อกิจกรรมกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมใช้การสังเกตห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง เป็นกลุ่มและเป็นเวลา (ก่อนและหลังเรียน) และ ใช้สถิติอื่น ๆ วิเคราะห์ด้านอื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือกับการสอน เป็นรายบุคคลที่ทำงาน เรื่อง กิจกรรมคณิตศาสตร์ ที่ได้รับการสอนด้วยระบบการเรียนรู้แบบ บูรณาการ ทำคะแนนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแบบทดสอบ การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ใหญ่ ได้เหมือน ๆ กัน และนักเรียนได้รับการสอนแบบร่วมมือ - ระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการมี เจตคติ ต่อ

อย่างมีนัยสำคัญ และกลุ่มที่เรียนเป็นรายบุคคล - ระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทำงานได้ดีกว่ากลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือ - ระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญ โดยสรุปความสม่ำเสมอและระยะเวลาที่ใช้ระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ อาจจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นตัวแปรสำคัญถึงแม้ว่าจะไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะสอบสวนผลกระทบของรูปแบบการใช้เหล่านี้ และได้ได้อธิบายประสบการณ์และทัศนะของครูในขณะที่พัฒนาทักษะทางปฏิบัติกับการวิจัยปฏิบัติการเพื่อประยุกต์ใช้การวิจัยในชั้นเรียน ประถมศึกษา กรณีศึกษานี้ทำการศึกษาโปรแกรมการพัฒนาครูในขณะที่ครูกำลังพัฒนาตนเองพร้อม ๆ กับการเรียนรู้เพื่อใช้การวิจัยปฏิบัติการ ผลการศึกษาโดยรวมพบว่า 1) การรับรู้และ การเรียนรู้หลายอย่างต่างกัันนั้น ประเมินค่าโดยนักการศึกษา ซึ่งเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ ได้แก่ การรู้ทางวิชาการและการรู้โดยปริยาย 2) มีสภาวะแวดล้อมที่การวิจัยปฏิบัติการสามารถไปสู่ความลึก ซึ่งเกิดประโยชน์ แก่ครูผู้สอนในการพัฒนาความรู้ของตนในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาที่เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ 3) บังคับภายนอกและบังคับภายในต่าง ๆ เช่น เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของโรงเรียนและความสัมพันธ์ของครูผู้ร่วมวิจัยที่มีต่อความกล้านั้นจะ ประนีประนอมสิ่งเกี่ยวข้องกับวิธีการที่ครูสามารถจะเรียนรู้ได้จากโปรแกรมที่ศึกษา จากนั้นผู้ศึกษาครั้งนี้ได้พัฒนาคำอธิบายต่าง ๆ เพื่อให้ครูคนอื่นได้พิจารณาตัดสินใจด้วยตนเองเกี่ยวกับสถานการณ์ของตนเองในด้านความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการ สำหรับโรงเรียนที่มีความเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ

Maria (2006 : 63 - A) ได้วิจัย การศึกษามาตรการด้านความปลอดภัยและแนวทางการป้องกันในเด็กระดับปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า นอกจากการจัดสาระการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยแล้ว ความปลอดภัยก็ไม่อาจมองข้ามซึ่งความปลอดภัยดังกล่าวมิได้หมายถึงอุบัติเหตุทั่วไปเท่านั้นแต่ยังหมายถึงความมั่นคงต่อจิตใจอีกด้วย โดยเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องรอบตัวเด็กผู้เชี่ยวชาญได้ให้แนวคิดไว้ว่าควรมีการออกแบบการสอนที่ปลอดภัย เมื่อเด็ก มีปัญหาควรมีการรักษาอย่างเป็นระบบและควรมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการวางแผนการจัดหลักสูตรความปลอดภัยในสถานศึกษาด้วย

Bello (2008 : 781 - A) ศึกษาผลของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานระหว่างครูฝึกหัดและนักเรียนเกรด 5 ของโรงเรียนเอกชน พบว่า กรณี ศึกษา นี้ เป็นการศึกษากับการรวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับ ผลของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานระหว่างครูฝึกหัด และนักเรียนเกรด 5 ของโรงเรียนเอกชน เพื่อที่จะกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ด้านการสอนและการที่นักเรียนจะสร้างองค์ความรู้ด้านทักษะการคิดคณิตศาสตร์ โดยใช้ทักษะด้าน การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งปัญหาประกอบไปด้วยแนวทางการแก้ไขปัญหา ในการสอนในที่จะให้ได้ชัยชนะในด้านทักษะการคิดคณิตศาสตร์ และมีเพียงส่วนน้อยในนักเรียนเกรด 5 ที่จะถูกช่วยให้มีการพัฒนาด้านวิชาการเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ ดีขึ้น วารสาร แบบฝึกหัดในชั้นเรียน และหลักสูตรได้ถูกนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ ได้มีการกำหนดจำนวนครั้งของการประชุม เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนกัน การศึกษาจะประกอบไปด้วย นักเรียนเกรด 5 จำนวน 3 กลุ่ม ด้วยการลงทะเบียน ของนักเรียนจำนวน 58 คน และครูจำนวน 23 คน ทั้งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถาม หลังจากครูฝึกสอนในวิธีการสอนเกี่ยวกับ การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและเทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูฝึกหัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ได้ช่วยให้นักเรียนมีผลคะแนนในวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น การวิจัยชี้ให้เห็นว่าครูฝึกหัดที่มีทักษะวิธีสอนเป็นพิเศษ มีอิทธิพลต่อนักเรียนในด้าน การคิดคณิตศาสตร์ ครูฝึกหัดจำนวนมาก และคณะพัฒนาโปรแกรมที่ทำงานร่วมกันจำนวน

หนึ่งพัฒนาได้โปรแกรมให้มีส่วนสนับสนุนมากขึ้น โรงเรียนเอกชน (PSPR) เป็นโรงเรียนที่ทำการสอน ตั้งแต่ระดับก่อนอนุบาลจนถึง เกรด 12 (ซึ่งเป็นการเตรียมตัวเรียนต่อในระดับวิทยาลัย) มีการใช้ ภาษาอังกฤษเท่ากับภาษาพื้นเมืองที่ใช้อยู่ในเมืองเปอร์โตริโกตั้งแต่ปี ค.ศ. 1977

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่าการพัฒนา บุคลากรในองค์กรนั้นๆ บุคลากรคือบุคคลสำคัญที่มีความต้องการที่จะพัฒนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ตลอดจนเป็นการเพิ่มทักษะประสบการณ์ให้ สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไปในทางที่เหมาะสมและดีขึ้น ซึ่ง วิธีการในการพัฒนาบุคลากรอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การปฐมนิเทศ การศึกษาดูงาน การนิเทศการสอน การสังเกตการณ์สอน โดยวิธีการพัฒนาทั้งหมด นั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของบริบทแต่ละองค์กร และแต่ละสถานการณ์ ทั้งนี้ผู้บริหารเป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญที่สุดที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรและความสำเร็จขององค์กร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วยขั้นตอน และวิธีการดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูล
2. ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษา จำนวน 3 คน ประกอบด้วยผู้ศึกษาค้นคว้าและครูที่สมัครใจ จำนวน 2 คน
 - 1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า
 - 1.2 ครูประจำชั้นเด็กเล็ก 1 จำนวน 2 คน
2. ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน
 - 2.1 รักษาการหัวหน้าส่วนการศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลหนองยอง
 - 2.2 วิทยากร จำนวน 1 คน
 - 2.3 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 18 คน

ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาในครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kurt Lewin (ประวัติ เอราวรณณ์. 2545 : 15 - 16) ดำเนินการเป็นวงรอบ (Spiral) ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การค้นหาความจริง (Fact Finding) การดำเนินการ (Execution) และการวิเคราะห์ผล (Analysis) ผู้ศึกษานำเสนอขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. การวางแผน (Planning)

1.1 สภาพปัจจุบัน

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ พบว่า เด็กไม่ค่อยสนใจในกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูจัดให้ ไม่มีความสุขในการเรียนรู้ ไม่สนใจที่จะเรียนรู้ในครั้งต่อไป จากปัญหาดังกล่าวทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า

1.2 กลยุทธ์การพัฒนา ผู้ศึกษาร่วมกับผู้ร่วมศึกษาปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน จากสภาพปัญหาปัจจุบัน จึงร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย แล้วนำไปจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) กิจกรรมสร้างสรรค์ 3) กิจกรรมกลางแจ้ง 4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 5) กิจกรรมเสรี และ 6) กิจกรรมเกมการศึกษา ในการพัฒนาผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย ใช้กิจกรรม 2 กิจกรรม คือ

1.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ กิจกรรมการอบรมให้ความรู้

1.2.2 การนิเทศภายใน คือ กิจกรรมการเป็นพี่เลี้ยง

1.3 แผนปฏิบัติการ (Action Plan) เป็นการกำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงาน กิจกรรม เป้าหมาย ระยะเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ และร่วมกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังตาราง 1

ตาราง 1 แผนปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย วงรอบที่ 1

กลยุทธ์/กิจกรรม	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาในการดำเนินงานกิจกรรม	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งผู้ให้ข้อมูล
1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 1.1 การอบรมให้ความรู้ - การบรรยายให้ความรู้ - การฝึกปฏิบัติ - การทดสอบความรู้	1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย สามารถเขียนแผนการจัดการกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยได้	28-29 มกราคม 2556	แบบสังเกต แบบทดสอบ การประเมินแผน	การสังเกต ทดสอบ แบบประเมิน	แบบสังเกต ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบประเมินแผน	ข้อมูล กลุ่มผู้ร่วมศึกษา วิทยาการ
2. การนิเทศภายใน	1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาสามารถจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัยได้	11-15 กุมภาพันธ์ 2556	กลุ่มผู้ร่วมศึกษา วิทยาการ	การบันทึกการนิเทศ การสัมภาษณ์	แบบประเมินแผน	กลุ่มผู้ร่วมศึกษา วิทยาการ

2. การค้นหาความจริง (Fact Finding) ผู้ศึกษาและผู้ร่วมศึกษาได้ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ดังนี้

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการตามหลักสูตรปฐมวัย โดยใช้เวลาประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นเวลา 2 วัน ระหว่างวันที่ 28 - 29 มกราคม พ.ศ. 2556 โดยวิทยากรที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย จำนวน 1 คน คือ นางประพิรัตน์ สงสิริ ครูชำนาญการพิเศษ ด้านการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนสิริกัทรวิทยา อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ มีกิจกรรมและฝึกปฏิบัติในหัวข้อรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 41 - 42)

- 2.1.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 2.1.2 กิจกรรมสร้างสรรค์
- 2.1.3 กิจกรรมกลางแจ้ง
- 2.1.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์
- 2.1.5 กิจกรรมเสรี
- 2.1.6 กิจกรรมเกมการศึกษา

เมื่อฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้จนผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถเขียนแผนการเรียนรู้ได้แล้ว จึงให้นำไปปฏิบัติจริงโดยนำ แผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยที่เขียนและได้ผ่านการประเมินว่ามีความเหมาะสม สมบูรณ์ ถูกต้อง นำไปใช้สอนจริงในห้องเรียน

2.2 การนิเทศ ดำเนินการตามปฏิทินที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้ศึกษาค้นคว้าและวิทยากรเป็นผู้นิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบดังกล่าว โดยใช้เทคนิคการสังเกตการสอน สอบถามนักเรียนและครูผู้สอน แล้วนำข้อมูลมาปรึกษาหารือหาข้อบกพร่อง เพื่อจะนำไปปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาในระยะต่อไป

3. การดำเนินการ (Execution) เป็นการทำหน้าที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยผู้ศึกษาและผู้ร่วมศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติตามแผนอย่างละเอียด และรอบด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครู โดยคำนึงความถูกต้องและคุณภาพของข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ที่ผู้ร่วมศึกษาสร้างขึ้น การเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ดังนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร โดยใช้การสัมภาษณ์ การสังเกตและการสอบถามข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการสะท้อนผลพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมศึกษา และการสอบถามข้อมูลต่าง ๆ การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว โดยสังเกตพฤติกรรมการสอน การสัมภาษณ์ การสอบถาม การประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ

4. การวิเคราะห์ผล (Analysis) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม มาวิเคราะห์ วิจัยผลผลการปฏิบัติ และสรุปผล

การดำเนินการทุกกิจกรรมในแต่ละวงรอบ โดยอิงกรอบการศึกษาของกลุ่มผู้ร่วมศึกษา เพื่อทราบและแสดงความคิดเห็นจากข้อสรุปผลการดำเนินการทุกด้าน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ร่วมกันวิพากษ์ วิจารณ์ ร่วมกันตรวจสอบสะท้อนข้อมูลที่เป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสะท้อนข้อมูลจากการปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางปรับแผนใหม่ทั้งที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขและจุดแข็งที่ต้องเสริม และเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

วงรอบที่ 2

1. การวางแผน (Planning)

1.1 สภาพปัจจุบัน และปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย พบว่า การดำเนินการในวงรอบที่ 1 ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูผู้ร่วมศึกษาขาดความมั่นใจในการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ แต่ครูผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ศึกษาและผู้ร่วมศึกษาได้ประชุมปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนะสิ่งที่ยังบกพร่อง หาข้อสรุปและทำการสะท้อนผลกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นร่วมกันกำหนดแนวทางปรับปรุง พัฒนาให้ดีขึ้นจึงมีข้อสรุปร่วมกันว่า ควรได้รับการฝึกปฏิบัติต่อไปโดยไม่มีกรอบการแข่งขันปฏิบัติการอีกในวงรอบที่ 2

1.2 กลยุทธ์ในการพัฒนา ได้แก่ การนิเทศภายใน คือ กิจกรรมการเป็นพี่เลี้ยง โดยวิทยากรมาร่วมเป็นพี่เลี้ยงในการนิเทศให้คำปรึกษาแนะนำข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมการสอนเพิ่มเติม

1.3 แผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย
วงรอบที่ 2 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ประมวลข้อมูลนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นแผนปฏิบัติการ
ดังตาราง 2

ตาราง 2 แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย วงรอบที่ 2

กลยุทธ์ กิจกรรม	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาในการดำเนินงานกิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานกิจกรรม	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งผู้ให้ข้อมูล
กิจกรรมการนิเทศภายใน	กลุ่มผู้ร่วมศึกษาสามารถจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้	11 มีนาคม - 15 มีนาคม 2556	กลุ่มผู้ร่วมศึกษา วิทยากร นักเรียน	การสังเกตการสอน สัมภาษณ์	แบบสังเกต ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์	กลุ่มผู้ร่วมศึกษา วิทยากร นักเรียน

2. การค้นหาความจริง (Fact Finding)

2.1 การนิเทศโดยใช้กิจกรรมการเป็นพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ปฐมวัยโดยวิทยากรเพื่อพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.1 การวางแผนการนิเทศ มีเป้าหมายเพื่อวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อน การนิเทศ โดยผู้ศึกษาและผู้ร่วมศึกษาดำเนินการโดยร่วมประชุมปรึกษาหารือ ชี้แจงสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอผู้บริหารกำหนดการนิเทศมอบหมายบุคลากรผู้รับผิดชอบ

2.1.2 การปฏิบัติการณ์เทศ มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ครูปรับปรุงพัฒนาตนเองในด้านการจัดกิจกรรมโดยผู้ร่วมศึกษา วิทยากร ผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการโดยมีกิจกรรมการนิเทศ 3 กิจกรรม คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการสอน การประชุมวิเคราะห์การสอน

2.1.3 การประเมินผลการนิเทศ มีเป้าหมายเพื่อทราบผลการนิเทศตามขั้นตอน วิธีการนิเทศ และผลการพัฒนาบุคลากรด้านความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกกิจกรรม การสังเกต การสัมภาษณ์ และการประเมิน นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบผลการนิเทศว่าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถมากน้อยเพียงใด อันจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

3. การดำเนินการ (Execution)

3.1 การนิเทศ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 การวางแผนการนิเทศ เก็บรวบรวมข้อมูลเสนอการประชุมวางแผน การนิเทศ กำหนดการนิเทศ การเตรียมพร้อมก่อนการนิเทศ โดยการบันทึกกิจกรรมการสังเกต การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูล คือ ผู้ร่วมศึกษา และผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 การปฏิบัติการณ์เทศ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย จากการตรวจแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย การบันทึกกิจกรรม การสังเกตการสอน การประชุมวิเคราะห์การสอนโดยการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์สอน โดยแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

4. การวิเคราะห์ผล (Analysis)

4.1 การนิเทศ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 การวางแผนการนิเทศ ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปล ความหมายของข้อมูลเกี่ยวกับบันทึกกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศที่ได้จากการเก็บ รวบรวมข้อมูลโดยแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์

4.1.2 การปฏิบัติการณ์เทศ ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล และ แปลความหมายของข้อมูลตามกรอบการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย โดยกิจกรรมการนิเทศ 3 กิจกรรม คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการสอน การประชุมวิเคราะห์การสอน ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกกิจกรรมการสังเกต

4.1.3 การประเมินผลการนิเทศ ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายของข้อมูลที่เป็นผลมาจากการนิเทศ ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึก

กิจกรรมการสังเกต การสัมภาษณ์และการประเมินเพื่อประเมินผลการนิเทศและประเมินผลการพัฒนาบุคลากรด้านความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประเภทเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 4 ประเภท
 - 1.1. แบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.2. แบบสังเกต จำนวน 2 ฉบับ
 - 1.3. แบบประเมินแผน จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.4. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.1. แบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมจุดประสงค์ เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประสพการณ์สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย ตลอดจนหลักการและโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546
 - 2.2. แบบสังเกต จำนวน 2 ฉบับ
 - 2.2.1. แบบสังเกต ฉบับที่ 1 สำหรับผู้ศึกษาค้นคว้า สังเกตพฤติกรรมการจัดประสพการณ์ของกลุ่มผู้ร่วมศึกษา
 - 2.2.2. แบบสังเกต ฉบับที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 - 2.3. แบบประเมินแผน จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบประเมินแผนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย จำนวน 10 ข้อ
 - 2.4. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
 - 3.1. แบบทดสอบ มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้
 - 3.1.1. วิเคราะห์เนื้อหาและความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าที่ต้องการให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกิดการพัฒนา
 - 3.1.2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและหาคุณภาพแบบทดสอบ โดยศึกษาเอกสารพื้นฐานการวิจัยการศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553 : 102 - 105)
 - 3.1.3. ร่างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมจุดประสงค์ เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประสพการณ์สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย ตลอดจนหลักการและโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546
 - 3.1.4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IO) ;การคัดเลือกแบบทดสอบให้ครอบคลุมความมุ่งหมายและขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

3.1.5 ปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะให้ครอบคลุมเนื้อหา การศึกษาค้นคว้า

3.1.6 นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

3.1.6.1 นายวรการ เวชพงษ์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยลึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนา บุคลากร

3.1.6.2 นายเกรียงศักดิ์ พานโคกสูง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้าน โนนแก้วโพหนองวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวิจัยการศึกษา

3.1.6.3 นายประยูร สุริยะ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาล ไซพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิการศึกษา ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเรียนการสอน

3.1.7 ปรับปรุงแบบทดสอบ ตามผลการประเมินความสอดคล้องระหว่าง ข้อทดสอบกับจุดประสงค์ของการพัฒนาและขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าของผู้เชี่ยวชาญ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 62) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามความมุ่งหมายและขอบเขตของการพัฒนา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามความมุ่งหมายและขอบเขตของการพัฒนา
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่วัดตามความมุ่งหมายและขอบเขตของการพัฒนา

3.1.8 วิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบ กับความมุ่งหมายและขอบเขตของการ โดยกำหนดค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 เป็นแบบทดสอบ ที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ผลปรากฏว่า แบบทดสอบที่ใช้ได้มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 จำนวน 20 ข้อ และได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้อง อีกครั้งหนึ่ง

3.1.9 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ ที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และสวยงาม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2 แบบสังเกต ฉบับที่ 1 เป็นแบบสังเกตที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้สังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ ของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสังเกตจากหนังสือ การวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 18 - 22) วิจัยการศึกษาเบื้องต้น (ประวิต เอราวรรณ์, 2545 : 119 - 132)

3.2.2 จัดสร้างแบบสังเกตการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาขอคำแนะนำ

3.2.3 นำแบบสังเกตที่ได้รับการแนะนำ แก้ไขข้อคำถาม รายการประเมินของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.4 นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนว่าเรียนแล้วเกิดความรู้สึกอย่างไร ปรับการใช้ภาษาในข้อคำถาม แก้คำผิดให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาเกี่ยวกับข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาการศึกษาค้นคว้า

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ คือ เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนว่าเรียนแล้วเกิดความรู้สึกอย่างไร ปรับการใช้ภาษาในข้อคำถาม แก้คำผิดให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาเกี่ยวกับข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาการศึกษาค้นคว้า

3.2.6 จัดพิมพ์แบบสังเกตฉบับสมบูรณ์ ที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และสวยงาม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำศึกษาค้นคว้าต่อไป

3.3 แบบสังเกต ฉบับที่ 2 เป็นแบบสังเกตที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสังเกตจากหนังสือ การวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 18 - 22) วิจัยการศึกษาเบื้องต้น (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 119 - 132)

3.3.2 จัดสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (ฉบับร่าง) เกี่ยวกับ 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ, กิจกรรมเสริมประสบการณ์, กิจกรรมสร้างสรรค์, กิจกรรมเสรี, กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมสร้างสรรค์ จำนวน 6 ข้อใหญ่ 23 ข้อย่อย เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.3 นำแบบสังเกตที่ได้รับการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เกี่ยวกับข้อคำถาม ให้กระชับและสัมพันธ์กับกิจกรรม ครอบคลุมเนื้อหา

3.3.4 ปรับปรุง ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาการศึกษาค้นคว้า

3.3.5 นำแบบสังเกตที่แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม)

3.3.6 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ข้อคำถามในแบบสังเกตให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการ และเพิ่มข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ถูกสังเกต

3.3.7 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้ครอบคลุมเนื้อหาการศึกษา ค้นคว้า แล้วจัดพิมพ์แบบสังเกตฉบับสมบูรณ์ ที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และสวยงาม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำศึกษาค้นคว้าต่อไป

3.4 แบบประเมินแผน เป็นแบบประเมินแผนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบประเมินแผน ความรู้ความเข้าใจด้านการเขียนแผนประสบการณ์ ก่อนนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินแผน จากหนังสือ การวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 18 - 22) วิจัยการศึกษาเบื้องต้น (ประ

3.4.2 จัดสร้างแบบประเมินแผน (ฉบับร่าง) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาขอ
คำแนะนำเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
จำนวน 10 ข้อ

3.4.3 แก้ไขแบบประเมินแผนตามที่อาจารย์ที่ปรึกษา เกี่ยวกับข้อคำถามไม่ใช่
คำถามที่ยาวเกินไป ฟุ่มเฟือย ให้กระชับกว่านี้

3.4.4 นำแบบประเมินแผนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ผู้เชี่ยวชาญ ได้แนะนำให้
ปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการประเมินในด้านการเขียนแผน ความครอบคลุมใน
เนื้อหาการจัดการเรียนรู้และได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

3.4.5 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้ครอบคลุมเนื้อหาการศึกษา
ค้นคว้า แล้วจัดพิมพ์แบบประเมินฉบับสมบูรณ์ ที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และสวยงาม
เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำศึกษาค้นคว้าต่อไป

3.5 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ของผู้ศึกษาค้นคว้า มีวิธีการสร้างและ
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.5.1 ศึกษารูปแบบการสร้าง แบบสัมภาษณ์ จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้น
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 18 - 22) วิจัยการศึกษาเบื้องต้น (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 :
119 - 132)

3.5.2 วิเคราะห์ประเด็นการสัมภาษณ์ กำหนดกรอบการสัมภาษณ์ ตามกรอบ
แนวคิดการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.5.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ ฉบับร่างให้ครอบคลุมเนื้อหาและองค์ประกอบด้านการ
จัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้า
อิสระเพื่อขอคำแนะนำ เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะ

3.5.4 ปรับแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ
ชุดเดิม พิจารณาความถูกต้อง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำให้ปรับปรุงให้มีความสอดคล้องของข้อความ
คำถามแต่ละข้อกับเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการสัมภาษณ์ ความครอบคลุมในเนื้อหาการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้และได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

3.5.5 จัดพิมพ์และนำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองด้วยเครื่องมือและวิธีการที่กำหนดไว้
ในแผนปฏิบัติการ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลสภาพปัจจุบัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคการระดมพลังสมอง (Brain Storming) จากผู้ร่วมศึกษา
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสอบถาม จากผู้ร่วมศึกษา วิทยากร

3. การนิเทศภายใน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกต และสอบถาม จากกลุ่มผู้ร่วมศึกษา

ตาราง 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

กิจกรรม	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล	วัน เดือน ปี
1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ	การสัมภาษณ์ การสังเกต การทดสอบ ความรู้พื้นฐาน	แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบทดสอบ	ผู้ศึกษา กลุ่มผู้ร่วมศึกษา วิทยากร	28-29 ม.ค. 56
2. การนิเทศภายใน	การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม	แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม	ผู้ศึกษา กลุ่มผู้ร่วมศึกษา วิทยากร	วงรอบที่ 1 11-15 ก.พ. 56 วงรอบที่ 2 11-15 มี.ค. 56

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำกับข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลจากแบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแบบหลายมิติ จึงเชื่อถือได้ และมีคุณภาพ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เป็นการแจกแจงข้อค้นพบในเชิงอธิบาย ซึ่งนำมาสู่การสรุปผลการศึกษา และแสดงแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติงานนั้นๆ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึก การสังเกต มารวบรวมดำเนินการวิเคราะห์การตรวจสอบคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบหลายมิติ (นุชวรา เหลืองอังกร. 2544 : 79 - 82) เพื่อประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นการแสวงหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการ การบันทึก การสังเกตว่าสิ่งที่ดำเนินการมานั้น เจริญจริงเหมาะสมเพียงใด มีปัญหา อุปสรรคอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาหาวิธีการที่จะแก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาการพัฒนาการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ปฐมวัยของกลุ่มผู้ร่วมศึกษามาประมวลผลและเรียบเรียงในรูปแบบของความเรียง

2.2 วิเคราะห์วิธีการพัฒนา ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสอบถาม เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยของกลุ่มผู้ร่วมศึกษา มาประมวลผล และเรียบเรียงในรูปแบบของความเรียง

2.3 วิเคราะห์ผลการพัฒนา ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสอบถาม เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยของกลุ่มผู้ร่วมศึกษามาประมวลผลและเรียบเรียงในรูปแบบของความเรียง ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แยกประเภทของข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้ จากแบบสังเกต แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) (บระวิต เอรารวรรณ์. 2545 : 49) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนทั้งหมด

3. ร้อยละ

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ ผลการศึกษาค้นคว้าได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1
2. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1
3. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2
4. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2
5. สรุปผลการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย วงรอบที่ 1 ได้ดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา 2 กลยุทธ์คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน โดยแต่ละกลยุทธ์มีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้ และนำแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดประสบการณ์ได้ ซึ่งในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้ดำเนินการจัดการประชุมในระหว่างวันที่ 28 - 29 มกราคม 2556 ณ ห้องอเนกประสงค์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยคือนางประพิรต์น์ สงสิริ ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ สาขาการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลสิริภัทรวิทยา อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตั้งแต่เวลา 09.00 น. - 15.30 น. จำนวน 2 วัน ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ชนิด คือ แบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 28 มกราคม 2556 เวลา 08.30 - 09.00 น. ผู้เข้าร่วมประชุมรายงานตัวรับเอกสาร เวลา 09.00 - 10.00 น. พิธีเปิดการประชุม เชิงปฏิบัติการโดยประธานในพิธี นางสาวสายรุ้ง โสภาราษฎร์ รักษาการหัวหน้าส่วนการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองยอง และได้บรรยายพิเศษการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เวลา 10.00 - 10.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง เวลา 10.30 - 12.00 น. วิทยากรให้การอบรม คือ นางประพิรต์น์ สงสิริ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนสิริภัทรวิทยา ได้ดำเนินการทดสอบเพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนการฝึกอบรม โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที จากนั้นวิทยากรได้ให้ความรู้ตั้งแต่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ มีลักษณะอย่างไร มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันอย่างไร มีเทคนิคการจัดการเรียนรู้อย่างไรบ้าง เพื่อโยงเข้า

หากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย ซึ่งในการดำเนินการให้ความรู้ดังกล่าว วิทยากรได้นำเสนอ ทั้งรูปแบบการบรรยาย กลุ่มเป้าหมายได้ให้ความสำคัญกับหัวข้อที่วิทยากรบรรยาย โดยสังเกตได้จาก กลุ่มเป้าหมายมีการจดบันทึก การซักถามวิทยากร การแสดงความคิดเห็น เวลา 13.00 – 15.30 น. วิทยากรให้การอบรม คือ ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการจัด ประสพการณ์ 6 กิจกรรม

1.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 29 มกราคม 2556 เวลา 09.00 – 12.00 น. วิทยากรให้การอบรม คือ นางประพิรต์น์ สงสรี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาล สิริภทวิทยา อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ บรรยายเรื่องการเขียนแผนการจัดประสพการณ์ตาม หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้นำเสนอตัวอย่างแผนการจัดประสพการณ์ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เวลา 13.00 – 15.30 น. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมฝึก เขียนแผนการจัดประสพการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้ศึกษาค้นคว้าและวิทยากรได้สังเกต สอบถาม และให้คำแนะนำเพิ่มเติม แล้วให้แต่ละคนนำเสนอแผนการจัดประสพการณ์เสนอต่อที่ ประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องยิ่งขึ้น หลังจาก นำเสนอแผนการจัดประสพการณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้แจกแบบทดสอบประเมินหลังการฝึกอบรม ใช้เวลาประมาณ 20 นาที จากนั้นวิทยากรได้เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้อภิปรายซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซักถามปัญหาต่างๆ ที่ยังไม่เข้าใจให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเข้าใจยิ่งขึ้น ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทบทวนและสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ โดยใช้การเปรียบเทียบคะแนนก่อน – หลัง การประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเป็น รายบุคคล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ดังตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบผลการทดสอบของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 2 คน

ผลการทดสอบ	คะแนนก่อนประชุม (20 คะแนน)	ร้อยละ	คะแนนหลังประชุม (20 คะแนน)	ร้อยละ
คนที่ 1	13	65	19	95
คนที่ 2	12	60	17	85
\bar{X}	12.50	62.50	18.00	90.00

จากตาราง 4 แสดงว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จากคะแนนเต็ม 20 คะแนนผลคะแนนทดสอบ ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 12.50 คิดเป็นร้อยละ 62.50 และหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 18.00 คิดเป็นร้อยละ 90.00 แสดงว่ากลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ มีส่วนช่วยให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสพการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น

“...กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความสนใจ เอาใจใส่และให้ความร่วมมือในการดำเนินการ กำหนดหัวข้อที่จะสอน การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล...”

(ผู้ศึกษาค้นคว้า. 28 มกราคม 2556 : การสังเกต)

“...ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ให้ความสนใจ มีส่วนร่วมในการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีการซักถาม ในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจ นำไปปรับปรุงแก้ไขในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และแต่ละคนนำเสนอ งานได้ถูกต้อง ครบถ้วนตามกระบวนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย...”

(รักษาการหัวหน้าส่วนการศึกษา. 28 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...บรรยากาศในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีการกระตือรือร้น ความสนใจ และมีการซักถาม แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับวิทยากร เพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถจัด กิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย...”

(วิทยากร. 28 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ปฐมวัย มีการกำหนดหัวข้อหรือประเด็นเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาภายใต้ หัวเรื่องเดียวกันได้...”

(ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า. 28 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...สิ่งที่เข้าใจมาตั้งแต่ต้น การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย คือ การจัดกิจกรรมที่ ประกอบไปด้วย 6 กิจกรรมหลัก คือ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนในแต่ละวัน กิจกรรมที่จัดต้อง พัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา และเมื่อได้รับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น และจะนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของ ตนเอง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน...”

(ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า. 28 มกราคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเขียนแผนการจัดการจัดกิจกรรมตาม หลักสูตรปฐมวัยได้ค่อนข้างดี...”

(ผู้ศึกษาค้นคว้า. 28 มกราคม 2556 : แบบประเมินแผนการเรียนรู้)

สรุปผลการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 สามารถทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย และสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็น อย่างดี เพราะผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้ความสนใจได้ลงมือปฏิบัติจริง และได้รับคำชี้แนะจากวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย

2. การนิเทศภายใน มีเป้าหมายเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ให้สามารถจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย 6 กิจกรรม คือ การกำหนดหัวเรื่องในการสอน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาย่อย การวางแผนการเรียนรู้ การปฏิบัติ การสอนและการประเมินปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างถูกต้อง ในการนิเทศและติดตามผลการอบรม การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ดำเนินการนิเทศโดยรักษาการหัวหน้าส่วนการศึกษา และวิทยากร ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบบันทึกการนิเทศการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย แบบสัมภาษณ์ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย แบบประเมินเพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการระหว่าง วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2556 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556 มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวางแผนการนิเทศ ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ปรึกษาหารือร่วมกัน สร้างความเข้าใจในการจัดทำรายละเอียดของขั้นตอนการนิเทศเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ทั้ง 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเกมการศึกษา การประเมินปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นการคาดการณ์หรือกำหนดการเกี่ยวกับการดำเนินงานในอนาคตขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การเตรียมการนิเทศ ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการจัดเตรียมการนิเทศ ได้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการนิเทศ เอกสาร แฟ้มงาน แผนการจัดกิจกรรม คู่มือที่เกี่ยวข้อง จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรมได้

2.3 การดำเนินการนิเทศผู้ศึกษาค้นคว้า และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการนิเทศตามแผน เพื่อให้คำแนะนำชี้แจง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย

2.4 การสร้างขวัญและกำลังใจ ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจที่ดี โดยการพบปะ พูดคุย เยี่ยมชมการปฏิบัติงาน ยกย่องชมเชยในที่ประชุม และมีการพบปะพูดคุยกันนอกสถานที่ เพื่อกำกับ ติดตาม และให้กำลังใจในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย

2.5 การประเมินผลการนิเทศ โดยวิทยากร นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย สัมภาษณ์ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย แบบประเมินเพื่อประเมินแผนการจัดประสบการณ์ มาวิเคราะห์สรุปประเมินผลการนิเทศภายใน

ตาราง 5 ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

รายการ	คนที่1	คนที่2	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. การเขียนสาระสำคัญของแผนการจัดประสบการณ์	5	5	5	0.00	มากที่สุด
2. การกำหนดวัตถุประสงค์	5	5	5	0.00	มากที่สุด
3. กำหนดเนื้อหาสาระของแผน	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4. กำหนดกิจกรรมประจำวัน	4.57	5.00	4.79	0.30	มากที่สุด
4.1 กิจกรรมสำหรับเด็ก	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4.2 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4.3 กิจกรรมเสรี	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4.4 กิจกรรมกลางแจ้ง	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4.5 กิจกรรมเสริมประสบการณ์	3	5	4	1.41	มาก
4.6 กิจกรรมสร้างสรรค์	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4.7 กิจกรรมเกมการศึกษา	4	5	4.50	0.71	มาก
5. กำหนดเวลาสอดคล้องกับกิจกรรม	5	5	5	0.00	มากที่สุด
6. วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน	5	5	5	0.00	มากที่สุด
7. วิธีสอนเหมาะสมกับธรรมชาติ และสนองความต้องการของผู้เรียน	4	5	4.50	0.71	มาก
8. วิธีการสอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ได้เอง.	5	5	5	0.00	มากที่สุด
10. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	5	5	5	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.73	4.87	4.87	0.19	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับการประเมินความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$) เมื่อจำแนกเป็นรายการพบว่า ระดับการประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เหมาะสมมากที่สุด 8 รายการ ตามลำดับ คือ การเขียนสาระสำคัญของแผน ($\bar{X} = 5.00$) การกำหนดวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 5.00$) การกำหนดเนื้อหาสาระของแผน ($\bar{X} = 5.00$) กำหนดเวลาสอดคล้องกับกิจกรรม ($\bar{X} = 5.00$) วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 5.00$) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ($\bar{X} = 5.00$) และวิธีการสอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ได้เอง ($\bar{X} = 5.00$) ระดับมาก 1 รายการ คือ วิธีสอนเหมาะสมกับธรรมชาติ และสนองความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$)

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จะเห็นว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย ได้คนละ 1 แผน จากระดับคุณภาพคะแนนเต็ม 5 ผลการประเมินมีคะแนนเฉลี่ย 4.87 ซึ่งปฏิบัติ ได้อยู่ในระดับมากที่สุด

การสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยวิทยากรของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โดยวิทยากร

ผู้ร่วม ศึกษาค้นคว้า	ผลการสังเกต						\bar{X}	แปล ความหมาย
	เคลื่อนไหวและ จังหวะ	กิจกรรมเสริม ประสบการณ์	สร้างสรรค์	กิจกรรมเสรี	กิจกรรมกลางแจ้ง	กิจกรรมเกม การศึกษา		
คนที่ 1	3	1	1	3	2	3	2.17	เหมาะสม
คนที่ 2	3	2	2	3	3	3	2.67	เหมาะสมมาก
\bar{X}	2.25	1.50	1.50	2.25	3.00	3.00	2.46	เหมาะสม

จากตาราง 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยั้งทั้ง 6 กิจกรรม โดยรวมมีของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับเหมาะสม ($\bar{X} = 2.46$) แต่เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมมีผลเป็นที่น่าพอใจเพียง 4 กิจกรรมตามลำดับ คือ กิจกรรมเกมการศึกษา ($\bar{X} = 3.00$) กิจกรรมกลางแจ้ง ($\bar{X} = 3.00$) กิจกรรมเสรี ($\bar{X} = 2.25$) กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ ($\bar{X} = 2.25$) และมีกิจกรรมที่ยังไม่น่าพอใจ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 1.50$) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ($\bar{X} = 1.50$)

การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยปฐมวัย โดยวิทยากรที่ให้การอบรม มีผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมของเด็กปฐมวัย โดยวิทยากร

รายการสังเกต	ห้อง 1	ห้อง 2	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	4.67	3.67	4.17	0.71	มาก
1.1 การฟังและปฏิบัติตามสัญญาณได้	5	4	4.5	0.71	มาก
1.2 การปฏิบัติตามคำสั่งได้	5	4	4.5	0.71	มาก
1.3 การทำท่าทางตามความคิด และจินตนาการ	4	3	3.5	0.71	ปานกลาง
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์	3.60	3.40	3.50	0.42	ปานกลาง
2.1 การแสดงความคิดเห็นของตนเองได้	4	3	3.5	0.71	ปานกลาง
2.2 การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ ของตนเอง	3	3	3	0.00	ปานกลาง
2.3 การปฏิบัติงานขณะร่วมกิจกรรม	3	4	3.5	0.71	ปานกลาง
2.4 การสนทนาได้ตอบ	3	3	3	0.00	ปานกลาง
2.5 การแสดงออกที่เหมาะสมกับวัย	5	4	4.5	0.71	มาก
3. กิจกรรมสร้างสรรค์	3.50	3.50	3.50	0.35	มาก
3.1 สร้างผลงานตามความคิดสร้างสรรค์ ของตนเองได้	3	3	3.5	0.71	ปานกลาง
3.2 การควบคุมกล้ามเนื้อใหญ่กล้ามเนื้อ เล็กและประสานสัมพันธ์ ระหว่างมือกับตา	3	3	3	0.00	ปานกลาง
3.3 การปรับตัวระหว่างทำกิจกรรม ร่วมกับผู้อื่น	4	5	4.5	0.71	มาก
3.4 การใช้ภาษาขณะเด็กทำกิจกรรมหรือ เล่าเกี่ยวกับผลงานของตน	4	3	3.5	0.71	ปานกลาง
4. กิจกรรมเสรี	4.00	4.00	4.00	0.71	มาก
4.1 การปรับตัวขณะเล่นกับเพื่อน	5	4	4	0.00	มาก
4.2 ความสนใจการเล่น	5	4	4.5	0.71	มาก
4.3 การใช้ภาษาสื่อสารกับเพื่อน	3	4	3.5	0.71	ปานกลาง
4.4 ความรับผิดชอบเก็บของเข้าที่ เมื่อเลิกเล่น	3	4	3.5	0.71	ปานกลาง
5. กิจกรรมกลางแจ้ง	4.00	3.75	3.88	0.88	มาก
5.1 การระวังอุบัติเหตุ	4	5	4.5	0.71	มาก
5.2 การปรับตัวระหว่างเล่นร่วมกับผู้อื่น	5	3	4	1.41	มาก
5.3 ความสนุกสนาน	4	3	3.5	0.71	ปานกลาง
5.4 การเคารพกติกา	3	4	3.5	0.71	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการสังเกต	ห้อง 1	ห้อง 2	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
6. เกมการศึกษา	4.25	4.25	4.25	0.71	มาก
6.1 มีความเข้าใจเกม	4	5	4.5	0.71	มาก
6.2 สังเกตจำแนกและเปรียบเทียบ สิ่งต่าง ๆ ได้	4	5	4.5	0.71	มาก
6.3 การแบ่งปันเพื่อน	5	4	3.5	0.71	ปานกลาง
6.4 การเก็บของเข้าที่เมื่อเลิกเล่นได้	4	3	3.5	0.71	ปานกลาง
โดยรวม	3.96	3.75	3.85	0.62	มาก

จากตาราง 7 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับการสังเกตการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า ระดับการร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมาก มี 4 กิจกรรม ตามลำดับ คือ กิจกรรมเกมการศึกษา ($\bar{X} = 4.25$) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ($\bar{X} = 4.17$) กิจกรรมเสรี ($\bar{X} = 4.00$) กิจกรรมกลางแจ้ง ($\bar{X} = 3.88$) และระดับการร่วมกิจกรรมเหมาะสมปานกลาง มี 2 กิจกรรมคือ กิจกรรมสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.50$) และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.50$)

ผลการดำเนินการนิเทศภายใน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ประชุมผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าพร้อมนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้จาก แบบบันทึกการนิเทศการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย แบบสัมภาษณ์ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย แบบประเมินเพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ นำมาวิเคราะห์ผลแล้วสามารถแปรผลได้ว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน มีการเตรียมการสอนจัดเนื้อหาสาระได้เหมาะสมกับนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัยได้ดีในขั้นตอนการกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะสอน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และการวางแผนการสอน ส่วนในขั้นตอนการปฏิบัติการสอน และการประเมินปรับปรุงและพัฒนาการสอน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ายังขาดความมั่นใจ ไม่เชื่อมั่นในตนเอง มีอาการตื่นเต้น ในบางช่วงติดขัดหยุดชะงัก และเกิดความประหม่าในการสอน ดังข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บางครั้งยังยึดติดกับการจัดกิจกรรมแบบเดิมๆ ยังสับสนเล็กน้อย ในการจะเชื่อมโยงความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน...”

(ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า. 11 กุมภาพันธ์ 2556 : สัมภาษณ์)

“...มีความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเองเพราะผู้นิเทศมานั่งในห้องเรียนด้วย คล้ายกับตอนเป็นนักศึกษา ทำให้ครูผู้สอนกดดัน แต่ก็เป็นการประเมินการสอนของตนเองไปด้วย...”

(ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า. 11 กุมภาพันธ์ 2556 : สัมภาษณ์)

“...ได้รับคำแนะนำเป็นอย่างดีกับการนิเทศภายใน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัยมากขึ้น...”

(ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า. 11 กุมภาพันธ์ 2556 : สัมภาษณ์)

สรุปผลกิจกรรมการนิเทศภายใน สามารถพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ช่วยเหลือซึ่งกัน หาข้อบกพร่องแล้วนำมาแก้ไข ซึ่งได้รับคำแนะนำและคำปรึกษาหารืออย่างต่อเนื่องจากวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ทำให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่น ยอมรับสภาพการสอนของตนเองก่อนได้รับการพัฒนา และพร้อมที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูมีขวัญและกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้อย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตามยังมีสิ่งที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป คือ ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และการประเมินผลอย่างหลากหลายวิธีนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างชัดเจน แต่ควรเพิ่มการกำกับติดตามพฤติกรรมผู้เรียนอย่างทั่วถึง

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1

จากการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในโดยเน้นให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้ถูกต้องสมบูรณ์ และสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้จัดประสบการณ์ในชั้นเรียนได้จริง จากการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในวันที่ 28 - 29 มกราคม 2556 พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี เข้าใจวิธีการ และแนวทางในการนำไปใช้จัดประสบการณ์ กับเด็กปฐมวัยได้จริง มีความมั่นใจในการที่จะนำไปใช้ แต่ก็พบว่ายังมีบุคลากรบางคน ที่ยังมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ยังไม่เป็นที่น่าพอใจขาดความมั่นใจในการนำแผน การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติจริง การประเมินผลไม่เป็นไปตามสภาพจริง ส่วนการดำเนินการนิเทศ พบว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดประสบการณ์ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ๔ ขั้นตอนได้ แต่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จากการนิเทศภายใน พบว่า ครูขาดความมั่นใจในการ

นำแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปจัดประสบการณ์ดั่งนั้น กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จึงมีข้อสรุปร่วมกันว่าให้มีการพัฒนาบุคลากรด้วยกิจกรรมการเป็นพี่เลี้ยง ซึ่งจะเชิญวิทยากรคือนางประพิรัตน์ สงสิริ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบผลสำเร็จในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมาให้ความรู้และให้คำแนะนำ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

การนิเทศ

การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาในวงรอบที่ 2 คือ การนิเทศโดยใช้กิจกรรมการเป็นพี่เลี้ยง เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือแก่บุคลากรในด้านความรู้ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดำเนินการระหว่างวันที่ 11 - 15 มีนาคม 2556 โดยให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติการจัดประสบการณ์ และการประเมินปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ โดยให้ไม่มีข้อบกพร่องปรับปรุงมาเป็นผู้ที่ช่วยแนะนำเทคนิคให้เพื่อนที่ยังไม่เข้าใจยังประสบกับปัญหาในการจัดประสบการณ์ และการประเมินปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ เชิญวิทยากรมาเป็นพี่เลี้ยงช่วยให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการปฏิบัติกิจกรรม การจัดประสบการณ์ตามแผนที่วางไว้ให้ดียิ่งขึ้นเสนอแนวความคิดข้อสรุปและสะท้อนผล ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งจากการดำเนินการนิเทศดังกล่าว จะส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความมั่นใจความพึงพอใจ และประสบผลสำเร็จในการจัดประสบการณ์ได้อย่างดียิ่ง ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ดังนี้

“...การนิเทศภายใน ทำให้ตัวครูหาพบปัญหาข้อบกพร่องของตนเอง และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัยได้...”

(ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า. 11 มีนาคม 2556 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามธรรมชาติ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีการประเมินผลตามสภาพจริง...”

(ผู้ศึกษาค้นคว้า. 11 มีนาคม 2556 : แบบสังเกต)

“...การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดหัวเรื่อง กิจกรรมมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหา มีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีการประเมินผลตามสภาพจริง...”

(ผู้ศึกษาค้นคว้า. 11 มีนาคม 2556 : แบบสัมภาษณ์)

สรุปผลการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในวงรอบที่ 2 โดยการนิเทศภายใน ใช้กิจกรรมการเป็นที่เลี้ยง พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 2 คน มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้เป็นอย่างดีทั้ง 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี และกิจกรรมเกมการศึกษา การวางแผนการจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์ การประเมินปรับปรุงและพัฒนา สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้เป็นอย่างดีทุกคน สามารถนำแผนไปจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนได้ มีการใช้สื่อและการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมผู้เรียนและเรียนรู้อย่างมีความสุข กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถประเมินแผนการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนให้ดียิ่งขึ้นได้

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2

จากการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในวงรอบที่ 2 เน้นการพัฒนาในส่วนที่ยังมีปัญหาของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ซึ่งได้แก่ ขั้นตอนการจัดประสบการณ์และการประเมินปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ หลังจากดำเนินการแล้ว พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ ความเข้าใจสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ครบทุกองค์ประกอบ และยังสามารถนำไปใช้จัดประสบการณ์ได้จริงอย่างมั่นใจ จัดประสบการณ์เป็นไปตามธรรมชาติ มีการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สามารถจัดประสบการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสามารถเป็นแบบอย่างได้

สรุปผลการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ

สรุปผลการดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ก่อนดำเนินการพัฒนาบุคลากร บุคลากรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ไม่สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรม ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา การประชุมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยกิจกรรมการอบรมให้ความรู้ การนิเทศภายใน และกิจกรรมการเป็นที่เลี้ยง โดยพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ พบว่า วงรอบที่ 1 สามารถพัฒนาบุคลากรผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าตามกรอบที่ศึกษาค้นคว้าให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และนำแผนไปจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 6 กิจกรรมได้ แต่ยังมีปัญหาบางกิจกรรมในการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ขาดความมั่นใจในการจัดประสบการณ์จริง และบางคนยังจัดกิจกรรมไม่ครบตามแผนการจัดประสบการณ์ และยังไม่ได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนา การพัฒนาจึงยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร จึงดำเนินการพัฒนาในข้อบกพร่องที่พบในวงรอบที่ 2 โดยการนิเทศภายในโดยใช้กิจกรรมการเป็นที่เลี้ยง โดยให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการจัดประสบการณ์และการประเมินปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ โดยไม่ให้มีข้อบกพร่อง มาเป็นผู้ที่ช่วยแนะนำเทคนิคให้เพื่อนที่ยังไม่เข้าใจและยังประสบกับปัญหาในการจัด

ประสบการณ์และการประเมินปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ และให้วิทยากรมาเป็นพี่เลี้ยง และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามาให้คำแนะนำช่วยเหลือเพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยให้ความรู้การทำหน่วย การเรียนรู้และ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้ความรู้เกี่ยวกับ การจัดประสบการณ์ โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับ เวลา มีสื่ออย่างเพียงพอและหลากหลายและให้ความรู้ขั้นตอนการประเมินปรับปรุงและพัฒนาการจัด ประสบการณ์ ให้มีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่หลากหลายให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้ ทราบว่าตนเองบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ในครั้งนั้น รวมถึงให้คำปรึกษาประเด็นที่เป็นปัญหาที่ผู้รับการ นิเทศสงสัยและไม่ชัดเจนในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ทำให้ผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า ที่ได้รับนิเทศมีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สามารถจัด ประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้ดี

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายในกิจกรรมการเป็นพี่เลี้ยง ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสามารถนำแผน การจัดประสบการณ์ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนและจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สรุปผล

การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ตามกรอบการจัดกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้ง 6 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 2 คน โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนา 2 วงรอบ สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 จากการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน โดยเน้นให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้ถูกต้อง และสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้จัดประสบการณ์ในชั้นเรียนได้จริง หลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี เข้าใจวิธีการ และแนวทางในการนำไปใช้จัดประสบการณ์กับนักเรียนได้จริง มีความมั่นใจในการที่จะนำไปใช้ แต่ก็พบว่ายังมีบุคลากรบางคน ที่ยังมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ขาดความมั่นใจในการนำแผนการจัดประสบการณ์ไปปฏิบัติจริงเพราะแผนการจัดประสบการณ์ยังมีความบกพร่องด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหา ขาดความหลากหลายของกิจกรรม การประเมินผลไม่เป็นไปตามสภาพจริง ส่วนการดำเนินการนิเทศ พบว่าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร

การศึกษาปฐมวัย 6 ชั้นตอนได้ แต่ยังไม่เป็น ที่น่าพอใจเพราะการนิเทศ พบว่าครูขาดความมั่นใจในการ นำแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปจัดประสบการณ์ ดังนั้น กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า จึงมีข้อสรุปร่วมกันว่าให้มีการพัฒนาบุคลากรด้วยกิจกรรมการเป็นที่เลี้ยง ซึ่งจะเชิญวิทยากร คือ นางประพิรต์น์ สงศิริ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบผลสำเร็จในการจัดประสบการณ์ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มาให้ความรู้และให้คำแนะนำ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กลุ่มผู้ ร่วมศึกษาค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 จากการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในวงรอบที่ 2

เน้นการพัฒนาในส่วนที่ยังมีปัญหาของบุคลากร ซึ่งได้แก่บุคลากรขาดความมั่นใจที่จะนำแผนการจัด ประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ได้จริง จึงได้ใช้กลยุทธ์การนิเทศภายในโดยใช้กิจกรรม การเป็นที่เลี้ยง โดยให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการจัดประสบการณ์และการ ประเมินปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ โดยไม่ให้มีข้อบกพร่อง มาเป็นผู้ที่ช่วยแนะนำเทคนิค ให้เพื่อนที่ยังไม่เข้าใจและยังประสบกับปัญหาในการจัดประสบการณ์และการประเมินปรับปรุงและ พัฒนาการจัดประสบการณ์ และเชิญวิทยากรมาเป็นที่เลี้ยงช่วยให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการจัด ประสบการณ์ตามแผนที่วางไว้ให้ดียิ่งขึ้น เสนอแนวคิดหาข้อสรุปและสะท้อนผล ช่วยเหลือซึ่งกันและ กันในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อแก้ปัญหาหรือข้อบกพร่อง ในวงรอบที่ 1 หลังจากดำเนินการแล้ว พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการ จัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัยอย่างถูกต้องสมบูรณ์ครบทุกองค์ประกอบ และการปฏิบัติยัง สามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมั่นใจ การจัดกิจกรรมเป็นไปตามธรรมชาติ มีการใช้สื่อและอุปกรณ์การ เรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สามารถจัดประสบการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง และครบทุกกิจกรรม มีการประเมินผล ทุกกิจกรรมและให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล

อภิปรายผล

วงรอบที่ 1 จากการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยใน วงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และกิจกรรมการ นิเทศ ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี เข้าใจวิธีการ และแนวทางในการนำไปใช้จัดประสบการณ์กับนักเรียน ได้จริง มีความมั่นใจในการที่จะนำไปใช้ แต่บุคลากรบางคน ที่ยังมีความรู้ความเข้าใจในการเขียน แผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ขาดความมั่นใจในการนำแผนการจัดประสบการณ์ไปปฏิบัติจริง เพราะแผนการจัดประสบการณ์ยังมีความบกพร่องด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหา ขาดความหลากหลาย ของกิจกรรม การประเมินผลไม่เป็นไปตามสภาพจริง ทั้งนี้เป็นเพราะ การประชุมเชิงปฏิบัติการมีผลต่อ การทำงานร่วมกันเป็นทีม การแสวงหาความร่วมมือ และความรับผิดชอบของบรรดาสมาชิก ช่วยให้ ้การทำงานทางความคิดเห็นร่วมกันช่วยให้เกิดความรับผิดชอบผูกพันระหว่างผู้เข้าร่วมประชุม และ แบ่งเบาภาระรับผิดชอบได้ดี ช่วยให้มีมารอบคอบในการตัดสินใจ ช่วยในการประสานงาน ประสาน ความคิดเห็น และความเข้าใจ (สมิต สัชฌกร. 2543 : 16 – 24) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของภัทรารักษ์ กลมสี (2550 : 95) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรในการจัด

ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแฝก อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการศึกษา ในวงรอบที่ 1 ครูผู้ดูแลเด็กยังใช้เทคนิคการสอน เทคนิคการเสริมแรงอย่างไม่เหมาะสม จึงเห็นควรได้รับการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีการพัฒนาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ได้ดีขึ้นกว่าเดิมเป็นอย่างมาก สามารถจัดกิจกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ใช้เทคนิคการตั้งคำถามหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ใช้เทคนิคการเสริมแรงแก่นักเรียนอย่างเหมาะสม มีการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทุกประการ ซึ่งสอดคล้องกับรัตนพล บุญคงที่ (2550 : 119 - 123) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน ทำให้ผู้ดูแลเด็กเกิดการเปลี่ยนแปลง 2 คือ 1) มีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้น 2) สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา ดาวเรือง (2551 : 105 - 106) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนอนุบาลอินทราในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญาในการคิดของนักเรียน สรุปผลได้ดังนี้ 1) การฝึกอบรม ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดตามองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการคิด และด้านลักษณะการคิดอย่างลึกซึ้ง ชัดเจน จนสามารถนำความรู้ความเข้าใจมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้บุคลากรมีความเข้าใจในการเขียนแผนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญาในการคิดของนักเรียน สามารถวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอนที่เน้นด้านกระบวนการคิด และด้านลักษณะการคิดได้อย่างสร้างสรรค์ 3) การนิเทศการสอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของบุคลากรที่เห็นได้อย่างชัดเจน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและคิดแตกต่างจากผู้อื่นได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของภณิดา ฎุก้าลัง (2552 : 93) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป้า อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 คน สามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่า การดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมากขึ้น รวมทั้งการนิเทศติดตามการจัดประสบการณ์ของบุคลากรต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรุณี สีทอง (2553 : 108-109) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหิ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเขกา จังหวัดหนองคาย พบว่า การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

ระดับปฐมวัย และนำแผนสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ โดยการบูรณาการกิจกรรมประจำวัน ทั้ง 6 กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการทางด้านการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะของเสียงเพลง เครื่องเคาะจังหวะหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้กิจกรรมกลางแจ้ง สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นให้เด็กได้ออกกำลังกายเพื่อพัฒนาร่างกายและกล้ามเนื้อได้ ส่วนกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมเกมการศึกษา สามารถจัดประสบการณ์ให้เด็กฟัง พูด ผึกทักษะการคิด การแก้ปัญหาด้วยตนเอง และสามารถทบทวนเนื้อหาที่ได้รับโดยผ่านกิจกรรมเกมการศึกษาได้ แต่ยังมีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าส่วนน้อยที่ไม่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเสรีได้ เนื่องจากสอนไม่ครบทุกขั้นตอนใช้เวลาไม่เหมาะสม ขาดการวัดและประเมินผลไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรม ส่วนกิจกรรมเสรีขาดการบูรณาการกิจกรรมเสรีให้เหมาะสมตามเนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ จึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการคิดผ่านงานศิลปะช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก และกิจกรรมเสรีที่让孩子มีโอกาสเลือกเล่นอย่างอิสระตามความสนใจในมุมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนได้ทุกคน มีกระบวนการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน แต่ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการวัดผลประเมินผล ยังไม่ประสบผลสำเร็จบุคลากรจะต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาในการศึกษาเอกสารเพิ่มเติมและฝึกปฏิบัติต่อไป

วงรอบที่ 2 จากการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ในวงรอบที่ 2 โดยการนิเทศภายในโดยใช้กิจกรรมการเป็นพี่เลี้ยง ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ที่ได้รับนิเทศมีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สามารถจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน โดยผู้ศึกษาค้นคว้ามีการประชุมปรึกษาหารือและร่วมกันวางแผนกำหนดช่วงเวลาในการนิเทศ ซึ่งมีกิจกรรมการตรวจประเมินแผนการจัดการจัดประสบการณ์ การสังเกตการจัดประสบการณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล การประชุมนิเทศ และการพัฒนาการจัดประสบการณ์ ทำให้บุคลากรสามารถนำแผนการจัดการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียน และจัดประสบการณ์ได้ สอดคล้องกับกรอบทฤษฎี จิตรเดชากุล (2550 : 4) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานตามภารกิจหลัก ได้แก่การจัดกิจกรรมการสอน หรือการเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญาให้เต็มตามวัยและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศของจิตรดา ชิวดอน (2552 : 99 - 137) ได้กล่าวว่าการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านหนองประดู่ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน โดยดำเนินการพัฒนา 2 วงรอบ หลังการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการปรากฏว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการและมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และปฏิบัติการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ในชั้นเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสุข สนุกสนานในการเรียนสรุปองค์ความรู้ได้ นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน

ชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของบุญญรักษ์ อิมประสงค์ (2554 : 92-93) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนพระกุมารเยซุสวิทยา ขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ และการนิเทศภายใน ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนา 2 วงรอบ การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ โดยการให้ความรู้ของวิทยากร พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผน และจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ทั้ง 6 กิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี แต่มีผู้ร่วมศึกษาบางรายอยู่ในระดับพอใช้ จึงได้ดำเนินการพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยกลยุทธ์การนิเทศภายในพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า สามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อยู่ในระดับดี ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศของหนึ่งฤทัย คิ้วโรสง (2554 : 107-111) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น พบว่า การดำเนินการพัฒนาบุคลากรในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและการนิเทศภายในโดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนาของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า คือ แบบประเมินฉบับที่ 1 ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 แบบวัดความพึงพอใจ ผลปรากฏว่า สามารถพัฒนาผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ อยู่ในระดับดีมาก แล้วสามารถนำแผนไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ดี 4 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ ขั้นตอนกำหนดหัวข้อเรื่องที่สอน ขั้นตอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนกำหนดเนื้อหาย่อย ขั้นตอนวางแผนการสอน แต่พบว่า ยังมี 2 ขั้นตอนที่มีจุดบกพร่อง คือ ขั้นตอนปฏิบัติการสอน และขั้นตอนประเมินปรับปรุงและพัฒนา จึงดำเนินการพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ประชุมร่วมกัน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการใช้กิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้และการนิเทศภายใน โดยใช้กิจกรรมการเป็นพี่เลี้ยง เน้นการพัฒนาในส่วนที่ยังมีปัญหากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าพบว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ครบทุกองค์ประกอบของแต่ละขั้นตอน และการปฏิบัติยังสามารถนำไปใช้สอนได้จริงอย่างมั่นใจ สอนเป็นไปตามธรรมชาติ มีการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง และครบทุกขั้นตอนของกิจกรรมมีการประเมินผลทุกขั้นตอนและให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถเป็นแบบอย่างได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ งามทิพย์ มิตรสุภาพ (2554 : 99-101) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดมอนเตสซอรีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบะฮี อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนครพบว่า การพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ในระดับดีส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดกิจกรรมอยู่ในระดับพอใช้ ยังขาดทักษะและความสมบูรณ์ ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะดีขึ้นสามารถนำแผนการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรีไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรนำกลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศโดยใช้กิจกรรมการเป็นพี่เลี้ยงไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ดังนั้นผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญ เพื่อที่โรงเรียนจะได้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 ควรพิจารณาในเรื่องระยะเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการให้สอดคล้องเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม จะทำให้การประชุมเชิงปฏิบัติการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากรมีหลายกลยุทธ์ แต่ละกลยุทธ์มีความเหมาะสมกับด้านที่พัฒนาและความต้องการของบุคลากรแต่ละคนแตกต่างกัน การพัฒนาบุคลากรจึงควรศึกษาความต้องการในด้านที่ต้องการพัฒนาและกลยุทธ์ในการพัฒนา

1.4 ควรมีการกำกับ นิเทศ ติดตาม และช่วยเหลือบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาค้นคว้าอิสระด้านการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ด้วยกลยุทธ์อื่นๆ คำนึงถึงความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา

2.2 การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ควรยึดหลักการบูรณาการกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์จึงควรศึกษาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กแบบบูรณาการ

2.3 ผู้ศึกษาค้นคว้าควรทดลองปฏิบัติจริงด้วยตนเองในกิจกรรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาและวิธีการปรับปรุงพัฒนา

2.4 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ และนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.5 ควรใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ในการพัฒนาบุคลากรด้านงานอื่น ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____. หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- _____. หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2547 ก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง, 2542.
- _____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- _____. คู่มือการบริหารสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2546.
- กาญจน์ เรืองมนตรี. การใช้ T - Groups เพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในองค์การ เอกสารการบริหารการศึกษาสัมพันธ์ ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : คลังนาโนวิทยา, 2547.
- กิตติศักดิ์ สมพล. การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนนอร์มวิทยา กิ่งอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551
- งามทิพย์ มิตรสุภาพ. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดมอนเตสซอริของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วย อำเภอพรหมานนิคม จังหวัดสกลนคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- จุฬารัตน์ เสนียวังศ์. การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดระบบการเรียนรู้อัตโนมัติปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลจุฬารัตน์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- จุฬารัตน์ บุตรวงศ์. การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านไต้นสามัคคีวิทยา จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- จิตรลดา ชิวดอน. การพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านหนองประดู่ จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- ชนิตา ขาวประภา. การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

- ดราวัลย์ ไหมคำม. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนแก่นนครวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- เดชา ศรีปิตดา. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอ้อโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ทวี ศรีธรรมบุตร. การพัฒนาบุคลากรครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้น โรงเรียนห้วยเก็งพิทยาคาร อำเภอภูมวนาปี จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- นิตยา คชภักดี และคณะ. การส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการของเด็กโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน. กรุงเทพฯ : กราฟฟิกวันแอดเวอร์ไทซิง, 2545.
- นุชวรา เหลืองอังกูร. การตรวจสอบข้อมูลในหลายมิติใน – โครงการพัฒนาวิชาชีพครูสู่การปฏิรูปการศึกษา : การวิจัยในชั้นเรียน. กทม. พิมพ์ : ประสานการพิมพ์, 2544.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม. พิมพ์ : ประสานการพิมพ์, 2553.
- _____. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- บุญญรักษ์ อัมประสงค์. การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนพระกุมารเยซูวิทยาขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- ประวิต เอราวรรณ์. การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2545.
- ประณีต เป็นสูงเนิน. การพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านหนองขวางวิทยา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- ปรีชา ดาวเรือง. การพัฒนาบุคลากรโรงเรียนอนุบาลอินทราในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญาในการคิดของนักเรียน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- ปิยะดา มาตราช. ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนเกณฑ์สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- พัฒนา ชัยพงศ์. “การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย” ใน เอกสารการบรรยาย ชุดที่ 8 แผนการศึกษาปฐมวัย. หน้า 9. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2530.
- พลอยพัชชา อามาตย์. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเก่าจิว อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

- เยาวนาถ เลหาบรรจง. ผลการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- เยาวพา เตชะคุปต์. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เอพีกราฟฟิกส์ดีไซน์, 2542.
- ภัทรารักษ์ กลมสี. การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแฝก อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ภณิดา ภาเกล้า. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป้า อำเภอกะหรดสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. การบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการศึกษา. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2540.
- รัตนพล บุญคงที่. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเขียงกิ่งอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- รังสรรค์ ถิ่นสุข. การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านหนองขามหัวหนองสามัคคี อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มติชน, 2545.
- เรณู หันทิพย์. การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลนิมิตใหม่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2550.
- วรารักษ์ รักวิจัย. “แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง,” ใน เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา. หน้า 77-81. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542.
- วัชร ตรีกุลงาม. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสารตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2542.
- ศิริวรรณ แสงสุระ. การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านหันห้วยทราย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สมภาร ชันริวัตร. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพิทักษ์นาราม อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สมควร จงเจือกกลาง. การพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์ของนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนคุณเศรษฐ์สามัคคี อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สมิต สัณหกร. เทคนิคการประชุม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2543.

- สินประเสริฐ เวหา. การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์อบรมเด็กก่อน
เกณฑ์ในวัดบึงข้าง อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สันติศักดิ์ ผาผาย. การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. การวัดและประเมินผลแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- สุธาสนี ประจำเมือง. การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสังข์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชัยภูมิ.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การพัฒนาโรงเรียนตามกรอบมาตรฐานสากล.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2545.
- _____. รายงานผลการดำเนินโครงการนำร่องระดับชาติ สภาพการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน
บทเรียนและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานผลการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับสรุป 1). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,
2550.
- หนึ่งฤทัย คิ้วโรสง. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนเทศบาล
ประชาอุบล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- อนันต์ ศรีอำไพ. เอกสารประกอบการสอน วิชา 0501702 การบริหารทรัพยากรบุคคล
ทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- อรุณี สีทอง. การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กบ้านหนองหิ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง อำเภอเขาคา จังหวัดหนองคาย.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553
- Bello, Doris M. "The Effect of Brain - Based Learning with Teacher Training in
Division and Fractions in Fifth Grade Students of a Private School,"
Dissertation Abstracts International. 68(07) : 781 – A ; January, 2008.
- Calabro, Maria Rosaria. "A Qualitative Investigation of Primary Teachers'
Intentional Strategies for Promoting Development in Early Childhood,"
Dissertation Abstracts International. 67(02) . unpagged ; August, 2006.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw Hill, 1973.
- Isikoglu, Nesrin. "Integration of Computer Technology into Early Childhood
Curriculum," Dissertation Abstract International. 63(05) : 1702 - A ;
November, 2002.

- Kemmis, S. and R. McTaggart. The Action Research Planner. 3rd ed. Victoria, Australia : Deaken University Press, 1988.
- Maria, Sandra Lee. "A Book – ends' Approach : Implementing Literature Circles to Foster Emergent Literacy in Kindergarten," Dissertation Abstracts International. 60(1) : 63 – A ; July, 2006.
- Martin, Rose Lawson. "Effects of Cooperative and Individual Integrated Learning System on Attitudes and Achievement in Mathematics," Dissertation Abstracts International. 66(09) : 3201 – A ; March, 2006.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ
ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง
อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

คำชี้แจง 1. ใช้ทดสอบความรู้ความเข้าใจ ของครูผู้สอนด้านการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
2. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ มีทั้งหมด 20 ข้อ
3. ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับ ข้อ ก ข ค หรือ ง ที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว
ในกระดาษคำตอบ

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในปัจจุบันเป็นหลักสูตรที่ประกาศใช้ในปีใด
 - ก. 2542
 - ข. 2544
 - ค. 2545
 - ง. 2546
2. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 มุ่งเน้นจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุกี่ปี
 - ก. แรกเกิด - 5 ปี
 - ข. 1-5 ปี
 - ค. 2-5 ปี
 - ง. 3 -5 ปี
3. ข้อใด ไม่ใช่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรปฐมวัย
 - ก. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี
 - ข. มีสุขนิสัยที่ดีและมีความสุข
 - ค. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
 - ง. มีการพัฒนาตามธรรมชาติ
4. พัฒนาการที่เด็กต้องได้รับการพัฒนามีกี่ด้าน อะไรบ้าง
 - ก. 4 ด้าน คือ ด้านสมอง ด้านจิตใจ ด้านปฏิสัมพันธ์และด้านมนุษยสัมพันธ์
 - ข. 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา
 - ค. 5 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญาและด้านร่างกาย
 - ง. 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ด้านภาษา
5. ข้อใดเป็นพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจของเด็กอายุ 4 ปี
 - ก. รับลูกบอลด้วยมือได้
 - ข. เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
 - ค. เพลง ท่องคำคล้องจองง่าย ๆ
 - ง. ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
6. ข้อใดเป็นพัฒนาการด้านสังคมของเด็กอายุ 5 ปี
 - ก. ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง
 - ข. เริ่มช่วยเหลือผู้อื่น
 - ค. ชอบเล่นแบบคู่ขนาน
 - ง. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย

7. ข้อใดเป็นพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กอายุ 5 ปี
- ตัดกระดาษได้ตามแนวเส้นได้ตามที่กำหนด
 - บอกชื่อ - นามสกุล และอายุของตนเอง
 - ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองได้
 - รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร”
8. ข้อใดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างอื่นสำหรับพัฒนาการทางอารมณ์
- ประสบการณ์สำคัญ
 - องค์ความรู้
 - คุณธรรม จริยธรรม
 - ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9. กิจกรรมพัฒนาประสบการณ์ ประกอบด้วยกิจกรรมใดบ้าง
- กิจกรรมกลางแจ้ง
 - กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - กิจกรรมเสรี
 - ถูกทุกข้อ
10. หลักการสำคัญในการเลือกกิจกรรมที่สำคัญที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัยคือข้อใด
- สอดคล้องกับวัยของเด็ก
 - กิจกรรมนั้นต้องน่าตื่นเต้น
 - กิจกรรมนั้นต้องสนุก
 - ถูกทุกข้อ
11. กิจกรรมใดที่พัฒนาการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ผสมผสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
- กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - กิจกรรมสร้างสรรค์
 - กิจกรรมกลางแจ้ง
 - กิจกรรมเสริมประสบการณ์
12. กิจกรรมใดที่ช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็ก
- กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - เกมศึกษา
 - กิจกรรมกลางแจ้ง
 - กิจกรรมสร้างสรรค์
13. กิจกรรมใดที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ
- เกมศึกษา
 - กิจกรรมเสรี
 - กิจกรรมเสริมประสบการณ์
 - กิจกรรมกลางแจ้ง
14. กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - กิจกรรมเสริมประสบการณ์
 - กิจกรรมสร้างสรรค์
 - กิจกรรมเสรี
15. กิจกรรมใดที่จะช่วยส่งเสริมการฟัง พูด สังเกต และคิดแก้ปัญหา ให้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ
- เกมศึกษา
 - กิจกรรมเสริมประสบการณ์
 - กิจกรรมสร้างสรรค์
 - กิจกรรมกลางแจ้ง
16. ข้อใดเป็นการประเมินผลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัย
- การสังเกต
 - การสัมภาษณ์
 - การประเมินชิ้นงาน
 - ถูกทุกข้อ
17. ขั้นตอนใด ไม่ใช่ ขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์
- ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546
 - วิเคราะห์สาระการเรียนรู้
 - กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์
 - รายงานผลการจัดประสบการณ์

18. ข้อใดคือ รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบหน่วย/บูรณาการ
- ก. เด็กเป็นผู้กำหนด
 - ข. ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด
 - ค. ผู้สอนเป็นผู้กำหนด
 - ง. ถูกทุกข้อ
19. ข้อควรคำนึงของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์
- ก. อายุของแหล่งการเรียนรู้
 - ข. มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - ค. สภาพการณ์ของผู้สอน
 - ง. ผิดทุกข้อ
20. การนำเสนอสื่อนั้น ผู้นำเสนอหรือผู้สอน ควรอยู่ด้านใดของสื่อ
- ก. ด้านหน้า หรือ ด้านหลังของสื่อ
 - ข. ด้านข้าง หรือด้านหน้าของสื่อ
 - ค. ด้านหลัง หรือด้านข้างของสื่อ
 - ง. ด้านใดก็ได้

เฉลย
แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1. ง	11. ก
2. ก	12. ข
3. ง	13. ข
4. ง	14. ค
5. ง	15. ข
6. ข	16. ง
7. ก	17. ง
8. ง	18. ง
9. ก	19. ง
10. ก	20. ค

แบบประเมินการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ ใช้สอบถามกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการเขียน
แผนการการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

แผนการจัดประสบการณ์หน่วย.....เรื่อง.....

ชั้นอนุบาลปีที่.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการสอบถามตามความเป็นจริง

รายการ/กิจกรรม	ผลการสอบถาม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สาระสำคัญของแผนการจัดประสบการณ์					
2. การกำหนดวัตถุประสงค์					
3. กำหนดเนื้อหาสาระของแผน					
4. กำหนดกิจกรรมประจำวัน					
4.1. กิจกรรมสำหรับเด็ก					
4.1.2 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ					
4.1.2 กิจกรรมเสรี					
4.1.3 กิจกรรมกลางแจ้ง					
4.1.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์					
4.1.5 กิจกรรมสร้างสรรค์					
4.1.6 เกมการศึกษา					
5. กำหนดเวลาสอดคล้องกับกิจกรรม					
6. กำหนดสื่อการเรียนรู้					
7. วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน					
8. จัดประสบการณ์โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ					
9. วิธีการจัดประสบการณ์สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียน สรุป การเรียนรู้ได้เอง					
10. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วย ตนเอง					
รวมคะแนน					

ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

ผลการสอบถาม ได้ค่าเฉลี่ย.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอบถาม

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตฉบับที่ 1

แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

คำชี้แจง แบบสังเกตฉบับนี้ใช้สังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของกลุ่มผู้ร่วม
ศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการสังเกต

สังเกตครั้งที่ครั้งที่.....

วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....

ผู้สังเกต.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายละเอียดของการสังเกต

คำชี้แจง

1. กาเครื่องหมาย ✓ ลงในแบบสังเกตที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
2. เกณฑ์การให้คะแนนรายข้อ ดังนี้
 - ระดับ 3 หมายถึง ดี
 - ระดับ 2 หมายถึง พอใช้
 - ระดับ 1 หมายถึง ปรับปรุง
3. เกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย ดังนี้
 - 2.51 - 3.50 หมายถึง ดี
 - 1.51 - 2.50 หมายถึง พอใช้
 - 1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

ตอนที่ 2

ข้อมูลรายละเอียดของการสังเกต

พัฒนาการ	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	กิจกรรม					
		เคลื่อนไหวและจังหวะ	เสริมประสบการณ์	สร้างสรรค์	เสรี	กลางแจ้ง	เกมการศึกษา
ด้านร่างกาย	1						
	2						
	3						
	4						
ด้านอารมณ์-จิตใจ	1						
	2						
	3						
	4						
ด้านสังคม	1						
	2						
	3						
	4						
ด้านสติปัญญา	1						
	2						
	3						
	4						

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตฉบับที่ 2
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

คำชี้แจง แบบสังเกตฉบับนี้ใช้สำหรับผู้ศึกษาค้นคว้า ใช้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ระหว่างที่ครูจัดกิจกรรม

ตอนที่ 1

ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้สังเกต.....ชื่อผู้รับการสังเกต.....
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดังนี้

1. เกณฑ์การให้คะแนนรายชื่อ ดังนี้
 - 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นเหมาะสมมากที่สุด
 - 4 หมายถึง ระดับเหมาะสมมาก
 - 3 หมายถึง ระดับเหมาะสมปานกลาง
 - 2 หมายถึง ระดับเหมาะสมน้อย
 - 1 หมายถึง ระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

2. เกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

รายการสังเกต

รายการ/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ					
1.1 ฟังและปฏิบัติตามสัญญาณได้					
1.2 ปฏิบัติตามคำสั่งได้					
1.3 ทำท่าทางตามความคิดและจินตนาการ					
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์					
2.1 ผลงานตามความคิดของตนเองได้					
2.2 เล่าเรื่องจากผลงานที่ทำได้					
2.3 การปฏิบัติงานขณะร่วมกิจกรรม					
2.4 ทำงานเอื้อเพื่อ แบ่งปันและรอคอยได้					
2.5 สังเกตการแสดงออก					
3. กิจกรรมสร้างสรรค์					
3.1 สร้างผลงานตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้					
3.2 การควบคุมกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา					
3.3 การปรับตัวระหว่างทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น					
3.4 การใช้ภาษาขณะเด็กทำกิจกรรมหรือเล่าเกี่ยวกับผลงานของตน					
4. กิจกรรมเสรี					
4.1 การปรับตัวขณะเล่นกับเพื่อน					
4.2 ความสนใจการเล่น					
4.3 การใช้ภาษาสื่อสารกับเพื่อน					
5. กิจกรรมกลางแจ้ง					
5.1 การระวังอุบัติเหตุ					
5.2 การปรับตัวระหว่างเล่นร่วมกับผู้อื่น					
5.3 ความสนุกสนาน					
5.4 การช่วยเหลือเพื่อนและแบ่งปันสิ่งของ					
6. กิจกรรมสร้างสรรค์					
6.1 มีความเข้าใจเกม					
6.2 สังเกตจำแนกและเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ได้					
6.3 การแบ่งปันเพื่อน					
6.4 การเก็บของเข้าที่เมื่อเลิกเล่นได้					

แบบสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าด้านการจัดประสบการณ์สำหรับ
เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง
อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1. ในแต่ละวันครูควรจัดกิจกรรมให้เด็กอายุ 4-5 ปีอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านใด ควรจัดกิจกรรม
ด้วยวิธีใดจึงเหมาะกับเด็กอายุ 4-5 ปี

.....
.....
.....

3. การจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ควรจัดในลักษณะใด

.....
.....
.....

4. การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะต้องจัดอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

.....
.....
.....

5. การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดอย่างไร

.....
.....
.....

6. การจัดกิจกรรมเสรี ควรจัดอย่างไร

.....
.....
.....

7. การจัดกิจกรรมเกมศึกษา ควรจัดในลักษณะใด

.....
.....
.....

8. อุปสรรคที่จะทำให้ท่านไม่สามารถจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ คืออะไร

.....
.....
.....

9. การวัดผลประเมินผล ท่านมีวิธีดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....

10. อุปสรรคที่จะทำให้ท่านไม่สามารถจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ คืออะไร

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

(.....)

...../...../.....

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์

แผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1

สาระการเรียนรู้ **ธรรมชาติรอบตัว**

หน่วย **กลางวัน กลางคืน**

เรื่อง **ความแตกต่างระหว่างเวลากิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ**

เวลา **20 นาที**

สาระสำคัญ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยการเคลื่อนไหวพื้นฐาน สัมผัสส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ตามจินตนาการหรือตามคำสั่ง เช่น คอ ศีรษะ แขน ขา ไหล่ เป็นต้น เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วน ให้มีความสัมพันธ์กัน ในขณะเคลื่อนไหว

จุดประสงค์

1. เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ (มาตรฐานที่ 5 / 2)
2. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจตั้งแต่ต้นจนจบอย่างมีความสุข (มาตรฐานที่ 12 / 2)
3. ฟังและปฏิบัติตามสัญญาณ (มาตรฐานที่ 8 / 2)
4. พัฒนาการคิดและจินตนาการ (มาตรฐานที่ 11 / 2)

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรเรียนรู้
 1. การฟังและการปฏิบัติตามสัญญาณ
 2. การทำท่าทางตามจินตนาการ
2. ประสบการณ์สำคัญ
 1. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนที่
 2. การมีความคิดสร้างสรรค์

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุด ให้หยุดเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที

2. เด็กทำท่าทางตามจินตนาการ โดยฟังคำบรรยาย “บนต้นไม้ใหญ่มีนกอาศัยอยู่มากมาย บางตัวก็ร้องเพลง บางตัวก็กระโดดไปเกาะกิ่งไม้ กิ่งเตี้ยบ้าง กิ่งสูงบ้าง บางตัวขยับปีกบินขึ้นไปบนอากาศ บางตัวไซร้ขน ไม่นานนกต่าง ๆ เหล่านี้ก็พากันบินลัดเลาะไปในอากาศเพื่อออกไปหาอาหาร มันบินออกไปอย่างรวดเร็ว เมื่อถึงทุ่งหญ้ากว้างใหญ่ นกทุกตัวร่อนปีกลงสู่พื้นดิน มันกระโดดไปยังกิ่งไม้ ก้มลงจิกผลไม้กินจากกิ่งหนึ่งไปอีกกิ่งหนึ่ง จากนั้นนกทั้งหลายค่อย ๆ กระโดดไปยังลำธาร มันก้มลงกินน้ำ บางตัวเอาหัวก้มลงไปในน้ำแล้วก็โผล่ขึ้นมาสลับขนตรงหัว บางตัวเอापีกตีน้ำ โกลั่ค้ำแล้วนกทั้งหลายพากันบินขึ้นไปในอากาศ บางตัวบินสูง บางตัวบินต่ำ มันพากันบินลัดเลาะไปในอากาศ มันพากันร่อนลงเมื่อถึงต้นไม้ใหญ่ นกพากันแยกย้ายไปเกาะกิ่งไม้ตามความต้องการ ท้องฟ้ามืดแล้ว นกพากันหลับ”

สื่อการจัดประสบการณ์

- เครื่องเคาะจังหวะ

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย
2. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามสัญญาณ
3. สังเกตการร่วมปฏิบัติร่วมกิจกรรม
4. สังเกตการทำท่าทางตามจินตนาการ

เครื่องมือการวัดผลประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

- เกณฑ์การสังเกตการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (เคลื่อนไหวร่างกาย)

ระดับ 3 หมายถึง เด็กแสดงท่าทางต่อเนื่อง เข้าจังหวะ มีระดับ (สูง - กลาง - ต่ำ)

และมีทิศทาง

ระดับ 2 หมายถึง เด็กแสดงท่าทาง เข้าจังหวะ แต่ไม่ต่อเนื่อง

ระดับ 1 หมายถึง เด็กแสดงท่าทางหยุดชะงัก ไม่ต่อเนื่อง ไม่เข้าจังหวะ

- เกณฑ์การสังเกตการปฏิบัติตามสัญญาณ

ระดับ 3 หมายถึง เด็กปฏิบัติตามสัญญาณได้

ระดับ 2 หมายถึง เด็กปฏิบัติตามสัญญาณได้แต่ต้องมีครูหรือเพื่อน

คอยช่วยเหลือ

ระดับ 1 หมายถึง เด็กแสดงท่าทางหยุดชะงัก ไม่ต่อเนื่อง ไม่เข้าจังหวะ

- เกณฑ์การร่วมปฏิบัติร่วมกิจกรรม

ระดับ 3 หมายถึง เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและมีความสุข

ระดับ 2 หมายถึง เด็กร่วมกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะ / กระตุ้นเตือน / มีเงื่อนไข

ระดับ 1 หมายถึง เด็กร่วมกิจกรรมแบบไม่กระตือรือร้น

- เกณฑ์การสังเกตการปฏิบัติตามจินตนาการ

ระดับ 3 หมายถึง เด็กแสดงท่าทางด้วยตนเองอย่างมั่นใจ

ระดับ 2 หมายถึง เด็กแสดงท่าทางด้วยตนเอง / ไม่มั่นใจ

ระดับ 1 หมายถึง เด็กแสดงท่าทางเลียนแบบผู้อื่นหรือทำตามคำแนะนำของครู

กิจกรรมเสนอแนะ

แผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย

สาระการเรียนรู้ **ธรรมชาติรอบตัว**

หน่วย **กลางวัน กลางคืน**

เรื่อง **ความแตกต่างระหว่างเวลา**

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ **เวลา 20 นาที**

สาระสำคัญ

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ เด็กได้มีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา จากการสนทนา ได้ตอบ อภิปราย ร้องเพลงร่วมกัน เกี่ยวกับการทำ กิจกรรมนั้น ๆ

จุดประสงค์

1. สนทนาโต้ตอบ / เล่าเป็นเรื่องราวได้ (มาตรฐานที่ 9 / 1)
2. รู้ความแตกต่างระหว่างกลางวันและกลางคืน (มาตรฐานที่ 7 / 1)
3. มีทักษะการคิด การแสวงหาคำตอบ (มาตรฐานที่ 12 / 2)
4. ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน (มาตรฐานที่ 8 / 2)

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรเรียนรู้

ความแตกต่างระหว่างกลางวัน - กลางคืน

- กลางวันสว่างทำให้สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน
- กลางคืนจะมีแสงสว่างจากดวงจันทร์ ดวงดาว เพียงเล็กน้อย มนุษย์จะต้องใช้แสงสว่างจากไฟฟ้า การจุดเทียน การจุดตะเกียง ช่วยเพื่อให้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

2. ประสบการณ์สำคัญ

การสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องให้ผู้อื่น

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ให้เด็กร้องเพลง "ดวงอาทิตย์จำ"
2. ครูปิดหน้าต่างห้องเรียนทุกบาน และปิดไฟฟ้าในห้องให้อยู่ในความมืดประมาณ 2 นาที แล้วให้เด็กช่วยกันเปิดหน้าต่างและใช้คำถามดังนี้
 - ขณะปิดหน้าต่าง และปิดไฟเด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร
 - เพราะเหตุใดเด็ก ๆ จึงรู้สึกเช่นนั้น
 - ช่วงที่เปิดหน้าต่างกับปิดหน้าต่างเด็กชอบช่วงไหน เพราะเหตุใด
3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง กลางวัน กลางคืน โดยใช้ภาพประกอบ และใช้คำถามดังนี้
 - กลางวัน - กลางคืนต่างกันอย่างไร
 - เด็ก ๆ ชอบเวลาใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
 - ถ้าโลกนี้มีแต่กลางวัน ไม่มีกลางคืน เด็กจะเป็นอย่างไร
 - ถ้าโลกเรามีดวงอาทิตย์เมขึ้น 2 ดวง อะไรจะเกิดขึ้น
4. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง "ดวงอาทิตย์จำ"

สื่อการจัดประสบการณ์

- เพลงดวงอาทิตย์จ้า
- ภาพกลางวัน กลางคืน

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมปฏิบัติร่วมกิจกรรม
3. สังเกตการแสดงความคิดเห็น

เครื่องมือการวัดผลประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

- เกณฑ์การสนทนาและตอบคำถาม

ระดับ 3 หมายถึง เด็กเล่าเรื่องเป็นประโยชนต่อเนื่อง เป็นเรื่องราว ได้ด้วยตนเอง

ระดับ 2 หมายถึง เด็กเล่าเรื่องเป็นประโยชนสั้นๆ ได้ โดยไม่มีผู้ชี้แนะ

ระดับ 1 หมายถึง เด็กเล่าเรื่องไม่ได้/เล่าเรื่องได้เป็นแต่ต้องมีผู้ชี้แนะ/เล่าเรื่องได้เป็นคำๆ

- เกณฑ์การร่วมปฏิบัติร่วมกิจกรรม

ระดับ 3 หมายถึง เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและมีความสุข

ระดับ 2 หมายถึง เด็กร่วมกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะ / กระตุ้นเตือน / มีเงื่อนไข

ระดับ 1 หมายถึง เด็กร่วมกิจกรรมแบบไม่กระตือรือร้น

- เกณฑ์การแสดงความคิดเห็น

ระดับ 3 หมายถึง เด็กแสดงความคิดเห็น ได้ด้วยตนเอง

ระดับ 2 หมายถึง เด็กแสดงความคิดเห็น เมื่อมีผู้ชักถามหรือชักนำ

ระดับ 1 หมายถึง เด็กนิ่งเงียบ ไม่พูด ไม่สนใจ ไม่โต้ตอบ แม้มีการชักถาม

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

แผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย

สาระการเรียนรู้ **ธรรมชาติรอบตัว**
เรื่อง **ความแตกต่างระหว่างเวลา**

หน่วย **กลางวัน กลางคืน**
กิจกรรมสร้างสรรค์ **เวลา 40 นาที**

สาระสำคัญ

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ริเริ่มสร้างผลงานตามความคิดและจินตนาการ โดยใช้ งานศิลปะ การวาด การปั้น การฉีก-ตัด-ปะ การเป่า การหนี การหยดสี การพิมพ์ภาพ การร้อย และ การประดิษฐ์ ในการสร้างสรรค์ผลงาน

จุดประสงค์

1. สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่ (มาตรฐานที่ 11 / 1)
2. สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ (มาตรฐานที่ 5 / 2)
3. มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยตนเอง (มาตรฐานที่ 4 / 1)

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรเรียนรู้
กนกมะพร้าวแสนสวย
2. ประสบการณ์สำคัญ
 1. การวางแผน และลงปฏิบัติ
 2. การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ครูแนะนำการทำกิจกรรมกนกมะพร้าวแสนสวย (สีชมพู) เป็นภาพนก
2. แจกกระดาษสีขาว คนละ 1 แผ่น
3. ให้เด็กใช้ดินสอวาดภาพนกตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
4. ทากาวให้เต็มภาพ แล้วโรยกนกมะพร้าวสีชมพูบนกระดาษที่ได้วาดรูปนกไว้
5. ได้ภาพสวยด้วยกนกมะพร้าวตามต้องการ
6. ขณะเด็กทำกิจกรรมครูคอยช่วยเหลือแนะนำการทากาว การโรยกนกมะพร้าวอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งชื่นชมและให้กำลังใจเด็กที่ทำดีขึ้น
7. เมื่อหมดเวลา/ทำเสร็จ เก็บอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ เข้าที่
8. เด็กนำเสนอผลงานของตนเองโดยการสนทนา/เล่าเรื่องต่าง ๆ
9. เด็กที่ทำเสร็จแล้วให้ปั้นดินน้ำมันเพื่อฝึกพัฒนากล้ามเนื้อมือ
10. ก่อนหมดเวลา 15 นาที ครูร้องเพลง “เก็บของ” เด็กร้องเพลงพร้อมทั้งช่วยกันเก็บของเล่นของใช้อย่างเรียบร้อย
11. ครูเคาะจังหวะ 6 ครั้ง เด็กนั่งประจำที่

สื่อการจัดประสบการณ์

1. กนกมะพร้าวสีชมพู
2. กรรไกร
3. กาว

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตการมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
2. สังเกตความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและตา
3. สังเกตการแสดงความคิดเห็นผลงานของตนเองและผู้อื่น

เครื่องมือการวัดผลประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

- เกณฑ์การสังเกตการมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ระดับ 3 หมายถึง เด็กแสดงท่าทางผลงานด้วยตนเองอย่างมั่นใจ / ผลงานมีความแปลกใหม่ และมีรายละเอียดของภาพแสดงเรื่องราวสัมพันธ์กัน

ระดับ 2 หมายถึง เด็กแสดงท่าทางผลงานด้วยตนเองแต่ลังเล / ไม่มั่นใจ / ผลงานมีความแปลกใหม่

ระดับ 1 หมายถึง เด็กแสดงท่าทางผลงานเหมือนตัวอย่างหรือเลียนแบบผู้อื่นหรือทำตามคำแนะนำของครู

- เกณฑ์การสังเกตความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและตา

ระดับ 3 หมายถึง เด็กหยิบจับอุปกรณ์ปฏิบัติงานได้มั่นคง คล่องแคล่ว และลากเส้นต่อเนื่อง น้ำหนักเส้นสม่ำเสมอ / ความเข้มสีเท่ากัน

ระดับ 2 หมายถึง เด็กหยิบจับอุปกรณ์ปฏิบัติงานได้มั่นคง การลากเส้นต่อเนื่อง แต่น้ำหนักเส้นไม่สม่ำเสมอ / ความเข้มสีไม่เท่ากัน

ระดับ 1 หมายถึง เด็กหยิบจับอุปกรณ์ปฏิบัติงานได้ แต่การลากเส้นไม่ต่อเนื่อง น้ำหนักเส้นไม่สม่ำเสมอ / ความเข้มสีไม่เท่ากัน

- เกณฑ์การสังเกตการแสดงความคิดเห็นผลงานของตนเองและผู้อื่น

ระดับ 3 หมายถึง เด็กแสดงความชื่นชมผลงานของตนเองและผู้อื่นได้

ระดับ 2 หมายถึง เด็กแสดงความชื่นชมผลงานของตนเองได้

ระดับ 1 หมายถึง เด็กแสดงความชื่นชมผลงานของตนเองและผู้อื่นไม่ได้

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

แผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย

สาระการเรียนรู้ ธรรมชาติรอบตัว

หน่วย กลางวัน กลางคืน

เรื่อง ความแตกต่างระหว่างเวลา

กิจกรรมเสรี

เวลา 20 นาที

สาระสำคัญ

กิจกรรมเสรีหรือเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ ตามมุมประสบการณ์ ที่จัดให้ ได้แก่ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติ มุมวิทยาศาสตร์ มุมดนตรี และมุมอื่น ๆ

จุดประสงค์

1. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจตั้งแต่ต้นจนจบอย่างมีความสุข (มาตรฐานที่ 12 / 1)
2. รอคอยตามลำดับก่อน-หลังได้ (มาตรฐานที่ 8 / 1)
3. ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน (มาตรฐานที่ 8 / 2)

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรเรียนรู้
 1. การรู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่น
 2. ความรับผิดชอบ
 3. การคิดและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
 4. ข้อตกลงต่างๆ
 5. ความระมัดระวัง
2. ประสบการณ์สำคัญ
 1. การเล่นเครื่องเล่นตามมุมประสบการณ์ต่างๆ
 2. การสนทนาแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น
 3. การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. เล่นอิสระตามมุมประสบการณ์ในห้องเรียน
 - มุมบล็อก
 - มุมหนังสือ
 - มุมบ้าน
 - มุมสร้างสรรค์
2. เมื่อได้ยินสัญญาณเก็บของให้ทุกคนช่วยกันเก็บของเล่นเข้าที่ให้เรียบร้อย

สื่อการจัดประสบการณ์

1. มุมบล็อก
 - บล็อกไม้ ทรงต่างๆ
 - หุ่นจำลองยานพาหนะ
2. มุมหนังสือ
 - หนังสือนิทาน

- หนังสือภาพ
- รูปภาพ / แผ่นภาพ
- 3. มุมบ้าน
 - เครื่องใช้ในครัวจำลอง เช่น ถ้วย จาน หม้อ ช้อน กระทะ ฯลฯ
 - โทรศัพท์
 - ตุ๊กตา
- 4. มุมบทบาทสมมติ
 - เครื่องแต่งกายจำลอง
 - หมวกจำลอง

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
2. สังเกตการควบคุมตนเอง
3. สังเกตการเล่น / อยู่ร่วมกับผู้อื่น
4. สังเกตการณ้ปฏิบัติตามข้อตกลง

เครื่องมือการวัดผลประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

- เกณฑ์การสังเกตการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ระดับ 3 หมายถึง เด็กช่วยเหลือตนเองได้

ระดับ 2 หมายถึง เด็กช่วยเหลือตนเองได้ แต่ต้องมีผู้ช่วยเหลือ / คัดเตือน

ระดับ 1 หมายถึง เด็กช่วยเหลือตนเองไม่ได้

- เกณฑ์การสังเกตการณ้ควบคุมตนเอง

ระดับ 3 หมายถึง เด็กเคารพเชื่อฟังครู ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม / ห้องเรียน ด้วยความเต็มใจ

ระดับ 2 หมายถึง เด็กเคารพเชื่อฟังครู ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม / ห้องเรียน แต่ต้องมีผู้ชี้แนะ / มีเงื่อนไข

ระดับ 1 หมายถึง เด็กไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม / ห้องเรียน

- เกณฑ์การสังเกตการเล่น / อยู่ร่วมกับผู้อื่น

ระดับ 3 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มและมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน / เล่นด้วยกันอย่างมีความสุข

ระดับ 2 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม โดยมีปฏิสัมพันธ์ / แต่ต่างคนต่างเล่น

ระดับ 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมคนเดียวเป็นส่วนใหญ่

- เกณฑ์การสังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลง

ระดับ 3 หมายถึง เด็กเคารพเชื่อฟังครู ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม /
ห้องเรียน ด้วยความเต็มใจ

ระดับ 2 หมายถึง เด็กเคารพเชื่อฟังครู ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม /
ห้องเรียน แต่ต้องมีผู้ชี้แนะ / มีเงื่อนไข

ระดับ 1 หมายถึง เด็กไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

แผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย

สาระการเรียนรู้ **ธรรมชาติรอบตัว** หน่วย **กลางวัน กลางคืน**
เรื่อง **ความแตกต่างระหว่างเวลา** กิจกรรมกลางแจ้ง **เวลา 40 นาที**

สาระสำคัญ

กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่ให้ได้มีโอกาสออกไปนอกห้อง เพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ โดยเด็กได้เลือกทำกิจกรรม / เล่น เครื่องเล่นสนาม เล่นทราย เล่นน้ำ เล่นบทบาทสมมติ จากมุมตุ๊กตา มุมบ้าน และการละเล่นพื้นบ้าน และเกมต่าง ๆ

จุดประสงค์

1. แบ่งปันและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น (มาตรฐานที่ 4 / 3)
2. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ (มาตรฐานที่ 3 / 1)
3. เล่นหรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ (มาตรฐานที่ 8 / 1)

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรเรียนรู้
การสับไก การบอกค่าจำนวน 1-8
2. ประสบการณ์สำคัญ
เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ครูพาเด็กออกไปที่สนาม แล้วให้เด็กสำรวจและอบอุ่นร่างกาย โดยการท่าทางบริหารอย่างง่าย ๆ ท่าละ 8 ครั้ง
2. ครูแนะนำและสาธิตวิธีการสับไกให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กลองปฏิบัติ เมื่อเข้าใจแล้วให้เด็กปฏิบัติจริง โดยครูดูแลอย่างใกล้ชิด
3. ให้เด็กพักคลายกล้ามเนื้อในท่าที่สบายแล้วทำความสะอาดร่างกายก่อนกลับเข้าห้อง

สื่อการจัดประสบการณ์

พื้นที่เรียบหรือเอียง สำหรับฝึกการสับไก

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตความสนุกสนาน ร่าเริง แจ่มใส
2. สังเกตการเล่นเกม
3. สังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลง

เครื่องมือการวัดผลประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

- เกณฑ์การสังเกตความสนุกสนาน ร่าเริง แจ่มใส

ระดับ 3 หมายถึง เด็กมีท่าทางกระตือรือร้น ยิ้มแย้ม แจ่มใส สนุกสนาน

ตลอดกิจกรรม

ระดับ 2 หมายถึง เด็กแสดงสีหน้าท่าทางยิ้มแย้ม แจ่มใส สนุกสนาน
ในกิจกรรมบางช่วง

ระดับ 1 หมายถึง เด็กแสดงสีหน้าท่าทางไม่เต็มใจบ้ายเบี่ยง ตลอดทั้งกิจกรรม

- เกณฑ์การสังเกตการเล่นเกม

ระดับ 3 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และคล่องแคล่ว

ระดับ 2 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง แต่ไม่คล่องแคล่ว

ระดับ 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ไม่คล่องแคล่ว

- เกณฑ์การสังเกตการปฏิบัติตามข้อตกลง

ระดับ 3 หมายถึง เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงได้

ระดับ 2 หมายถึง เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงได้แต่ต้องมีครูหรือเพื่อนคอยช่วยเหลือ

ระดับ 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงไม่ได้

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

แผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย

สาระการเรียนรู้ ธรรมชาติรอบตัว หน่วย กลางวัน กลางคืน
เรื่อง ความแตกต่างระหว่างเวลา กิจกรรมเกมการศึกษา เวลา 20 นาที

สาระสำคัญ

กิจกรรมเกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ให้ เด็กได้เล่นเกมต่าง ๆ เช่นเกมจับคู่ เกมตัดต่อภาพ เกมจัดหมวดหมู่ภาพ เป็นต้น เพื่อให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และความคิดรวบยอด ตามความสนใจและความสามารถของเด็ก

จุดประสงค์

1. นำภาพที่มีความสัมพันธ์กันแบบอุปมาอุปไมยมาจัดเข้ากันได้ (มาตรฐานที่ 10 / 1)
2. แบ่งปันและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น (มาตรฐานที่ 4 / 3)
3. ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน (มาตรฐานที่ 8 / 2)

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรรู้
 1. การเล่นเกม “จับคู่แบบอุปมาอุปไมย”
 2. การเก็บของเข้าที่
2. ประสบการณ์สำคัญ

สังเกต จำแนก

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ครูแนะนำลารีตการเล่นเกมที่ “จับคู่แบบอุปมาอุปไมย” ให้เด็กดู
2. เด็กเล่นเกมจับคู่แบบอุปมาอุปไมย สลับกับเกมที่เคยเล่น
3. เมื่อเล่นเสร็จเก็บอุปกรณ์เข้าที่

สื่อการจัดประสบการณ์

1. เกมจับคู่แบบอุปมาอุปไมย
2. เกมที่เคยเล่นมาแล้ว

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินพัฒนาการ

1. สังเกตการเล่นเกมที่
2. สังเกตการเก็บของเข้าที่

เครื่องมือการวัดผลประเมินผล

- แบบสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

- เกณฑ์การสังเกตการเล่นเกมที่

ระดับ 3 หมายถึง เด็กเล่นเกมได้ด้วยตนเอง ไม่มีผู้ชี้นำ

ระดับ 2 หมายถึง เด็กเล่นเกมได้โดยครูหรือเพื่อชี้นำ

ระดับ 1 หมายถึง เด็กเล่นเกมไม่ได้

- เกณฑ์การเก็บของเข้าที่

ระดับ 3 หมายถึง เด็กเก็บของใช้ส่วนตัว / ของเล่น / เกมเข้าที่เดิมได้ด้วยตนเอง

ระดับ 2 หมายถึง เด็กเก็บของใช้ส่วนตัว / ของเล่น / เกมเข้าที่เดิมได้แต่ต้องมีผู้ชี้นำ / ตักเตือน

ระดับ 1 หมายถึง เด็กไม่เก็บของใช้ส่วนตัว / ของเล่น / เกมเข้าที่เดิมแม้ว่าครูชี้นำ / ตักเตือนแล้ว

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ	นางสาวบุณณดา บุญชี
วันเกิด	วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2509
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 15 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ 38190
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล หนองยอง อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ 38190
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2522	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงบังใต้ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประชาบดีพิทยาคม อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 2538	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกการจัดการทั่วไป สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2550	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (ศูนย์หนองคาย)
พ.ศ. 2556	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

